

Ročenka Nejvyššího soudu

2016

Ročenka Nejvyššího soudu

2016

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	6	2. 2. Trestní kolegium v roce 2016 _____	40
1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ _____	10	2. 2. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu ____	40
1. 1. Složení Nejvyššího soudu _____	10	2. 2. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	41
1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty _____	12	2. 2. 3. Statistické údaje _____	45
1. 2. 1. Budova Bayerova 3, harmonogram prací na přístavbě sídla Nejvyššího soudu _____	12	2. 2. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia, publikovaných za rok 2016 _____	46
1. 3. Organizační schéma _____	14	2. 3. Zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů _____	57
1. 4. Soudci působící u Nejvyššího soudu v roce 2016 _____	16	2. 4. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu _____	58
1. 4. 1. Soudci stážísté u Nejvyššího soudu v roce 2016 _____	17	2. 5. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu _____	59
1. 4. 2. Životopisy nově jmenovaných soudců Nejvyššího soudu _____	18	2. 5. 1. Legislativní činnost _____	59
1. 4. 3. Životopis zesnulého soudce JUDr. Jindřicha Urbánka (* 1951 † 26. 12. 2016) _____	18	2. 5. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách _____	59
2. ROZHODOVACÍ ČINNOST _____	19	2. 5. 3. Publikační činnost _____	59
2. 1. Občanskoprávní a obchodní kolegium v roce 2016 _____	19	3. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY _____	60
2. 1. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	19	3. 1. Zpráva o činnostech v rámci projektu ECLI (Evropský identifikátor judikatury), resp. Building on ECLI (Dále jen: “BO-ECLI“) za rok 2016 _____	60
2. 1. 2. Statistické údaje _____	24	3. 2. Činnost Oddělení analytiky a srovnávacího práva _____	61
2. 1. 3. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, publikovaných za rok 2016 _____	27	3. 2. 1. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku _____	61
		3. 2. 2. Přednáškové turné _____	63
		3. 2. 3. Analytická činnost _____	63

© Nejvyšší soud

© Fotografie: archiv Nejvyšší soud, Boris Pazdera, Mgr. Petr Tomíček, Mgr. Aleš Pavel

© Ilustrace: JUDr. Stanislav Sedláček

ISBN 978-80-905562-7-0

3. 2. 4. Sbíрка rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva _____	64
3. 2. 5. Zelená kniha justice _____	64
3. 2. 6. Anotace judikatury Evropského soudu pro lidská práva _____	64
3. 2. 7. Bulletin _____	64
3. 2. 8. Šíření povědomí o evropském právu a síť kontaktních osob _____	65
3. 2. 9. Další mezinárodní spolupráce _____	65
3. 2. 10. Výroční konference Evropského právního institutu ve Ferrare _____	66
3. 3. Účast předsedy Nejvyššího soudu a místopředsedy Nejvyššího soudu na tuzemských a zahraničních konferencích _____	67
3. 3. 1. Předseda Nejvyššího soudu _____	67
3. 3. 2. Místopředseda Nejvyššího soudu _____	68
3. 4. Zahraniční pracovní cesty soudců _____	69
3. 5. Významné návštěvy u Nejvyššího soudu _____	71
4. ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ SOUDCŮ, ASISTENTŮ SOUDCŮ A ZAMĚSTNANCŮ _____	73
4. 1. Odborný seminář k vlivu evropského práva na aplikační praxi _____	73
4. 2. Další právnícké, ekonomické a obecné semináře _____	73
5. HOSPODAŘENÍ _____	75
6. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ _____	76

7. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ _____	77
7. 1. Informační kancelář _____	77
7. 2. Tiskový mluvčí _____	77
7. 2. 1. Informace podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím _____	78
8. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 6/2002 SB., O SOUDECH A SOUDCÍCH _____	80
9. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR _____	81
10. ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ _____	82
11. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	83
ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	84

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Vážení čtenáři,

dříve než zalistujete v nové ročence Nejvyššího soudu, dovolte mi, abych Vám k jejímu obsahu a činnosti soudu v loňském roce sdělil několik osobních postřehů.

Rok 2016 považuji za rok stabilizační, do kterého jsme vstupovali s nově jmenovanými předsedy obou kolegií a spolu s nimi navazovali na změny započaté v organizaci naší práce a v budování důvěryhodnější a zároveň přívětivější tváře naší instituce už v roce předešlém. V čele trestního kolegia stanul uznávaný odborník JUDr. František Púry, Ph.D., vedení kolegia občanskoprávního a obchodního se po skončení mandátu ústavního soudce a po návratu k Nejvyššímu soudu ujal JUDr. Vladimír Kúrka. Oba pokračovali v kvalitní práci svých předchůdců a v průběhu roku přesvědčili, že nejen díky svým odborným znalostem, ale také manažerským schopnostem, jsou právě oni těmi správnými a respektovanými osobnostmi na těchto postech.

Obě kolegia se přitom musela v roce 2016 vypořádat s podstatným nárůstem agendy. Počet soudců zůstal nezměněn, nápad v agendě dovolání u trestního kolegia vzrostl v porovnání s rokem 2015 o více než

10%, u kolegia občanskoprávního a obchodního o více než 5%. Jednotlivé senáty tak vydaly nejvyšší počet rozhodnutí v historii Nejvyššího soudu, když 66 soudců napříč všemi agendami rozhodlo v 8.930 věcech. Soudcům přitom vydatně pomáhali jejich asistenti, bez kterých by se takový nápad věcí dal jen obtížně zvládnout. V té souvislosti mohu ocenit pozitivní přístup ministerstva spravedlnosti, jenž v posledních letech podporuje zřizování nových asistentických míst na obecných soudech, včetně Nejvyššího soudu.

Pokud nápad věcí, především u občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, rok od roku nadále poroste, bude třeba úměrně k tomu navyšovat také počet soudců. Loni každý ze soudců občanskoprávního a obchodního kolegia jen v agendě dovolání rozhodl v roli předsedy senátu průměrně 138 věcí, jako řádný člen tříčlenného senátu pak spolurozhodoval o dalších bezmála 280ti dovoláních. Při takto zodpovědné práci, kterou doprovází řada dalších povinností a aktivit s výkonem funkce soudce Nejvyššího soudu spojených, mi nezbývá, než před svými kolegy pomyslně smeknout.

Nejvyšší soud i loni prokázal, jak důležitá je jeho judikатурní činnost. Na civilním úseku se již objevovala zásadní rozhodnutí podle nově-

ho občanského zákoníku, tolik očekávaná nižšími soudy. Občansko-právní a obchodní kolegium například vydalo stanovisko k některým otázkám zápisů obchodních korporací do obchodního rejstříku nebo ke zhlédnutí posuzovaného v řízení o jeho svéprávnosti. Velký senát civilního kolegia sjednotil rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a Ústavního soudu ve věcech možnosti nabytí vlastnického práva k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí od nevlastníka (dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, resp. 31. 12. 2014). Nebývalý, a pozitivní, ohlas široké veřejnosti vzbudilo rozhodnutí senátu č. 32 občanskoprávního a obchodního kolegia ve věci výpočtu výše roční procentní sazby nákladů RPSN u spotřebitelských úvěrů.

Soudci senátu č. 8 trestního kolegia Nejvyššího soudu si z červnových Karlovarských právnických dnů odnesli poctu za nejlepší judikát posledních dvou let, který se týkal šikanózních insolvenčních návrhů. Z loňských téměř dvou tisíc rozhodnutí na trestním úseku je třeba upozornit hned na několik judikátů ve věcech trestní odpovědnosti právnických osob nebo postupně vydávaná rozhodnutí v adhezním řízení o nárocích na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestnou činností. Nejvyšší soud v té souvislosti vypracoval podrobnou analýzu stovek rozhodnutí nižších soudů o nárocích na náhradu nemajetkové újmy v adhezním řízení, a to proto, aby mohl apelovat na sjednocení rozhodovací praxe v těchto věcech.

K zásadním rozhodnutím soudců na trestním úseku jistě patří i usnesení ve věci spáchání přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti, kterého se dopustila chovatelka domácího zvířete, když nezabránila

volnému pobíhání tohoto zvířete po silnici, v důsledku čehož došlo k tragické dopravní nehodě. Nejvyšší soud rovněž vyjádřil svůj právní názor k trestní odpovědnosti za přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti, jehož se pachatel dopustil v souvislosti s neoprávněným prodejem pyrotechnických výrobků nezletilým, jiný ze senátů trestního kolegia formuloval právní názor k trestnému činu zpronevěry, spáchanému advokátem, který si přisvojil cizí finanční prostředky, jež převzal do úschovy.

Jde jen o zlomek z celkem 169 judikátů nebo stanovisek kolegií, které byly za loňský rok publikovány ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud přitom neustále pracuje na vyšším uživatelském komfortu tzv. zelené sbírky. S rokem 2016 získala novou obálku a přehlednější členění, které umožňuje nejen lepší orientaci, ale také přesnější citace. Jasný posun nastal v aktuálnosti. K úpravě obálky a zavedení většího uživatelského komfortu došlo taktéž u modré sbírky, prezentující výběr důležitých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Začalo se pracovat na elektronické verzi obou sbírek, která je už těsně před spuštěním.

V souvislosti s činností trestního kolegia je nutno zmínit ještě jednu výraznou aktivitu. Nejvyšší soud započal ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím cíleně upozorňovat na nízké procento udělovaných peněžitých trestů nalézacími soudy. Ve snaze zvrátit nelichotivé statistiky, podle kterých jsou v České republice udělovány peněžitě tresty jen asi ve 4 % rozhodnutí, se snažíme, aby na základě shromážděných podkladů pro možné udělení peněžitého trestu státní zástupci ve

vhodných případech už v obžalobě či v návrhu na potrestání navrhovali přiměřené peněžité tresty. Soudci by pak měli dostatek podkladů pro rozhodnutí o peněžitých trestech.

Vedle práce kolegií, soudců a jejich asistentů bych rád vyzdvihl také výsledky práce ostatních zaměstnanců Nejvyššího soudu. Mezi jinými například zásluhy oddělení analytiky a srovnávacího práva. To mimo jiné již delší dobu pracuje na vytvoření tzv. zelené knihy justice. Jedná se o analytický materiál, který u Nejvyššího soudu vzniká jako podklad pro všeobecnou diskusi nad připravovanou reformou justice. Upozorňuje na různé modely, ze kterých je možné si vzít při reformě českého soudnictví příklad v zahraničí. Konkrétně zelená kniha doposud postihuje témata: Nejvyšší rada soudnictví, Soudní mapa, Soudci, Přisedící a Vzdělávání soudců. Zmiňuje přitom zásadní nezávislou roli uvažované Nejvyšší rady soudnictví.

Hlavní náplní práce oddělení analytiky a srovnávacího práva je nicméně analytická, komparativní a rešeršní činnosti pro potřeby soudců Nejvyššího soudu i soudů nižších stupňů, a to především v oblasti evropského a srovnávacího práva. Oddělení vypracovává odborné analýzy zohledňující praktické potřeby soudců s využitím vlastních expertních a jazykových kapacit i sítě kontaktních osob, včetně komparativní skupiny v rámci Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie. Ta představuje platformu pro neformální výměnu informací mezi nejvyššími soudy sedmi členských států Evropské unie prostřednictvím jejich analytických oddělení.

Součástí činnosti oddělení analytiky a srovnávacího práva je rovněž pečlivý monitoring judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie. Tuto judikaturu sleduje, vyhodnocuje a zpracovává výstupy pro potřeby Nejvyššího soudu i dalších institucí. Přispívá tak ke kvalitní implementaci práva Evropské unie v rozhodovací činnosti soudů v celé České republice.

Mezinárodní aktivity Nejvyššího soudu mají ovšem mnohem více podob. K těm nejvýznamnějším patří i pravidelná setkání Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie. Loni v říjnu se předsedové nejvyšších soudů setkali v Madridu, kde jsme společně diskutovali nad vybranými otázkami právní praxe v oblasti alternativního řešení sporů a role nejvyšších soudů při rozvoji práva. Měl jsem tu čest v Madridu prezentovat svůj příspěvek na téma alternativního řešení sporů a mediace zejména v trestním řízení.

Zahraniční pracovní cestu do Itálie, spojenou s jednáním u předsedy Nejvyššího kasacího soudu Italské republiky a státními zástupci milánské prokuratury, vykonali v květnu 2016 předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. František Púry, Ph.D. a další předsedové senátů trestního i občanskoprávního a obchodního kolegia. Předseda senátu trestního kolegia JUDr. Michal Mikláš byl členem české delegace, která se v červnu 2016 zúčastnila setkání soudců z celého světa s papežem Františkem.

Výkon soudnictví je především službou veřejnosti. Soudy by se proto neměly před ní uzavírat. Oddělení styku s veřejností loni ve více než 10

tisících případech poskytlo informace o stavu řízení u Nejvyššího soudu, odpovědělo na řadu dotazů účastníků řízení, advokátních kanceláří nebo novinářů. V řádné lhůtě bylo vyřízeno 259 žádostí o poskytnutí informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Proti roku 2015 se tedy počet těchto žádostí více než zdvojnásobil. Od dubna 2016 má Nejvyšší soud nové webové stránky, s novými rubrikami, které jsou další přidanou hodnotou pro odborníky i laiky. Své profily provozuje Nejvyšší soud na sociálních sítích Twitter a LinkedIn. Chystáme vydávání elektronického čtvrtletníku o soudcích a zaměstnancích.

Závěrem ještě dovoluji několik slov k plánované přístavbě budovy soudu v Bayerově ulici. Nejvyšší soud o ni usiluje již déle než 15 let. Přestože byl rok 2016 především ve znamení administrativních úkonů, nutných před samotným započítím stavby, s potěšením sleduji, jak projekt směřuje k plánovanému zahájení stavebních prací zhruba v polovině roku 2017, s využitím moderního kancelářského křídla budovy již v roce 2018. Děkuji za to nejen správě soudu pod vedením nového ředitele, ale především ministerstvu spravedlnosti, které je investorem. I když, znovu musím dodat, že jde stále o dočasné řešení. Hlavní budova soudu, postavená v třicátých letech minulého století původně jako bankovní ústav, nebude ani s moderní přístavbou zdaleka vyhovovat našim požadavkům. I nadále proto hledáme v centru Brna reprezentativní objekt, který bude lépe vyhovovat potřebám soudců Nejvyššího soudu.

Ano, ročenka je už ve své podstatě vždy ohlédnutím dozadu. Já však na stránkách, které Vám Nejvyšší soud předkládá, vidím také jasný předpoklad k tomu, že máme dobře nakročeno ke kvalitní práci i do

příštích let. Víím, že se mohu mezi soudci, asistenty a dalšími zaměstnanci soudu opírat o spolehlivé týmy lidí, těším se s nimi na důstojnější zázemí pro jejich práci a věřím spolu s nimi v naše poslání, ve spravedlivá rozhodnutí.

Děkuji všem.

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph. D.,
předseda Nejvyššího soudu

1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ

Nejvyšší soud jako vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů, s výjimkou záležitostí, o kterých rozhodují Ústavní soud a Nejvyšší správní soud, rozhoduje v občanskoprávním soudním řízení i v trestním řízení o mimořádných opravných prostředcích. Nejvyšší soud rozhoduje v dovoláních proti rozhodnutím odvolacích soudů, a také o stížnostech pro porušení zákona. Důležitou funkcí Nejvyššího soudu je také sjednocování české judikatury.

Kromě výše uvedeného Nejvyšší soud rozhoduje o určování místní příslušnosti v soudnictví, uznávání cizozemských rozhodnutí, povolení průvozu osoby na základě evropského zatýkačského rozkazu, přezkumu příkazů k odposlechu či v pochybnostech o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

1. 1. Složení Nejvyššího soudu

Předseda Nejvyššího soudu, kterým je od 22. ledna 2015 prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., zastává funkci řídicí a správní. Mimo to vykonává i vlastní rozhodovací činnost, jmenuje předsedy kolegií, předsedy senátů, asistenty soudců a také zaměstnance soudu do vedoucích funkcí. Vydává organizační, kancelářský řád a po projednání v plénu i jednací řád. Po projednání se soudcovskou radou vydává rozvrh práce na období kalendářního roku. Předseda Nejvyššího soudu určuje program pléna. Plénu i kolegiím navrhuje zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů.

Místopředseda Nejvyššího soudu zastupuje předsedu soudu v době jeho nepřítomnosti, za přítomnosti předsedy vykonává pravomoci, kterými je předsedou pověřen. Od 1. ledna 2011 je místopředsedou Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala. Místopředseda dohlíží na vyřizování stížností, zejména pak stížností na průběh řízení u soudu všech stupňů, shromažďuje připomínky soudců Nejvyššího soudu k nově připravovaným zákonům a ve spolupráci s Justiční akademií zaštiťuje vzdělávací semináře pro asistenty, poradce a zaměstnance Nejvyššího soudu. Úsek místopředsedy Nejvyššího soudu, jehož ředitelkou je od 1. ledna 2011

Mgr. Blanka Láníčková, zahrnuje také oddělení dokumentace a analytiky judikatury ČR.

Nejvyšší soud má dvě **kolegia** a to občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní. V čele stojí předsedové kolegií, kteří řídí a organizují jejich činnost. Kolegia zaujímají stanoviska k rozhodovací činnosti soudů, sledují a vyhodnocují jejich pravomocná rozhodnutí a zobecňují získané poznatky. Podněty k návrhům na zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů předkládají předsedovi Nejvyššího soudu. Na návrh předsedy Nejvyššího soudu, předsedy kolegia nebo velkého senátu zaujímají kolegia stanoviska, vybírají a rozhodují o zařazení zásadních judikátů do Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek jsou zveřejňována všechna stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia, trestního kolegia, vybraná rozhodnutí jednotlivých senátů a vybraná rozhodnutí soudů nižších stupňů.

Plénum, které se skládá z předsedy Nejvyššího soudu, místopředsedy Nejvyššího soudu, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců Nejvyššího soudu, je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. Projednává jednací řád Nejvyššího soudu, zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách týkajících se obou kolegií nebo sporných mezi kolegií.

Velké senáty jsou složeny z nejméně devíti soudců příslušného kolegia Nejvyššího soudu. Velký senát kolegia rozhoduje tehdy, postoupil-li mu

věc některý ze senátů Nejvyššího soudu proto, že při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Tříčlenné senáty rozhodují zejména o dovoláních, o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů na území České republiky, v trestních věcech rozhodují rovněž o stížnostech pro porušení zákona. V čele každého senátu Nejvyššího soudu je předseda senátu, který organizuje jeho práci, včetně přidělování věcí jednotlivým členům senátu.

Soudcovská rada je u Nejvyššího soudu zřízena jako poradní orgán předsedy Nejvyššího soudu. V čele soudcovské rady je JUDr. Petr Gemmel, a to od roku 2013. Členové jsou voleni shromážděním všech soudců Nejvyššího soudu na funkční období pěti let.

1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty

Nejvyšší soud sídlí na adrese: Burešova 570/20, 657 37 Brno
 Telefonní číslo ústředny: + 420 541 593 111
 e-mailová adresa: podatelna@nsoud.cz
 ID datové schránky: kccaa9t

Nejvyšší soud sídlí od roku 1993 v památkově chráněné budově původního Všeobecného pensijního ústavu, která byla postavena podle projektu Emila Králíka, profesora České vysoké školy technické v Brně, v letech 1931 až 1932. Po 2 sv. válce se v budově vystřídal několik institucí. Od 60. let minulého století zde měl své sídlo sekretariát Krajského výboru KSČ, pro jehož potřeby byla provedena v roce 1986 podle projektu M. Steinhausera necitlivá nadstavba mansardového patra, podstatně měnící vzhled stavby. Začátkem 90. let se zde na krátký čas usídlil Rektorát a Ústav výpočetní techniky Masarykovy univerzity.

Vzhledem k omezené kapacitě hlavní budovy a k narůstajícímu počtu soudců a především asistentů soudců i zaměstnanců, jsou pro potřeby Nejvyššího soudu každoročně najímána detašovaná pracoviště, kanceláře, v okolí. Od roku 2000 usiluje Nejvyšší soud o zvýšení kapacity svého sídla. Až na základě jednání předsedy Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. s ministrem spravedlnosti Robertem Pelikánem se konečně v roce 2015 rozhodlo o financování přístavby hlavní budovy v ulici Bayerova 3.

1. 2. 1. Budova Bayerova 3, harmonogram prací na přístavbě sídla Nejvyššího soudu

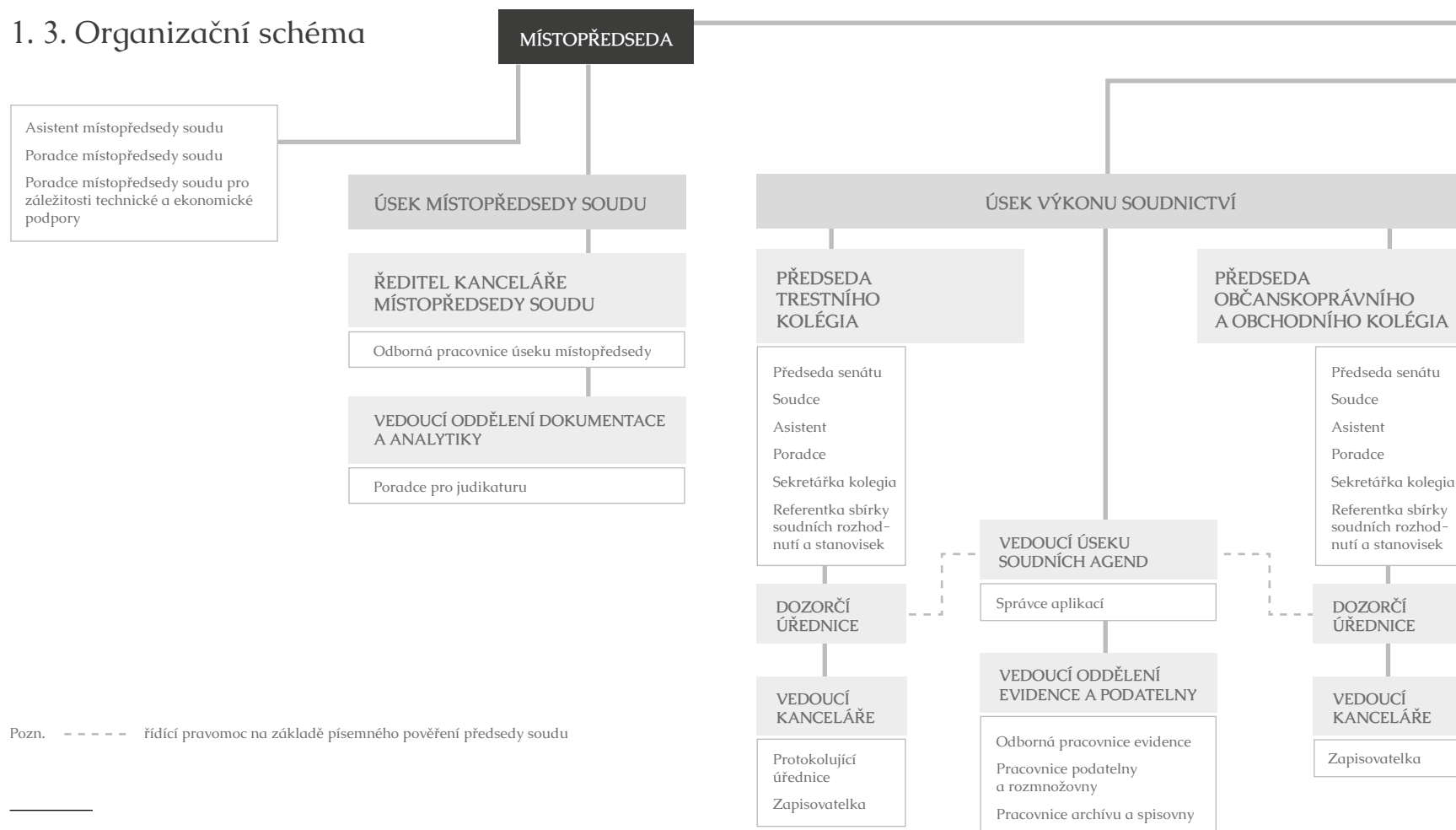
Dne 21. 12. 2015 bylo právo užívání k bezprostředně přiléhajícímu obytnému domu na adrese Bayerova 3, jež od roku 2002 po vystěhování všech nájemníků patřil Nejvyššímu soudu, převedeno na Ministerstvo spravedlnosti. To bude po demolici domu v roce 2017 realizovat výstavbu nové budovy, v níž vznikne 100 moderních kancelářských míst, důstojné prostory pro knihovnu Nejvyššího soudu, multifunkční jednácí sál, dvacet parkovacích míst v podzemních garážích a ubytování pro soudce i stážisty.

Realizace jednotlivých činností, včetně časového harmonogramu, je podrobněji popsána v následující tabulce.

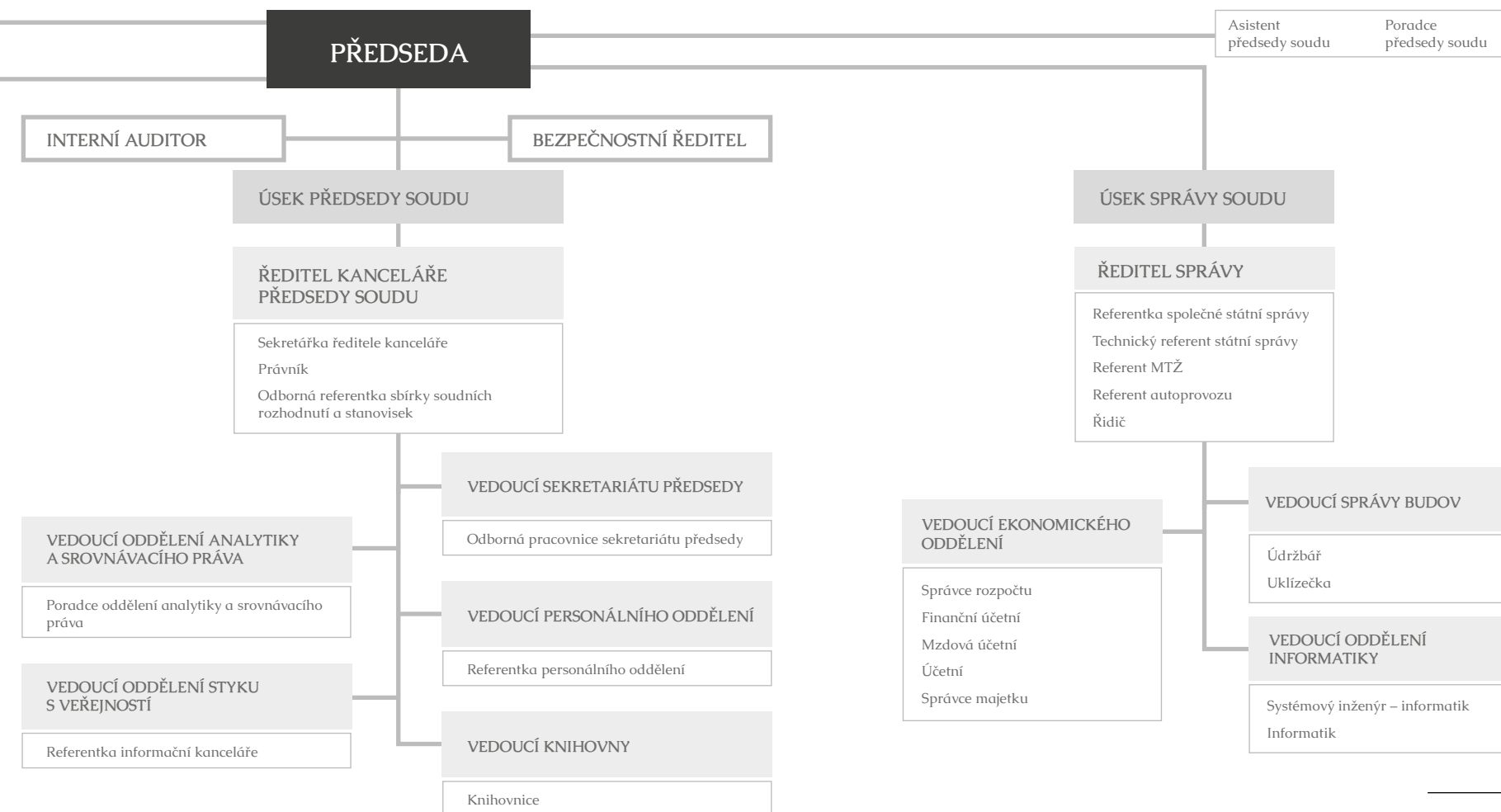
Průběh činnosti:	Termín realizace činnosti:
Schválení a registrace investičního záměru s názvem: MSp – demolice a následná výstavba budovy Bayerova 573/3, Brno – Veveří ev. č. 136V11800 0221	SCHVÁLENO 8. 2. 2016, registrovaná částka výdajů: 150 mil. Kč
Revize Projektové dokumentace, Autorský dozor projektanta (JŘBU), předpokládaná hodnota VZ 2 mil. Kč	Smlouva s firmou ARCH DESIGN, s.r.o., podepsána 18. 4. 2016 . Revize projektu provedena a zaplacená ze strany MSp. Podklady vypracované projekční firmou slouží pro realizaci výběrového řízení.
Výběr TDI (podlimitní VZ ve zjednodušeném podlimitním řízení), předpokládaná hodnota VZ 2,5 mil. Kč	Technický dozor investora (TDI) vybrán, smlouvu s dodavatelem uzavřelo MSp.
Výběr zhotovitele akce (podlimitní VZ na stavební práce, otevřené řízení), předpokládaná hodnota VZ 135 mil. Kč	Výběrové řízení na dodavatele vyhlášeno dne 9. 12. 2016, termín otevření obálek byl stanoven na 16. 2. 2017
Zahájení realizace akce, demolice a následná výstavba objektu	květen/červen 2017 (termín závisí na splnění předchozích)
Dokončení akce – předpoklad	do 14 měsíců od zahájení stavby

1. 3. Organizační schéma

Pozn. - - - - - řídící pravomoc na základě písemného pověření předsedy soudu

1. 4. Soudci působící u Nejvyššího soudu v roce 2016

Trestní kolegium

JUDr. Jan Bláha
JUDr. Antonín Draštík
JUDr. Jan Engelmann
JUDr. Karel Hasch
JUDr. František Hrabec
JUDr. Petr Hrachovec
JUDr. Vladimír Jurka
JUDr. Ivo Kouřil
JUDr. Věra Kůrková
JUDr. Michal Mikláš
JUDr. Danuše Novotná
JUDr. Jiří Pácal
JUDr. František Púry
JUDr. Stanislav Rízman
JUDr. Blanka Roušalová
JUDr. Petr Šabata
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.
JUDr. Milada Šámalová
JUDr. Pavel Šilhavec
JUDr. Eduard Teschler
JUDr. Jindřich Urbánek
JUDr. Vladimír Veselý

Občanskoprávní a obchodní kolegium

Mgr. Vít Bičák
JUDr. Pavlína Brzobohatá
JUDr. Filip Cileček
JUDr. Zdeněk Des
JUDr. Jiří Doležilek
JUDr. Ljubomír Drápal
JUDr. Václav Duda
JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.
JUDr. Jitka Dýšková
JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.
JUDr. Miroslav Ferák
JUDr. Roman Fiala
JUDr. Hana Gajdzioková
JUDr. Miroslav Gallus
JUDr. Petr Gemmel
Mgr. David Havlík
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.
JUDr. Kateřina Hornochová
JUDr. František Ištváněk
JUDr. Miroslava Jirmanová, Ph.D.
Mgr. Michal Králík, Ph.D.
Mgr. Petr Kraus

JUDr. Pavel Krbek
JUDr. Zdeněk Krčmář
JUDr. Vladimír Kůrka
JUDr. Blanka Moudrá
JUDr. Zdeněk Novotný
JUDr. Pavel Pavlík
Mgr. Miloš Pól
Mgr. Milan Polášek
JUDr. Zbyněk Poledna
JUDr. Pavel Příhoda
JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.
JUDr. Olga Puškinová
JUDr. Mojmír Putna
JUDr. Pavel Simon
JUDr. Jiří Spáčil, CSc.
JUDr. Marta Škárová
JUDr. Petr Šuk
JUDr. Petr Vojtek
JUDr. Pavel Vrcha
JUDr. Robert Waltr
JUDr. Jiří Zavázal
JUDr. Ivana Zlatohlávková

1. 4. 1. Soudci stážisté u Nejvyššího soudu v roce 2016

Trestní kolegium

JUDr. Marta Ondrušová 1. 1. 2016 – 31. 12. 2016*
JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D. 1. 1. 2016 – 31. 12. 2016**
JUDr. Michal Vrtek, Ph.D. 1. 5. 2015 – 31. 10. 2016

Občanskoprávní a obchodní kolegium

JUDr. Marek Doležal 1. 1. 2015 – 31. 12. 2016**
JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M. 1. 10. 2015 – 30. 9. 2016
Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D. 1. 9. 2015 – 31. 8. 2016
JUDr. Ivana Kudrnová 1. 7. 2016 – 31. 12. 2016*
JUDr. Michael Pažitný, Ph.D. 1. 7. 2016 – 31. 12. 2016*
JUDr. Karel Svoboda, Ph.D. 1. 1. 2016 – 31. 12. 2016**
JUDr. Ivana Tomková 1. 7. 2016 – 31. 12. 2016*
JUDr. Monika Vacková 1. 10. 2016 – 31. 12. 2016*
JUDr. Pavel Vlach 1. 2. 2015 – 31. 1. 2016
JUDr. Aleš Zezula 1. 1. 2015 – 30. 6. 2016

* pokračuje jako stážista i v roce 2017

** následně jmenován soudcem Nejvyššího soudu

1. 4. 2. Životopisy nově jmenovaných soudců Nejvyššího soudu

Mgr. Vít Bičák

soudce občanskoprávního a obchodního kolegia
soudcem od roku 2003
soudcem Nejvyššího soudu od roku 2016

Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze absolvoval v roce 1999. Následně krátce působil v advokátní kanceláři. Od roku 2001 působil jako justiční čekatel až do roku 2003, kdy byl jmenován soudcem Obvodního soudu pro Prahu 2. V roce 2013 byl na stáží u Městského soudu v Praze, v letech 2014 – 2015 nejprve absolvoval stáž u Nejvyššího soudu v Brně, poté byl jmenován soudcem Nejvyššího soudu.

JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.

soudce občanskoprávního a obchodního kolegia
soudcem od roku 2005
soudcem Nejvyššího soudu od roku 2016

Vystudoval na právnických fakultách Univerzity Karlovy v Praze a Eberhard-Karlovy univerzity v Tübingen. Funkci předsedy senátu vykonával od roku 2005 u obvodního soudu pro Prahu 10 a od roku 2011 u Obvodního soudu pro Prahu 1. V letech 2012 až 2014 byl místopředsedou Obvodního soudu pro Prahu 9. V letech 2014 až 2015 byl dočasně přidělen k výkonu funkce soudce k Městskému soudu v Praze.

1. 4. 3. Životopis zesnulého soudce JUDr. Jindřicha Urbánka (* 1951 † 26. 12. 2016)

Po dlouhé těžké nemoci zemřel JUDr. Jindřich Urbánek ve věku 65 let dne 26. prosince 2016.

soudce trestního kolegia
soudcem od roku 1978
soudcem Nejvyššího soudu od roku 1995

Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnešní Masarykova univerzita). Od roku 1978 byl předsedou senátu Okresního soudu v Kroměříži, kde od roku 1993 vykonával funkci místopředsedy soudu. Od roku 2005 působil jako předseda senátu u Obvodního soudu pro Prahu 10 a od roku 2011 u Obvodního soudu pro Prahu 1. V letech 2012 až 2014 byl místopředsedou Obvodního soudu pro Prahu 9. V letech 2014 až 2015 byl dočasně přidělen k výkonu funkce soudce k Městskému soudu v Praze.

JUDr. Urbánek aktivně zastupoval Nejvyšší soud v Asociaci kasačních soudů frankofonních zemí, do jejíž společné databáze přispíval zásadními judikáty, které sám překládal. Byl členem redakční rady tzv. modré sbírky rozhodnutí štrasburského soudu pro lidská práva, kterou pravidelně vydává Nejvyšší soud. Od roku 2014 zastupoval Českou republiku, českou justici jako soudce ad hoc ve společném kontrolním orgánu Eurojustu v nizozemském Haagu.

2. ROZHODOVACÍ ČINNOST

2. 1. Občanskoprávní a obchodní kolegium v roce 2016

2. 1. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

I.

Nejvyšší soud, jak vyplývá z čl. 92 Ústavy České republiky a z ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, je vrcholným soudním orgánem též ve věcech patřících do občanskoprávní pravomoci soudů, a prostřednictvím občanskoprávního a obchodního kolegia je povolán zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů v občanskoprávním řízení. Tuto svoji roli plní především tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákony o řízení před soudy, jmenovitě o dovoláních proti rozhodnutím odvolacích soudů, jakož i – co do mimorozhodovací kompetence – přijímáním stanovisek k překonání rozdílné rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu, a ko-

nečně i publikací vybraných rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Naplnění těchto základních úkolů Nejvyššího soudu měla napomoci i novela občanského soudního řádu provedená zák. č. 404/2012 Sb., účinná od 1. ledna 2013; podle důvodové zprávy sledovala koncepční změnu institutu dovolání, jejímž záměrem bylo jednak snížení nadměrného zatížení Nejvyššího soudu a jednak posílení role Nejvyššího soudu jako výše předznamenávaného sjednotitele soudní judikatury; dosavadní úprava dovolání již vyčerpala své možnosti a neumožňovala Nejvyššímu soudu specificky ingerovat tam, kde se to historicky ukázalo být potřebné. Zatímco tohoto druhého cíle bylo dosaženo, prvního nikoli; nápad věcí dovolání stoupá nadále.

II.

Ke konci roku 2016 se sestávalo občanskoprávní a obchodní kolegium z předsedy a třiačtyřiceti soudců (plus šesti dočasně přidělených) zařazených do jedenácti soudních oddělení, a to na základě rozvrhu práce stanoveného předsedou Nejvyššího soudu pro tento rok, resp. na základě jeho změn v jeho průběhu. Principiálně je tento rozvrh práce

založen na hlediscích specializačních, reflektujících existenci oddělitelných a relativně samostatných občanskoprávních (obchodněprávních) agend; zjednodušeně řečeno, dovolání ve věcech výkonu rozhodnutí a exekucí – oddělení 20, ve věcech pracovněprávních, dědických, rodinněprávních a dalších – oddělení 21, ve věcech věcných práv – oddělení 22, náhrady škody – oddělení 25, ve věcech nájemních – oddělení 26, sporů z restitucí a z bezdůvodného obohacení – oddělení 28, ve věcech ochrany osobnostních práv a náhrady škody a nemajetkové újmy způsobených výkonem veřejné moci – oddělení 30, ve věcech závazkových – oddělení 33, přičemž, dále, se soudní oddělení občodněprávní agendy člení podle toho, zda jde o věci sporů ze závazků (oddělení 23 a 32) nebo o věci ostatní (společenstevní, směnečné, insolvenční aj., jež vyřizuje oddělení 29).

Agendy občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu:

Cdo

– dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů ve věcech občanskoprávních a obchodních;

Cul

– v občanskoprávních a obchodních věcech návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích;

ICdo

– incidenční spory vyvolané insolvenčním řízením;

Ncu

– návrhy na uznání cizích rozhodnutí

Nd

– spory o příslušnost mezi soudy

– návrhy na přikázání věci jinému soudu téhož stupně z důvodů uvedených v ustanovení § 12 odst. 1, 2 a 3 o. s. ř., je-li jeden ze soudů v obvodu působnosti Vrchního soudu v Praze a druhý v obvodu působnosti Vrchního soudu v Olomouci

– návrhy na vyloučení soudců Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování věci

– návrhy na určení soudu, který věc projedná a rozhodne o ní, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.)

– jiné typově nezařazené věci, kde je však třeba procesního rozhodnutí;

NSČR

– věci předložené soudu k rozhodnutí v insolvenčním řízení;

Do 1. 9. 2016 sestavení jednotlivých procesních (tříčlenných) senátů, povolaných k projednání a rozhodnutí konkrétní věci, jež podle rozvrhu práce napadla do soudního oddělení, bylo v zásadě v rukou tzv. řídicího předsedy příslušného soudního oddělení (rovněž určeného rozvrhem práce). Řídící předseda určil rozhodující senát především podle kritérií vnitřních specializací, odborných dispozic jednotlivých soudců a jejich konkrétního pracovního zatížení.

Od 1. 9. 2016 je rozhodující senát uvnitř soudního oddělení dán přímo rozvrhem práce; je jím zakotven mechanismus, na jehož základě je napadlá věc bezprostředně identifikována s konkrétním soudcem (na základě režimu pravidelné rotace), a od něj se odvíjí, rovněž dopředu dané, složení tříčlenného senátu.

Tato změna rozvrhu práce byla vedena záměrem vyloučit případné námitky z nedostatku respektu k pravidlům spravedlivého procesu a v něm zakomponovaného práva na zákonného soudce.

Soudce, jemuž byla věc přidělena, vypracuje návrh rozhodnutí, o němž se hlasuje v takto sestaveném procesním senátu.

III.

Těžiště rozhodovací činnosti senátů kolegia leží v rozhodování o dovoláních proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, jež je podle platného a účinného zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), jedním z mimořádných opravných prostředků, a ostatním svým významem dominuje. Řízení o něm je od 1. 1. 2013 upraveno v části čtvrté, hlavě třetí, o. s. ř., jmenovitě v ustanoveních § 236 až 243g.

Dovolání je opravným prostředkem proti pravomocným rozhodnutím soudů odvolacích, tj. proti rozhodnutím soudů krajských nebo vrchních (v Praze pak proti rozhodnutí Městského soudu), jestliže tyto soudy rozhodovaly o odvolání proti rozhodnutím soudů prvních stupňů

(s výjimkou dle § 238a o. s. ř.), a lze je podat jen ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí (§ 240 odst. 1 o. s. ř.).

Dovatel, nemá-li sám nebo osoba za něj jednající právnické vzdělání, musí být při podání dovolání zastoupen advokátem, případně, v některých věcech, notářem (§ 241 o. s. ř.)

Dovolání není přípustné vždy, ale jen tehdy, jestliže tak stanoví zákon (§ 237, a contr. § 238 o. s. ř.), a nestane se jím ani v případě, jestliže účastníka nesprávně poučí odvolací soud, že dovolání přípustné je.

Výše zmíněná novela občanského soudního řádu se významným způsobem dotkla též úpravy přípustnosti dovolání; napříště je přípustné proti všem rozhodnutím odvolacích soudů, jimiž se odvolací řízení končí, a to bez ohledu na znění napadeného výroku. Není tedy rozhodné, zdali rozhodnutím odvolacího soudu došlo ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně, k jeho potvrzení či dokonce zrušení, a není ani podmínkou, aby směřovalo proti rozhodnutím ve věci samé, jak tomu bylo dříve.

Dovolání je přípustné tehdy (§ 237 o. s. ř.), jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, a přitom:

a) odvolací soud se při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo

b) tato otázka nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena nebo

c) je tato otázka dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo

d) má-li být taková otázka dovolacím soudem posouzena jinak.

V ustanovení § 238 o. s. ř. pak zákon taxative stanoví, kdy dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se řízení končí, přípustné není (významný je zde majetkový cenzus – dovolání není, s výjimkou vyjmenovaných věcí, přípustné proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50.000,- Kč).

Bez ohledu na omezení stanovená v § 238 o. s. ř. je dovolání podle § 238a o. s. ř. přípustné proti rozhodnutím odvolacích soudů, kterými bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o tom:

a) kdo je procesním nástupcem účastníka,

b) o vstupu účastníka do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.),

c) o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) nebo

d) o záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.).

Dovolání lze podat jen z toho (dovolacího) důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení, ať už hmotného či procesního práva, které bylo pro napadené rozhodnutí určující (§ 241a odst. 1 a § 237 o. s. ř.). Jiný důvod dovolání efektivně uplatnit nelze, což stojí za zdůraznění zejména ve vztahu k nikoli ojedinelé snaze dovolatelů zpochybnit napadené rozhodnutí námitkami z neúplnosti či nesprávnosti jeho skutkového základu.

Od 1. 1. 2013 občanský soudní řád také zpřísnil nároky kladené na jeho formální a obsahové náležitosti; dovolání musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) a kromě údajů o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se toto rozhodnutí napadá a čeho se dovolatel domáhá, obsahovat též vymezení důvodu dovolání a uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, jak jsou zakotveny ve výše citovaném ustanovení § 237 o. s. ř. Nedostatek těchto náležitostí pak zakládá vadu dovolání, nezřídka s fatálními důsledky, neboť ji lze odstranit jen po dobu lhůty k jeho podání (viz shora § 240 odst. 1 o. s. ř.), přičemž v řízení u dovolacího soudu se nepoužije postup podle § 43 o. s. ř., což znamená, že dovolatel není vyzván k tomu, aby dovolání, které neobsahuje všechny náležitosti, opravil či doplnil. Není-li vada dovolání odstraněna, dovolací soud dovolání odmítne, aniž by se mohl dovoláním zabývat věcně.

Nedostatek uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je tedy napříště rovněž důvodem odmítnutí dovolání, přičemž tak může dovolací soud rozhodnout jen osobou předsedy senátu či jím pověřeným soudcem (§ 243f odst. 2 o. s. ř.). Jest-

liže dovolatel kupříkladu namítá, že se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu, musí v dovolání uvést, od závěrů kterých rozhodnutí se tak mělo stát, což na něj – zde zejména – klade zjevně nemalé nároky.

Ty však, stejně jako ostatní, jsou kompenzovány zákonem stanoveným obligatorním (odborným) zastoupením (především advokátem), a proto právní úprava dovolacího řízení vyžaduje, aby dovolání bylo též advokátem (či notářem) sepsáno (§ 241 odst. 4 o. s. ř.); k podání takto nezastoupeného dovolatele se pak nepřihlíží (§ 241a odst. 5 o. s. ř.).

Napadené rozhodnutí přezkoumá Nejvyšší soud zásadně jen v takovém rozsahu, v němž toto rozhodnutí dovolatel napadl, a z hledisek těch dovolacích důvodů, které v dovolání vymezil (výjimky z tohoto pravidla stanoví § 242 odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud rozhoduje o dovolání v naprosté většině věcí bez jednání.

Nejvyšší soud dovolací řízení zastaví, není-li dovolatel zákonem vyžadovaným způsobem právně zastoupen nebo vzal-li dovolatel dovolání zpět (§ 243c odst. 3 o. s. ř.).

Není-li dovolání přípustné, či trpí-li vadami, pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, Nejvyšší soud dovolání odmítne. Rozhodnutí o tom vydá do šesti měsíců ode dne, kdy mu věc byla předložena (§ 243c odst. 1 o. s. ř.). Je-li dovolání odmítáno pro nepřípustnost, musí s tím souhlasit všichni členové senátu.

V případě, že je dovolání přípustné, avšak Nejvyšší soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné, dovolání zamítne jako nedůvodné (§ 243d písm. a) o. s. ř.).

Jestliže však uzavře, že rozhodnutí odvolacího soudu správné není, může je (nově podle úpravy účinné od 1. 1. 2013) změnit, jestliže dosaďné výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout [§ 243d písm. b) o. s.ř.]. Jinak Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení; jestliže se důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší i toto rozhodnutí a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud nerozhoduje jen v tříčlenných senátních tělesech; k zajištění jednoty vlastní rozhodovací praxe slouží institut tzv. velkého senátu, na který se procesní senát obrací, jestliže ve své věci dospěje k právnímu názoru, který je odlišný od názoru již dříve v rozhodnutí Nejvyššího soudu vyjádřeného. Pak je povinen věc tomuto velkému senátu (tvořenému představiteli jednotlivých soudních oddělení, místopředsdou soudu a předsdou kolegia) předložit, a ten je povolán k tomu, aby danou věc rozhodl (v roce 2010 tak tomu bylo v 17 věcech, v roce 2011 v 16, v roce 2012 v 18, v roce 2013 v 15, v roce 2014 v 11, v roce 2015 v 8 věcech a v roce 2016 rovněž).

[Dovolací řízení lze průběžně sledovat v aplikaci INFOSOUD, dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu nebo na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky (www.justice.cz);

všechna rozhodnutí jsou pak v anonymizované podobě zveřejňována na webových stránkách www.n soud.cz]

2. 1. 2. Statistické údaje

Je neblahou skutečností, že poměr kvantity nápadu nových věcí k rozhodovací kapacitě Nejvyššího soudu způsobuje, že rozhodnutí o dovoláních jsou vydávána s jistou časovou prodlevou. Až jednoho či dvou roků. Jednotlivé věci jsou v zásadě vyřizovány v pořadí, jak soudu napadly, s přihlédnutím též k těm prioritám, jež představují zřetel celkové délky (předcházejícího) soudního řízení, jakož i jeho konkrétního individuálního či veřejného významu.

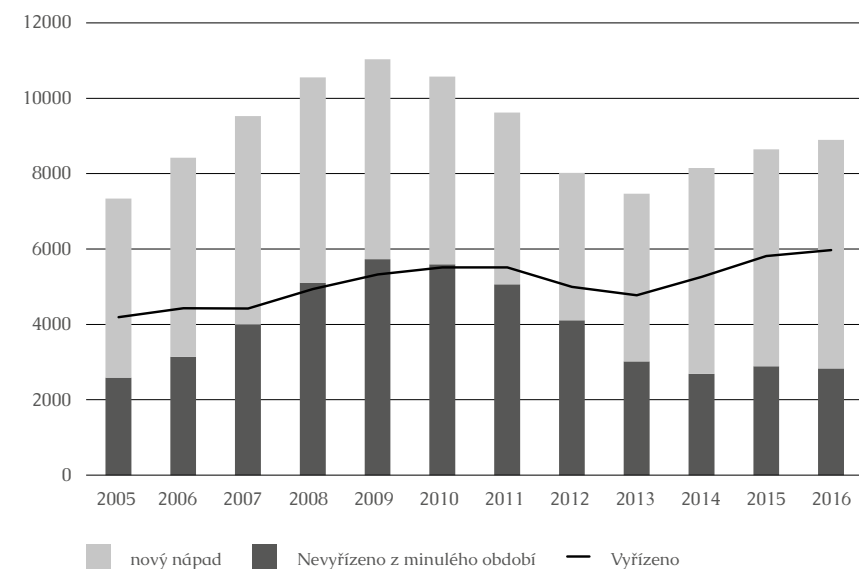
Ke dni 31. 12. 2016 zůstalo 24 nevyřízených věcí starších dvou roků, což představuje oproti počátku roku 2015 (82 věcí) zjevný a významný úbytek, byť do roku 2016 Nejvyšší soud vstupoval s počtem těchto věcí nižším (22); zvýšená pozornost k jejich vyřizování tedy přinesla své ovoce. Důvody, proč skončeny nebyly, jsou objektivní, a spočívají především v důsledcích prohlášení konkursu, procesech ustavování procesního nástupce, předložení věci velkému senátu, v řízení před Ústavním soudem či v položení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské Unie.

Zkrátit délku řízení, zvýšit kvantitativní výkon soudců a soustředit pozornost na vlastní rozhodování je smyslem zapojení, do individuálních činností soudce, asistentů; v současné době působí u každého soudce jeden až tři a ke konci roku 2016 činil celkový počet asistentů na občanskoprávním a obchodním kolegiu 103.

Ze statistických údajů je však patrné, že přes vynaložené úsilí a nepopíratelný pokrok – jestliže bylo (s výjimkou roku 2016) vyřízeno více, než činil nový nápad – se přesto nedaří zásadním způsobem zůstatek (všech) věcí nevyřízených snížit, jak dokládá následný přehled.

Rok	Nevyřízené z dřívějšíka	Nově napadnuté	Vyřízené	Nevyřízené k 31. prosinci
2005	2 592	4 747	4 195	3 144
2006	3 144	5 284	4 432	3 966
2007	3 996	5 534	4 427	5 103
2008	5 103	5 453	4 942	5 613
2009	5 731	5 309	5 327	5 595
2010	5 595	4 986	5 515	5 066
2011	5 066	4 559	5 514	4 111
2012	4 111	3 914	5 000	3 025
2013	3 025	4 444	4 777	2 692
2014	2 692	5 462	5 262	2 893
2015	2 893	5 757	5 812	2 838
2016	2 838	6 065	5 971	2 930

Tabulka vychází ze statistických údajů Ministerstva spravedlnosti, které poskytl Nejvyšší soud, a z údajů zveřejněných na internetových stránkách Nejvyššího soudu

Zjevnou příčinou tohoto stavu je, že se nápad podaných dovolání významně zvýšil; v roce 2015 dosáhl 5757 věcí, tedy o 67 % více oproti stavu v roce 2012, a ačkoliv v roce 2015 soudci občanskoprávního a obchodního kolegia vyřídili do té doby nejvíce věcí (5812), počet neskončených činil přesto značných 2838 věcí; podobně platí pro rok 2016, kdy nápad nových věcí stoupl na 6065, a ačkoli bylo vyřízeno ještě více věcí než v roce 2015 (5971), přesto zůstatek věcí nevyřízených stoupl o 92 věcí na 2930.

Dosahování toho, co je z hlediska funkce Nejvyššího soudu určující (věcným a kvalifikovaným rozhodováním formovat soudní praxi), je zatěžováno časovými a věcnými nároky, jež se spojují s vypořádáním se s věcmi, které nakonec meritornímu přezkumu být podrobeny nemohou, a dovolání musí být odmítnuto, ať již pro jeho vady či proto, že není přípustné. V roce 2013 bylo odmítnuto v agendě Cdo 2348 dovolání, v následujícím roce 2789, v roce 2015 3168 a v roce 2016 se tak stalo ve 3132 věcech. Účel, spjatý s institutem povinného zastoupení advokátem, se tedy naplňovat dlouhodobě nedaří.

Ukazuje se též, že navzdory jinak správnému zaměření výše označené novely občanského soudního řádu, se otevřel prostor k podávání dovolání i v otázkách (zejména procesních), jimž chybí potenciál širšího judikatorního přesahu a ani individuální přezkum nejvyšší soudní instancí nevyžadují, čímž došlo ke značnému nárůstu nápadu, který nelze chápat jen jako přechodný.

Takové tendenci je zapotřebí adekvátně čelit, a to zejména (a nyní) při vědomí shora popsaného poslání Nejvyššího soudu, kladeného do napříště mimořádných poměrů tím, jak se postupně bude projevovat již faktická potřeba výkladu nových soukromoprávních předpisů; ta totiž má dispozice – pro očekávanou novost právních otázek dovolacím soudem dosud neřešených – specificky, a nejen kvantitativně, nápad dovolání zatížit (viz podmínky přípustnosti dovolání shora). Ostatně otázkou též je, zda v posledních letech zvýšená efektivita vyřizování napadlých věcí je dlouhodobě udržitelná, přičemž možnosti personálního posílení Nejvyššího soudu jsou zřejmě limitovány.

Proto se již v závěru roku 2015 otevřela, v komunikaci s Ministerstvem spravedlnosti, debata, jak dosavadní zatížení Nejvyššího soudu snížit, a která probíhala po celou první polovinu roku letošního. Výsledkem byla jednak shoda na některých restrikcích v přístupu k dovolání rozšířením výluk dosud stanovených v ustanovení § 238 o. s. ř., jmenovitě o rozhodnutí o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků, rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost účastníka o ustanovení zástupce rozhodnutí či o rozhodnutí, jímž odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (jestliže ani v jednom z těchto případů nejsou zpravidla v dovoláních předkládány přípustné právně relevantní otázky), jednak na odstranění šestiměsíční lhůty k odmítnutí dovolání (§ 243c odst. 1 o. s. ř.), resp. její zachování toliko jako lhůty pořádkové, neboť její existence komplikuje možnosti soustředit se věcem, které jsou naopak otevřeny věcnému posouzení. Překročení této lhůty má totiž za následek aktivování odpovědnostního režimu podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. z titulu nesprávného úředního postupu (jímž je i situace, kdy rozhodnutí nebylo vydáno „v zákonem stanovené lhůtě“), což vede k odkladům vyřizování věcí vskutku judikatorně významných.

Návrh novely občanského soudního řádu, jenž zahrnuje právě popsané změny, je v současné době ve stadiu parlamentního projednávání.

IV.

Ačkoli je dovolací agenda pro Nejvyšší soud klíčová a představuje těžiště jeho činnosti, Nejvyšší soud rozhoduje i v jiných věcech, jak mu

ukládá občanský soudní řád či jiné zákony. Zde stojí za zaznamenání, že rozhoduje spory o příslušnost mezi soudy jak věcnou (§ 104a o. s. ř.), tak místní (§ 105 odst. 3 o. s. ř.), určuje soud místně příslušný, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybí anebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.), rozhoduje též o návrzích na odnětí a přikázání věci, jestliže příslušný soud nemůže o věci jednat, protože jeho soudci jsou vyloučeni, či z důvodu vhodnosti (§ 12 odst. 3 o. s. ř.), dále o námitkách podjatosti proti soudcům vrchních soudů (§ 16 odst. 1, věta první, o. s. ř.), resp. o vyloučení soudců vlastních (jiným senátem dle věty druhé téhož ustanovení), a konečně působí i v řízeních o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle ustanovení § 174a zákona o soudech a soudcích. Podle ustanovení § 51 odst. 2 zákona č. 91/2012 Sb. je pak Nejvyšší soud povolán k rozhodování o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech rozvodu manželství, zákonného odloučení, prohlášení manželství za neplatné a určení, zda tu manželství je či není, byl-li alespoň jedním z účastníků řízení státní občan České republiky.

Ve shora již ohlášené rovině mimorozhodovací plní kolegium svoji sjednocovací roli zaujímáním stanovisek k rozhodovací činnosti nižších soudů ve věcech určitého druhu, a to na základě vyhodnocení pravomocných, co do jimi vyjádřených právních názorů vzájemně rozporných, rozhodnutí. Tentýž zájem, k posílení jednotného rozhodování, sleduje Nejvyšší soud rovněž tím, že v jím vydávané Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek uveřejňuje tomu způsobilá či jinak významná rozhodnutí (nejen vlastní), a to na základě rozhodnutí nadpoloviční většiny všech soudců.

2. 1. 3. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, publikovaných za rok 2016

Přestože počátkem roku 2014 nabyly účinnosti zákony související s re-kodifikací soukromého práva (zejména občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích), neměl Nejvyšší soud dosud mnoho příležitostí se vyjádřit k nové právní úpravě přímo, a proto významná část níže prezentovaných rozhodnutí má svůj právní základ v úpravě předcházející. Vybrána však byla taková rozhodnutí, která by i přes uvedené změny soukromoprávních předpisů neměla ztratit na své důležitosti a schopnosti sjednocovat rozhodování soudů právě v oblasti soukromého práva.

2. 1. 3. 1. Rozhodnutí velkého senátu

Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. v době po zahájení insolvenčního řízení

V usnesení ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013, velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu posuzoval otázku, zda peněžité plnění poskytnuté třetí osobou na úhradu v exekuci vymáhané pohledávky s příslušenstvím, nákladů exekuce a nákladů oprávněného namísto povinného po pravomocném nařízení exekuce a po vydání exekučních příkazů k provedení exekuce, je v době po zahájení insolvenčního řízení vedeného na majetek povinného důvodem pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř., ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v exekučním řízení prováděném podle exekučního řádu představuje platba povinného, spočívající v zaplacení jistiny, jejího příslušenství, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, poukázaná na účet soudního exekutora po doručení usnesení o nařízení exekuce, tedy v rámci exekuce, vymožené plnění, a není proto důvodem k zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.

Soudní exekutor není osobou oprávněnou k podání odvolání proti usnesení, jímž exekuční soud k návrhu povinného zastavil exekuci dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Nemůže-li soudní exekutor zpochybnit správnost usnesení o zastavení exekuce, pak jej nelze zbavit práva namítat (opravnými prostředky proti akcesorickému výroku o nákladech exekuce), že bez zřetele k pravomocnému výroku usnesení exekučního soudu o zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. došlo ještě předtím k zániku exekuce jejím „provedením“ (§ 47 odst. 5 exekučního řádu).

Částku, kterou poukáže třetí osoba podle dohody s povinným soudnímu exekutorovi na uspokojení vymáhané pohledávky (včetně příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného) v době, kdy trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného, lze považovat za „vymožené plnění“, jež přivedlo zánik exekuce jejím „provedením“, nejdříve od okamžiku, kdy tyto účinky zaniknou.

I poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného (dlužníka), je exekuční soud oprávněn zastavit

exekuci vedenou na majetek povinného (dlužníka) a akcesorickým výrokem rozhodnout o nákladech exekuce; vydání usnesení o „zastavení“ exekuce není úkonem, jímž se exekuce „provádí“ [ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona]; exekučnímu soudu náleží i právo návrh na zastavení exekuce zamítnout, dospěje-li k závěru, že důvody pro zastavení exekuce dány nejsou. Pro zastavení výkonu rozhodnutí to platí obdobně.

Nabytí nemovitosti od nevlastníka

Ke sjednocení rozhodovací praxe Ústavního soudu a Nejvyššího soudu ve věci možnosti nabytí vlastnického práva k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí od nevlastníka, na základě dobré víry nabyvatele v zápis do katastru nemovitosti dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, resp. 31. 12. 2014, došlo rozhodnutím velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2016, sp. zn. 31 Cdo 353/2016, a to ve prospěch příklonu k právním názorům vyjádřeným Ústavním soudem např. ve věcech sp. zn. II. ÚS 165/11, sp. zn. I. ÚS 3061/11, sp. zn. II. ÚS 800/12, sp. zn. IV. ÚS 4905/12, sp. zn. IV. ÚS 4684/12, sp. zn. I. ÚS 2219/2012, sp. zn. IV. ÚS 402/15, sp. zn. III. ÚS 415/15, či sp. zn. III. ÚS 663/15, dle kterých platí, že podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 bylo možné nabýt vlastnické právo k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí od nevlastníka, a to na základě dobré víry nabyvatele v zápis do katastru nemovitostí coby právní důsledek aplikace principu právní jistoty a ochrany nabytých práv a majetku ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Fakturace slevy jako smluvní pokuta

K řešení otázky, zda je dostatečně určité ujednání o smluvní pokutě podle kterého „v případě, že nebude dodržena splatnost faktury vycházející ze smluvních podmínek, bude dofakturována částka poskytnuté slevy k plné úhradě inzerce“, přistoupil velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 31 Cdo 2674/2014, a to se závěrem, že ujednání o smluvní pokutě je dostatečně určité, neboť si účastníci sjednali, že pokud nebude sjednaná cena v rozsahu slevy zaplacená včas (tj. nebude dodržena splatnost faktury, vycházející se smluvních podmínek, již byla o slevu snižena sjednaná cena vyúčtována), bude zaplacená sankce ve výši poskytnuté slevy k plné ceně plnění.

Forma reklamace podle Úmluvy CMR

V rozsudku ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 31 Co 1570/2015, se Nejvyšší soud zabýval autonomní interpretací požadavku písemné výhrady dle Úmluvy CMR. Velký senát Nejvyššího soudu formuloval závěr, že při absenci mezinárodního tělesa provádějícího autonomní výklad Úmluvy CMR, je třeba rozhodně pojmy interpretovat nezávisle na jejich významu v právu vnitrostátním a nalézat výklad, který respektuje co nejlepší sledování účelu a cíle Úmluvy CMR, a který je v souladu s obecnou rozhodovací praxí napříč signatářskými státy. S přihlédnutím k zahraničním soudním rozhodnutím pak Nejvyšší soud v projednávaném případě uzavřel, že písemná forma reklamace dle čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR je dodržena i v případě, kdy je reklamace učiněna prostřednictvím e:mailu bez zaručeného elektronického podpisu.

Aktivní legitimace účastníka obchodní veřejné soutěže v řízení o určení neplatnosti smlouvy

Ke sjednocení rozhodovací praxe Nejvyššího soudu přistoupil velký senát Nejvyššího soudu též v rozsudku ze dne 10. 2. 2016, sp. zn. 31 Cdo 4001/2013, kdy se přiklonil k závěru, že účastníku obchodní veřejné soutěže svědčí aktivní věcná legitimace k žalobě o určení neplatnosti smlouvy, uzavřené v rámci obchodní veřejné soutěže mezi vyhlásovatelům soutěže a jiným účastníkem této veřejné soutěže. Předpokladem úspěšnosti žaloby na určení, zda tu právo nebo právní vztah je či není, ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř., ve znění do 31. 12. 2013, však není pouze aktivní věcná legitimace navrhovatele, ale také jeho naléhavý právní zájem.

Neplatnost ujednání zhoršujících postavení slabší smluvní strany

Velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 3737/2012, potvrdil stávající rozhodovací praxi Nejvyššího soudu v situacích, kdy volba obchodního zákoníku pro regulaci reklamace vad díla směřuje ke zhoršení postavení žalovaných, kteří nejsou podnikateli a jsou v postavení spotřebitele, jestliže strany dohody nevyloučily aplikaci § 562 odst. 2 obch. zák. Platí proto, že písemná dohoda stran smlouvy o dílo, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261 obch. zák., se řídí obchodním zákoníkem, směřuje ke zhoršení právního postavení objednatel, který není podnikatelem, jestliže se strany současně nedohodly, že ke včasnému oznámení vad díla postačí, oznámí-li objednatel vady díla zhotoviteli v zá-

ruční době (§ 562 odst. 2 obch. zák., § 649 obč. zák.). Taková dohoda je neplatná, což znamená, že právní vztah ze smlouvy o dílo se jako celek řídí občanským zákoníkem (ve znění účinném do 31. 12. 2013).

Věcná příslušnost soudů ve věcech společenství vlastníků jednotek

Otázku věcné příslušnosti soudů k projednání sporů o zaplacení příspěvků členů společenství vlastníků jednotek na správu domu a pozemku a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním jednotky vyřešil velký senát v rozsudku ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. 31 Cdo 4848/2014, tak, že věcně příslušnými jsou v těchto věcech okresní soudy. Je třeba rozlišovat, uvedl velký senát, mezi věcmi týkajícími se jednání shromáždění společenství vlastníků jednotek (tedy přezkum jím přijatých rozhodnutí či nahrazení rozhodnutí, nebyla-li přijata), které jsou svou povahou věci statusovými, dotýkající se podstaty života této právnické osoby – kde je proto dána věcná příslušnost krajských soudů – a spory o nezaplacené zálohy na náklady spojené se správou domu, které již za takovou (nutně specializovanou) agendu považovat nelze.

Náhrada za ztrátu na výdělků

Ke sjednocení rozhodovací praxe v otázce náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti přistoupil velký senát v rozsudku ze dne 11. 5. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1278/2015, když zdůraznil nezbytnost rozlišovat důvody, pro které poškozenému náleží nárok na náhradu ušlého zisku podle § 442 obč. zák. a náhrady za ztrátu na výdělků podle § 447 obč. zák. Uzavřel pak, že nedosahuje-li poškozený

výdělku z důvodu situace na trhu práce, a nikoliv z důvodu poklesu jeho pracovní způsobilosti následkem pracovního úrazu, nemůže mu být uhrazena újma spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných příležitostí nemá příjem z vlastní výdělečné činnosti, a to ani jako náhrada za ztrátu na výdělku, ani jako ušlý zisk.

2. 1. 3. 2. Stanoviska přijatá občanskoprávní a obchodní kolegiem Nejvyššího soudu v roce 2016

Cpjn 204/2015

stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2015 k některým otázkám zápisů obchodních korporací do obchodního rejstříku.

I. Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným vzniklé před 1. lednem 2014, která se postupem podle § 777 odst. 5 ZOK nepodřídila zákonu o obchodních korporacích jako celku, může v souladu s § 135 odst. 1 ZOK připustit vznik různých druhů podílů.

II. Nepřipouští-li společenská smlouva společnosti s ručením omezeným vznik různých druhů podílů (§ 135 odst. 1, § 136 ZOK), údaj o druhu podílu se do obchodního rejstříku nezapisuje podle § 48 odst. 1 písm. j) ZVR. Nevydala-li společnost s ručením omezeným kmenové listy, údaj o tom, že nebyl vydán kmenový list, se do obchodního rejstříku nezapisuje podle § 48 odst. 1 písm. j) ZVR.

III. Usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným o souhlasu s převodem podílu na osobu, která není společníkem (§ 208 odst. 1 ZOK), není usnesením, v jehož důsledku se mění společenská smlouva ve smyslu § 171 odst. 1 písm. b) ZOK; nejde tudíž ani o rozhodnutí, které se obligatorně osvědčuje veřejnou listinou podle § 172 odst. 2 ZOK.

IV. Je-li zřizováno zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným, který není představován kmenovým listem, musí být podpisy smluvních stran na zástavní smlouvě úředně ověřeny.

V. Statutárním ředitelem akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury může být i předseda její jednočlenné správní rady, jakož i člen kolektivní správní rady.

Cpjn 201/2015

stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016 k výkladu ustanovení § 55 odst. 1 zákona č. 89/1912 Sb., občanský zákoník, a § 38 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Zhlédnutí posuzovaného podle § 55 odst. 1 o. z., a podle § 38 odst. 2 z. ř. s. v řízení o jeho svéprávnosti, provede zásadně soudce.

Cpjn 31/2014

stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 6. 2016 k výkladu § 31 odst. 1 a 2 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve vztahu k nákladům na právní zastoupení vynaloženým v řízení o ústavní stížnosti na odstranění nezákonného rozhodnutí.

Náklady právního zastoupení účastníka v řízení o ústavní stížnosti, kterou se domohl zrušení nezákonného rozhodnutí, nejsou škodou ve smyslu § 31 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), za níž by odpovídal podle téhož zákona stát.

Cpjn 204/2012

občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 10. 2016 k zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti.

I.

Vyživovací povinnost prarodičů a dalších předků vůči dítěti nastupuje tehdy, jestliže rodič nemůže své vyživovací povinnosti být i částečně (do 31. 12. 2013 tehdy, neplnil-li rodič vyživovací povinnost v rozsahu uspokojujícím nutné potřeby dítěte) dostát z objektivních důvodů nebo je-li vyloučeno, aby plnění vyživovací povinnosti mohlo být na rodičích vymáháno. Výživné prarodičům a dalším předkům vůči dítěti po 1. 1. 2014 soudy stanoví v rozsahu odpovídajícím odůvodněným potřebám oprávněného a jeho majetkovým poměrům, jakož i schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného (povinných); zákon však nestanoví kritérium shodné životní úrovně dítěte s životní úrovní prarodičů a dalších předků. Řízení o vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků k nezletilému dítěti soud zahájí, nebo tyto osoby do probíhajícího řízení o vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti přibere, z úřední povinnosti, a to v okamžiku, kdy vyjde najevo, že rodiče dítěte nemohou své vyživovací povinnosti dostát.

II.

V odůvodnění rozhodnutí o schválení dohody rodičů o výživném soud uvede, jaká zjištění učinil o oprávněných potřebách dítěte na straně jedné, a schopnostech, možnostech a majetkových poměrech povinných a jejich životní úrovni na straně druhé, s přihlédnutím k tomu, kdo a v jakém rozsahu o dítě osobně pečuje, a to alespoň v takovém rozsahu, aby bylo zřejmé, že dohoda rodičů není ve zjevném rozporu se zájmy dítěte.

III.

Rozhoduje-li soud po 1. 1. 2014 o dlužném výživném pro děti, nelze oprávněnému společně s dlužným výživným přiznat i zákonné úroky z prodlení.

IV.

A. Při určení výše potenciálního příjmu soud nevychází z vyššího příjmu, kterého povinný dříve dosahoval, ale z příjmu, kterého by s ohledem na své skutečné schopnosti a možnosti (popř. i majetkové), dané mimo jiné jeho fyzickým stavem, nadáním, vzděláním, pracovními zkušenostmi a nabídkou a poptávkou na rozumně regionálně určeném trhu práce mohl dosahovat.

B. Na splnění podmínek uvedených v ustanovení § 913 odst. 2 o. z. (dříve ustanovení § 96 odst. 1 zákona o rodině) lze usuzovat zejména tam, kde povinný dlouhodobě vykazuje účetní ztrátu, jestliže byl opakovaně sankčně vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, vyhýbá se nabízené práci odpovídající jeho věku, zdravotnímu stavu a vzdělání, zavínil, že mu nevznikl nárok na invalidní důchod pro nesplnění doby pojištění, vzdal se bezúplatně či za zjevně nepřiměřeně nízkou úplatu nemovitosti či jiné věci vyšší majetkové hodnoty, z níž mohl mít majetkový prospěch, či podílu na ní apod.

C. Výkon vazby nebo trestu odnětí svobody, jde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy ve smyslu ustanovení § 196 zákona č. 40/2009

Sb., trestního zákoníku či úmyslný trestný čin, odůvodňuje závěr o potencialitě příjmů povinného, který po dobu trvání vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody nemá žádné příjmy. Povinnost hradit výživné ve výši odpovídající potenciálnímu příjmu povinného však soud nestanoví, bylo-li by to v rozporu s nejlepším zájmem dítěte.

D. Za potenciální příjem je možné považovat jen takový příjem, který odpovídá jak schopnostem a možnostem povinného, tak zejména nabídky a poptávky na rozumně regionálně určeném trhu práce, která je schopnostem a možnostem povinného adekvátní.

E. Potenciální příjem se vztahuje k pracovní činnosti, kterou povinný rodič s ohledem na své schopnosti a možnosti může vykonávat, jakož i k nabídky a poptávky na rozumně regionálně určeném trhu práce, nikoliv k potenciálním náhradám (nemocenským dávkám), které by (hypoteticky) bylo možno odvodit z potenciálního příjmu.

F. U pracovních poměrů rozvázaných po 1. 1. 2012 dohodou podle ustanovení § 49 zákoníku práce nelze bez dalšího dovodit splnění podmínek uvedených v ustanovení § 913 odst. 2 o. z. (§ 96 odst. 1 zákona o rodině).

G. Potenciálním příjem povinného rodiče žijícího v zahraničí, je příjem, kterého by mohl dosahovat s ohledem na jeho schopnosti a možnosti a nabídku a poptávku na rozumně regionálně určeném trhu práce.

V.

U povinných k plnění vyživovací povinnosti, kteří mají příjem z jiné než závislé činnosti, soudy nehodnotí pouze evidenční údaje o hospodaření, ale jejich celkovou životní úroveň, na které děti mají právo se podílet (§ 915 odst. 1 o. z.).

***

Poznamenává se závěrem, že ke konci roku 2016 byly ve stadiu projednávání další dva návrhy stanovisek, a to k výkladu § 75c odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve vztahu k rozhodování odvolacího soudu o odvolání proti usnesení soudu prvního stupně ve věci předběžného opatření (Cpjn 202/2016) a k rozsudkům soudů ve věci omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva (Cpjn 23/2016).

2. 1. 3. 3. Ostatní rozhodnutí

Minimální započitatelný příjem z podnikání a náhrada za ztrátu na výdělků

V usnesení ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2378/2014, Nejvyšší soud posoudil věc, v níž se žalobkyně domáhala zaplacení peněžní částky jakožto náhrady za ztrátu na výdělků vzniklé v důsledku toho, že kvůli zjištěné nemoci z povolání s ní byl dohodou rozváznán pracovní poměr pro pracovní nezpůsobilost k dosavadní práci. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že výdělkem zaměstnance, který vykonává podnikatelskou nebo jinou samo-

statnou výdělečnou činnost, po zjištění nemoci z povolání pro účely stanovení výše náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity příslušející tomuto zaměstnanci, může být jen výdělek jím skutečně dosahovaný, popřípadě stanovený s přihlédnutím k částkám, které si bez vážných důvodů opomenul vydělat, nikoli však minimální započitatelný příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti stanovený v § 8 odst. 2 zákona č. 110/2006 Sb. pro účely určení životního a existenčního minima, který tento zaměstnanec nedosahuje.

Převedení zaměstnance na jinou vhodnou práci z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice

Předmětem věci sp. zn. 21 Cdo 2400/2014 (rozsudek ze dne 20. 1. 2016) bylo uplatnění práva na převedení na jinou vhodnou práci, kde již nebude docházet k dalšímu načítání expozice, jestliže zaměstnanec již nejvyšší míru přípustné expozice dosáhl. Nejvyšší soud konstatoval, že účelem úpravy nejvyšší přípustné expozice je stanovit u zaměstnanců, kteří jsou při výkonu práce v podzemí dolu vystaveni nepříznivým vlivům pracovního prostředí, určité množství směn, po jejichž odpracování zaměstnanec nesmí nadále tuto práci vykonávat a musí být přeřazen na prokazatelně méně riziková pracoviště, jestliže vlivy nepříznivé zdraví zaměstnance nelze jinak odstranit a další setrvání zaměstnance na původním pracovišti by bylo zdrojem zvýšeného nebezpečí onemocnění (zejména vzniku nemoci z povolání). Podle příslušných prepisů nejvyšší přípustnou expozici pro práce na jednotlivých pracovištích v podzemí hlubinných dolů stanoví rozhodnutím příslušný orgán ochrany veřejného zdraví (místně příslušná krajská hygienická stanice). Té náleží, po posouzení úrovně zá-

těže faktory rozhodujícími ze zdravotního hlediska o kvalitě pracovních podmínek, rozhodovat o zařazení práce do určité kategorie, přičemž jde o rozhodnutí, které je vydáno v souladu se zákonem a v jeho rámci, z něhož soud v občanském soudním řízení vychází. Naproti tomu oprávnění posuzovat, jakou práci může vykonávat zaměstnanec poté, co dosáhl nejvyšší přípustné expozice, již krajské hygienické stanici zákon nesvěřuje.

(Ne)platnost nečíslovaného dodatku ke smlouvě

Usnesením ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. **23 Cdo 2925/2015**, rozhodl Nejvyšší soud o platnosti dodatku ke smlouvě, který nebyl číslován, ačkoli podle předchozí dohody smluvních stran tak činěno být mělo. Přestože tedy v jednom z bodů posuzované smlouvy o dílo bylo explicitně účastníky sjednáno, že každý dodatek smlouvy se současně adjustuje razítkem každé smluvní strany a že všechny dodatky ke smlouvě mají být chronologicky řazeny vzestupnou řadou a číslovány, Nejvyšší soud těmto ujednáním přisoudil toliko pořádkový charakter. Byť rozporovaný právní úkon neměl tyto smluvené náležitosti, nešlo o takovou vadu, která by mohla způsobit neplatnost právního úkonu; jiné hodnocení by vykazovalo znaky přepjatého formalismu.

Zákonný podklad pro posouzení promlčení nároku na náhradu za ztrátu na výdělků a promlčení postupně vznikajících nároků na jednotlivá měsíčně se opětuující plnění v jeho rámci

Otázce okamžiku vzniku nároku na náhradu za ztrátu na výdělků a postupně vznikajících nároků na jednotlivá měsíčně se opětuující plnění

a s tím spjatou otázkou jejich promlčení, se věnoval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. **25 Cdo 4617/2014**. Dle jeho názoru je mezi nimi třeba lišit, neboť nárok na náhradu za ztrátu na výdělků se promlčuje jakožto opětuující se plnění jako celek. Jelikož je náhrada za ztrátu na výdělků podle § 447 obč. zák. poskytována ve formě důchodu a zpravidla vyplácena měsíčně, promlčení nároků na jednotlivá plnění vyplývající z tohoto nároku se však posuzují vzhledem k § 110 odst. 3 obč. zák. podle obecného ustanovení § 101 obč. zák., jež stanoví tříletou promlčecí dobu, která běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

Omluvitelný důvod pro neúčinnost doručení

Nejvyšší soud se v usnesení ze dne 22. 2. 2016, sp. zn. **20 Cdo 218/2016**, zabýval interpretací ustanovení o neúčinnosti doručení podle ustanovení § 50d odst. 1 o. s. ř., podle kterého na návrh účastníka odesílací soud rozhodne, že doručení je neúčinné, pokud se účastník nebo jeho zástupce nemohl z omluvitelného důvodu s písemností seznámit. Dospěl k závěru, že omluvitelný důvod ve smyslu ustanovení § 50d odst. 1 o. s. ř. (hospitalizaci, dlouhodobý pobyt v cizině, apod.) lze vztahovat jen k situaci, kdy se adresát zásilky nezdržoval na adrese svého trvalého pobytu (nebo jiné jím výslovně určené adrese); nezdržoval-li se ve shodné situaci na adrese jiné, kde se jinak zdržoval „fakticky“, o důvod vyslovení neúčinnosti doručení nejde.

Odměna za úspěšné splnění mimořádného pracovního úkolu

Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. **21 Cdo 4481/2014**, odměna za úspěšné splnění mimořádného nebo zvlášť vý-

znamného pracovního úkolu, jinak nenároková (fakultativní) složka platu zaměstnance, se v důsledku rozhodnutí zaměstnavatele o jejím přiznání stává složkou platu nárokovou (obligatorní); předstírá-li však zaměstnavatel uvedený v ustanovení § 109 odst. 3 zák. práce v rozhodnutí o přiznání odměny zaměstnanci podle ustanovení § 134 zák. práce, že mu tuto odměnu přiznává za úspěšné splnění mimořádného nebo zvlášť významného pracovního úkolu, aby tak zastřel skutečný důvod udělení odměny, se kterým pracovněprávní předpisy možnost přiznání odměny zaměstnanci uvedeného zaměstnavatele nespojují, je takové rozhodnutí o přiznání odměny pro nedostatek vážnosti vůle zaměstnavatele a pro rozpor se zákonem neplatné a právo zaměstnance na odměnu proto nemůže založit.

Naléhavý právní zájem na určení výlučného vlastnictví manžela dlužníka

Rozsudkem ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. **22 Cdo 11/2014**, Nejvyšší soud odpověděl na (do té doby plně nevyřešenou) otázku, zda má věřitel naléhavý právní zájem na určení, že ke dni smrti manžela jeho dlužníka byl ve společném jmění manželů majetek převedený na základě smlouvy o zúžení společného jmění do výlučného vlastnictví manžela dlužníka, jestliže pohledávka žalobce vůči zemřelému dlužníku je žalobcem toliko tvrzená, nikoli však pravomocně přisouzená. V projednávané věci dovolací soud naléhavý právní zájem žalobce skutečně shledal, neboť na základě tohoto rozhodnutí mohou být v rámci dodatečného projednání dědictví předmětné nemovitosti zařazeny mezi aktiva dědictví, čímž bude navýšena obvyklá cena majetku zůstavitele, a tudíž i cena nabytého dědictví. Navíc žalobce jakožto zůstavitelův věřitel se bude moci

domáhat uspokojení své pohledávky vůči dědicům do výše ceny nabytého dědictví, která bude vyšší v důsledku požadovaného určení vlastnického práva k předmětným nemovitostem. Dle dovolacího soudu tak není skutečnost, že žalobce disponuje toliko tvrzenou, nikoli pravomocně přisouzenou pohledávkou, důvodem pro zamítnutí žaloby na určení z důvodu absence naléhavého právního zájmu. Smrtí dlužníka totiž jeho povinnost nezanikla (nejedná se o plnění, které by mělo být provedeno osobně dlužníkem, srov. § 579 obč. zák.) a věřiteli postačí osvědčit pohledávku, jejíž uspokojení by mohlo být v případě, že by nebylo určeno výše požadované vlastnické právo, ohroženo, resp. znemožněno. Jelikož ze shora uvedeného podle Nejvyššího soudu vyplývá, že určením vlastnického práva v posuzované věci lze docílit právního stavu pro žalobce výhodnějšího, má žalobce na požadovaném určení naléhavý právní zájem.

Posloupnost a změna pořadí plnění závazků (23 Cdo 663/2015)

Na základě zjištěného skutkového stavu byly v dané věci uzavřeny tři smlouvy o dílo, přičemž dovolací otázka řešená v rozsudku ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. **23 Cdo 2413/2015**, spočívala v posouzení, zda dlužník postupující podle § 330 odst. 1 obč. zák. má možnost dodatečně jednostranně změnit svoji vůli, jestliže již určil, na který závazek plní. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pokud dlužník při plnění závazku určí v souladu s § 330 odst. 1 obč. zák., na který závazek plní, např. uvedením čísla faktury jakožto variabilního symbolu, pak ex lege v okamžiku splnění (platby) zaniká závazek takto určený dlužníkem (§ 324 odst. 1 obč. zák.). Právní následky takového úkonu nelze dodatečně změnit dopisem dlužníka s informací, že měl v úmyslu plnit na závazek jiný; jestliže se dluž-

níkem učiněný právní úkon dostal do sféry adresáta a vyvolal účinky předvídané zákonem, nepřichází dodatečná změna vůle již v úvahu.

Odpovědnost za škodu vzniklou uživatelům pozemních komunikací

Předmětem rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. **25 Cdo 134/2014**, byl nárok na náhradu škody vzniklé na osobním vozidle během jízdy po silnici II. třídy, které bylo zasaženo kameny padajícími ze skalního masivu po pravé straně vozovky. Nejvyšší soud odmítl závěr odvolacího soudu, že zde jde o závadu ve sjízdnosti ve smyslu ustanovení § 26 odst. 6 silničního zákona, neboť neodpovídá doslovnému znění zákona a nelze jej dovodit ani výkladem ku smyslu zákonné úpravy. Dovolací soud naopak konstatoval, že kámen padající z místa mimo komunikaci, který poškodí vozidlo (a může jej poškodit bez ohledu na to, zda vozidlo jede či stojí), nijak nesouvisí se stavebním nebo dopravně technickým stavem pozemní komunikace a nelze jej označit za závadu ve sjízdnosti, jež by byla příčinou škody vzniklé na vozidle. Je totiž třeba vycházet z toho, že objektivní odpovědnost správce komunikace za škody způsobené závadou ve sjízdnosti podle silničního zákona je spojována s takovým stavem na vozovce, kdy významná změna (zhoršení) sjízdnosti komunikace, která je sice odstranitelná běžnou údržbou, avšak svým charakterem se natolik vymyká stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace a povětrnostním vlivům, že řidič ani při obezřetné jízdě respektující stav komunikace či případné důsledky povětrnostních vlivů nemůže její výskyt předpokládat a účinně reagovat při řízení tak, aby závada neovlivnila jeho jízdu a nevznikla tím škoda.

Důkaz listinou psanou v cizím jazyce

Otázkou, zda lze provést důkaz listinou, psanou v cizím jazyce, přečtením nebo sdělením jejího obsahu bez úředního překladu do českého jazyka, se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 16. 3. 2016, sp. zn. **23 Cdo 1656/2015**, a uzavřel, že důkaz listinou v cizím jazyce, jejíž obsah je soudu srozumitelný, lze provést bez překladu do českého jazyka pouze za podmínky, že žádný z účastníků neuplatnil právo jednat před soudem ve své mateřštině. Pokud by totiž soud musel překládat do češtiny i takové listiny, o jejichž obsahu není pochyb, a které lze provést v souladu s ustanovením § 129 odst. 1 o. s. ř. i bez přeložení do češtiny, byl by tento postup v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení a zcela nadbytečně by prodlužoval řízení; pokud účastník namítne, že s obsahem listiny, jak byl soudem sdělen, popřípadě přečten, nesouhlasí, a trvá na překladu do českého jazyka, je na soudu, aby zajistil překlad do českého jazyka i tehdy, nemá-li o jejím obsahu pochybnosti – v opačném případě by účastníkovi právo jednat v mateřštině odepřel.

K pojmu „blankosměnky“

K závěru, že označení „blankosměnka“ (místo označení „směnka“) v textu směnečné listiny nemá za následek neplatnost směnky, Nejvyšší soud dospěl v rozsudku ze dne 24. 2. 2016, sp. zn. **29 Cdo 4535/2014**, kde mj. zaznamenal, že požadavku plynoucímu z ustanovení čl. I. § 75 bodu 1 směnečného zákona dostojí nejen použití slova „směnka“, nýbrž i použití podstatného jména složeného, je-li jeho součástí slovo směnka. Část označení (blanko-) ostatně nelze vykládat než tak, že jde o (sice ne-

vhodně zvolenou, avšak přesto obsahově zřejmou) informační doložku, mající za cíl informovat účastníky směnečného vztahu o tom, že „listina“ (blankosměnka) se stane (úplnou) směnkou až po jejím doplnění.

Interpretace prorogačních doložek

V usnesení ze dne 24. 2. 2016, sp. zn. **30 Cdo 1860/2015**, Nejvyšší soud vyložil obsah prorogační doložky, podle které je za příslušný označen „obecný soud podle místa trvalého bydliště věřitele“, a stanovil, že není-li z ujednání o příslušnosti soudu ve věci s cizím prvkem jednoznačně patrné, že strany hodlaly sjednat toliko místní příslušnost určitého soudu, je třeba takové ujednání považovat za dohodu o volbě mezinárodní příslušnosti soudu či soudů určitého státu. Závěr, že taková doložka obsahuje pouze ujednání o místní příslušnosti ve smyslu § 89a o. s. ř., by byl správný pouze při absenci mezinárodního prvku v daném právním vztahu, a proto je na doložku nutně nahlížet jako na ujednání o pravomoci (mezinárodní příslušnosti), a to navzdory jejímu znění, které neodkazuje explicitně na soud určitého státu; prorogační doložka totiž může směřovat jak na soudy určitého státu, tak na soud, který není explicitně určen, je však určitelný na základě v doložce obsažených kritérií.

Nesprávný úřední postup a snížení ceny vozidla

Otázku, zda stát odpovídá za žalobcem tvrzenou škodu spočívající ve snížení obvyklé ceny vozidla žalobce v důsledku plynutí času, jestliže kvůli nesprávnému úřednímu postupu nemohl po určitou dobu vozidlo

používat, Nejvyšší soud vyřešil rozsudkem ze dne 14. 1. 2016, sp. zn. **30 Cdo 4973/2014**, v němž dospěl k závěru, že takové snížení obvyklé ceny vozidla není s nepřiměřeně dlouhým správním řízením v příčinné souvislosti, neboť ta je dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události; pokles ceny na žalobcem tvrzeném nesprávném úředním postupu je naopak nezávislý, neboť by k němu došlo bez ohledu na existenci či neexistenci nesprávného úředního postupu.

O škodě způsobené zvláště chráněnými živočichy

Žaloba na náhradu škody podle § 10 odst. 4 zákona o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy je podle usnesení ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. **25 Cdo 4768/2015** žalobou na plnění ze vztahu soukromoprávního, a je proto projednatelná podle části třetí občanského soudního řádu; jelikož stát zde vystupuje v postavení účastníka soukromoprávního vztahu, není možné, aby příslušný orgán, který za něj jedná, autoritativně formou správního rozhodnutí rozhodoval o nároku druhého účastníka předmětného vztahu, pročez v rámci posouzení žádosti poškozeného podle § 8 odst. 2 zákona žádné správní rozhodnutí ve formálním ani materiálním smyslu nevydává. Žádost poškozeného o poskytnutí náhrady škody u příslušného orgánu pak má charakter předběžného uplatnění nároku věřitele u dlužníka a jde o prevenční nástroj, který zamezuje nežádoucímu stavu, aby o každém nároku na náhradu škody musel rozhodovat soud, i když dlužník (stát) svůj dluh uznává a je ochoten jej zaplatit.

O povinnosti obmeškalého vydražitele

V usnesení ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. **20 Cdo 87/2016**, Nejvyšší soud stanovil, že povinnost dle ustanovení § 336n odst. 1 o. s. ř., ukládá ná obmeškalému vydražiteli k zaplacení rozdílu na nejvyšším podání, bylo-li při dalším dražebním jednání dosaženo podání nižší, nepodléhá promlčení. Navázal tím na dřívější rozhodnutí sp. zn. 20 Cdo 2332/2010, a konstatoval, že opačný úsudek o hmotněprávní povaze této povinnosti neobstojí.

Výše náhrady za ztrátu na výdělku ve vztahu k nároku na invalidní důchod

Náhradou za ztrátu na výdělku za období od ukončení povinné školní docházky, studia či přípravy pro povolání do doby přiznání invalidního důchodu se Nejvyšší soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. **25 Cdo 5024/2014**, podle kterého se její výše stanoví rozdílem mezi pravděpodobným výdělkem, kterého by dosahoval, nebýt poškození zdraví, a invalidním důchodem, a to i po dobu, kdy nepobíral invalidní důchod jen proto, že o něj požádal později, než mu nárok vznikl; odpovědnost za opožděnou žádost nelze přenášet na povinnou osobu, jestliže závisí pouze na poškozeném, zda a kdy o přiznání invalidního důchodu požádá. Proto je nutné od pravděpodobného výdělku, kterého by jinak poškozený dosahoval, odečíst výši následně přiznaného invalidního důchodu po celou dobu, za kterou náhrada za ztrátu na výdělku přísluší.

Ztráta radosti z dovolené a její kompenzace

V rozsudku ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. **33 Cdo 747/2015**, Nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil závěr, že cestovní kancelář odpovídá podle § 852i obč. zák. i za imateriální újmu, která u zákazníka nastala porušením závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy; nezajistí-li cestovní kancelář pro klienta požadovanou kvalitu ubytování, má kromě povinnosti vrátit příplatek za odpovídající pokoje, povinnost nahradit mu újmu spočívající v narušení klidného průběhu dovolené, neboť přes jeho očekávání mu nebylo zajištěno požadované ubytování. Takové právo však nevzniká jako důsledek jakékoliv nepřijemnosti, která se stane v průběhu dovolené; porušení povinnosti cestovní kanceláře musí dosáhnout takové intenzity, že je způsobilé znepríjemnit pobyt objektivně.

Nemajetková újma vedlejšího účastníka

Vedlejší účastník nemá právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. **30 Cdo 2539/2015**, vysvětlil, že sice nelze vyloučit, že důsledky nesprávného úředního postupu, spočívající v nejistotě ohledně výsledku řízení, pocítuje nejen účastník řízení, nýbrž také vedlejší účastník, děje se tak ale nikoli přímo, nýbrž zprostředkovaně skrze jeho hmotněprávní poměr k účastníkovi řízení – nebýt totiž existence právního poměru k samotnému účastníkovi, újmu způsobenou nepřiměřenou délkou původního řízení by vedlejší účastník nepocítoval, neboť výsledek řízení by jeho právní postavení (tj. práva a povinnosti vyplývající z hmotného práva) nemohl nijak ovlivnit. Z toho pak vyplývá, že

příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem, záležejícím v nepřiměřené délce řízení, a vznikem nemajetkové újmy na straně vedlejšího účastníka, je přerušena tímto jeho právním poměrem k účastníkovi řízení, kterého podporuje, neboť od tohoto (tvrzeného) právního poměru, nikoliv od nesprávného úředního postupu, vedlejší účastník svou újmu osobně odvozuje.

Předběžné projednání nároku

Povahu předběžného projednání nároku dle § 14 zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem u úřadu dle § 6 tohoto zákona, Nejvyšší soud ozřejmil v rozsudku ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. **30 Cdo 258/2015**, a konstatoval, že není správním řízením, a tudíž se na ně nevztahují ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., (správní řád), o správním řízení. Přejal totiž názor, že toto předběžné projednání nemá ještě povahu uplatnění nároku u orgánu, který je povolán o něm rozhodnout, tj. u soudu, nýbrž jde o jednání neformální povahy, pro něž nejsou stanoveny žádné procesní předpisy a nepředpokládá se ani, že by samotný orgán vydával nějaké rozhodnutí; jeho účelem je formulace vůle státu ohledně možného odškodnění před zahájením soudního řízení. Sdělení příslušného orgánu poškozenému, že jím uplatněný nárok bude či nebude uspokojen, není správním rozhodnutím, ale svou povahou odpovídá občanskoprávnímu úkonu (resp. právnímu jednání) státu jednajícího příslušným správním orgánem.

K některým aspektům dohody rodičů o výživném

V usnesení ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. **20 Cdo 380/2016**, Nejvyšší soud postavil najisto, že soudem schválenou dohodu rodičů o výživném pro nezletilé dítě nelze účinně měnit jinak než rozhodnutím soudu, tj. rozsudkem, kterým soud určí novou výši výživného, nebo rozsudkem, jímž soud schválí novou dohodu o výši výživného (srov. § 99 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinném do 31. prosince 2013). Dohoda o výši výživného neschválená soudem a vydaná za situace, kdy soud již určil výši výživného svým rozhodnutím, není jednak exekučním titulem, na základě něhož by bylo možné nařídit exekuci, a není ani způsobilá změnit výši výživného stanovenou soudním rozhodnutím; jen soud je za takové situace oprávněn dohodu přezkoumat, jakož i to, zda nová výše výživného odpovídá odůvodněným potřebám (nezletilého) dítěte a schopnostem a možnostem povinného rodiče, což lze ostatně dovodit i ze zásady ochrany zájmů dítěte, jíž je třeba (především) zohlednit.

Odpovědnost státu za nesprávnost postupu exekutora

Neprovede-li soudní exekutor v rozporu s § 46 odst. 4 exekučního řádu výplatu celé vymožené pohledávky oprávněnému, jde o nesprávný úřední postup ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., za který stát odpovídá, a to s hledem na § 3 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 4 zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. K takovému závěru dospěl Nejvyšší soud svým rozsudkem ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. **30 Cdo 2082/2015**, čímž navázal na své dřívější usnesení ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1329/2004.

2. 2. Trestní kolegium v roce 2016

2. 2. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Trestní kolegium Nejvyššího soudu (dále též jen „trestní kolegium“) bylo v roce 2016 složeno z předsedy kolegia a dalších jednadvaceti soudců; kromě toho zde působili soudci dočasně přidělení (do 31. 10. 2016 tři, poté do konce roku dva). Soudci trestního kolegia jsou zařazeni do sedmi rozhodujících senátů, které tvoří sedm soudních oddělení. Dále zde působí velký senát trestního kolegia, evidenční senát a zvláštní senát pro odvolání proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu.

Jednotlivé trestní věci přiděluje do zmíněných rozhodujících sedmi senátů (dále uváděné jen jako „senáty“) předseda trestního kolegia na podkladě pravidel, která obsahuje rozvrh práce Nejvyššího soudu. V rámci senátu přiděluje věc konkrétnímu soudci řídící předseda senátu, a to rovněž podle pravidel vyplývajících z rozvrhu práce, v nichž se kombinuje princip specializace některých senátů s principem pravidelné rotace. V trestním kolegiu pracují tři specializované senáty – jeden (č. 8) se zabývá případy projednávanými podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, druhý (č. 5) je specializován na část hospodářské a majetkové kriminality a třetí (č. 11) na drogovou kriminalitu a případy týkající se mezinárodní

justiční spolupráce v trestních věcech. Senáty trestního kolegia rozhodují většinou v neveřejném zasedání, tj. bez účasti obviněného, obhájce a státního zástupce, a pouze v některých případech ve veřejném zasedání za současné přítomnosti stran řízení. Mimo rozhodovací činnosti v tříčlenných senátech na trestním úseku působí také velký senát trestního kolegia, v němž je zařazeno 9 soudců.

Soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu jsou níže uvedenými zákonnými normami zmocněni, aby v senátech, převážně složených z předsedy senátu a dvou soudců, rozhodovali v těchto agendách:

Tdo

– rozhodování o dovoláních proti pravomocným rozhodnutím soudů druhého stupně ve věci samé (§ 265a a násl. tr. ř.),

Tcu

– rozhodování o návrzích na zaznamenání údajů o odsouzení občana České republiky cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů (§ 4 odst. 2 a § 4a odst. 3 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů),

– rozhodování o návrzích podle zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (např. o návrhu na vzetí předávané osoby do průvozní vazby po dobu průvozu územím České republiky podle § 143 odst. 4 citovaného zákona),

– rozhodování o návrzích na rozhodnutí, zda je osoba vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (§ 10 odst. 2 tr. ř.);

Tz

– rozhodování o stížnostech pro porušení zákona, podaných ministrem spravedlnosti proti rozhodnutím státních zástupců a soudů v řízení konaném podle trestního řádu (§ 266 a násl. tr. ř.);

Td

– rozhodování sporů o příslušnost mezi soudy nižších stupňů (§ 24 tr. ř.),
– rozhodování o návrzích na odnětí a přikázání věci (§ 25 tr. ř.),
– rozhodování o stížnostech proti rozhodnutím o vyloučení soudce (§ 31 tr. ř.);

Tvo

– rozhodování o stížnostech proti rozhodnutím vrchních soudů o prodloužení vazby podle § 74 tr. ř. a proti dalším rozhodnutím vrchních soudů, pokud rozhodovaly v postavení soudu prvního stupně (např. o stížnostech proti rozhodnutím o vyloučení soudců vrchních soudů z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 a § 31 tr. ř.);

Tul

– rozhodování o návrzích na určení lhůty k provedení procesního úkonu (§ 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů);

Zp

– rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu (§ 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů);

Pzo

– rozhodování o návrzích na přezkum zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 314l až § 314n tr. ř.).

2. 2. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu

Klíčovým úkolem Nejvyššího soudu je, aby sjednocoval rozhodovací činnost soudů nižších stupňů. Realizace tohoto úkolu na trestním úseku je svěřena trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu. K naplnění uvedeného poslání poskytuje zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, Nejvyššímu soudu několik nástrojů. Především je to samotné rozhodování o mimořádných opravných prostředcích v tříčlenných senátech trestního kolegia, dále rozhodování ve velkém senátu trestního kolegia, zaujímání stanovisek trestního kolegia a konečně i vydávání Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

2. 2. 2. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Nejvyšší soud představuje vrcholný orgán obecných soudů České republiky (čl. 92 Ústavy České republiky). Proto mu přísluší právo rozhodovat o nejvýznamnějších mimořádných opravných prostředcích, kterými jsou v trestním řízení dovolání a stížnost pro porušení zákona.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, jímž lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé (§ 265a tr. ř.), ale jen s odkazem na některý z dovolacích důvodů taxativně vyjmeno-

vaných v ustanoveních § 265b odst. 1 a 2 tr. ř. Předmětem dovolacího řízení není skutkový přezkum, ale pouze posuzování právních otázek v napadeném rozhodnutí nebo v řízení mu předcházejícím. Dovolání je oprávněn podat jednak nejvyšší státní zástupce – pro nesprávnost kteréhokoliv výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, a jednak obviněný – pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce; podání obviněného učiněné jinak než prostřednictvím obhájce se nepovažuje za dovolání, ale podle jeho obsahu se s ním případně naloží jinak. Dovolání je nutné podat u soudu, který ve věci rozhodl ve věci v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání. Předseda senátu soudu prvního stupně doručí opis dovolání obviněného nejvyššímu státnímu zástupci a opis dovolání nejvyššího státního zástupce obhájci obviněného a obviněnému s upozorněním, že se mohou k dovolání písemně vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání dovolacího soudu. Jakmile uplyne lhůta k podání dovolání všem oprávněným osobám, soud prvního stupně předloží spisy Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud odmítne dovolání z důvodů taxativně stanovených v § 265i odst. 1 tr. ř., zejména nejsou-li splněny některé formální podmínky nebo opakuje-li dovolatel v dovolání ty námítky, s nimiž se zcela a věcně správně vypořádaly již soudy nižších stupňů, přičemž v odůvodnění usnesení o odmítnutí Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí dovolání poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí. Nejvyšší soud zamítne podané dovolání, pokud shledá, že není důvodné (§ 265j tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud neodmítne ani nezamítne podané dovolání, přezkoumá napade-

né rozhodnutí i řízení mu předcházející, a to jen v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání. Po přezkoumání Nejvyšší soud zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející, shledá-li, že je dovolání důvodné. Pokud po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci nové rozhodnutí, Nejvyšší soud přikáže zpravidla soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265k tr. ř.). Soud nebo jiný orgán činný v trestním řízení, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Nejvyšší soud však může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám hned rozhodnout ve věci rozsudkem (§ 265m tr. ř.).

Dalším mimořádným opravným prostředkem, který Nejvyšší soud projednává, je **stížnost pro porušení zákona** (dále též jen „SPZ“). Tento mimořádný opravný prostředek je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon, nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, nebo jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele, popřípadě jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 1, 2 tr. ř.). Stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného proti pravomocnému rozhodnutí soudu nelze podat jen z důvodu, že soud postupoval v souladu s ustanoveními § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 273 nebo § 289 písm. b) tr. ř. V případě SPZ podané ni-

koli ve prospěch obviněného a po zjištění, že zákon byl porušen, ale nikoli v neprospěch obviněného, lze dosáhnout pouze tzv. akademického výroku, není však možné zrušit napadené rozhodnutí nebo řízení mu předcházející, kterým byl porušen zákon. Nejvyšší soud zamítne SPZ, pokud není přípustná nebo není-li důvodná (§ 268 odst. 1 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud shledá, že zákon byl porušen, vysloví tuto skutečnost rozsudkem (§ 268 odst. 2 tr. ř.). Pokud byl zákon porušen v neprospěch obviněného, Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Je-li nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí a pokud jej lze oddělit od ostatních, zruší Nejvyšší soud jen tento výrok (§ 269 tr. ř.). Jestliže po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci rozhodnutí nové, přikáže Nejvyšší soud zpravidla orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Orgán, jemuž byla věc přikázána, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 270 tr. ř.). Nejvyšší soud může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám rozhodnout ve věci, pokud je možné učinit rozhodnutí na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozhodnutí správně zjištěn (§ 271 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 273 tr. ř.).

Ke sjednocení rozhodovací praxe nižších soudů tedy dochází především vydáváním rozhodnutí o zmíněných dvou mimořádných opravných prostředcích v konkrétních trestních věcech, přičemž ve svých rozhodnutích Nejvyšší soud vysloví **závazný právní názor**, kterým je soud

nižšího stupně nebo jiný orgán činný v trestním řízení vázán a jímž se případně řídí tyto orgány v jiných obdobných věcech. O dovoláních a stížnostech pro porušení zákona rozhoduje Nejvyšší soud zpravidla v tříčlenných senátech složených z předsedy senátu a dalších dvou profesionálních soudců, nejde-li o výjimky, kdy rozhoduje velký senát trestního kolegia.

Ke sjednocování rozhodovací praxe v trestních věcech pak přispívá i skutečnost, že všechna rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou publikována v anonymizované podobě na internetových stránkách Nejvyššího soudu (www.nsoud.cz).

2. 2. 2. 2. Činnost velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

Kromě rozhodovací činnosti v tříčlenných senátech se v některých případech uplatní také pravomoc velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Pokud totiž tříčlenný senát při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je **odlišný od názoru již vyjádřeného** v některém dřívějším rozhodnutí Nejvyššího soudu, v takovém případě postoupí věc k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia, přičemž svůj odlišný právní názor odůvodní (§ 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů).

Velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu lze uvedeným postupem předložit věc zejména tehdy, týká-li se sporná otázka **hmotného práva**. Jde-li o právní názor o procesním právu, může tříčlenný senát postoupit věc velkému senátu trestního kolegia pouze tehdy, pokud jednomyslně (hlasy všech členů senátu) dospěl k závěru, že řešená

procesní otázka má po právní stránce zásadní význam. Postoupení věci velkému senátu trestního kolegia však nepřichází v úvahu tehdy, byla-li sporná otázka již vyřešena stanoviskem kolegia nebo pléna Nejvyššího soudu. Velký senát trestního kolegia rozhoduje vždy v meritu věci, tj. o podaném mimořádném opravném prostředku, pokud výjimečně nedospěje k závěru, že zde nebyl důvod k postoupení věci velkému senátu kolegia, přičemž v takovém případě bez meritorního rozhodnutí vrátí věc senátu, který mu ji (nedůvodně) předložil. Je otázkou, zda by uvedená praxe měla zůstat zachována. Alternativou k ní je totiž názor, že by velký senát trestního kolegia měl rozhodnout pouze o řešení aktuálně předložené právní otázky a následně by v souladu s tím v meritu rozhodl příslušný tříčlenný senát, kterému byla původně přidělena projednávaná věc.

Rovněž všechna rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu se publikují v anonymizované podobě na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

2. 2. 2. 3. Stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu

Dalším významným nástrojem ke sjednocování praxe soudů nižších stupňů či jiných orgánů činných v trestním řízení je zaujímání stanovisek Nejvyššího soudu **k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu** (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích). Projednání stanoviska v trestním kolegiu předchází zpracování jeho návrhu pověřenými členem (resp. pověřenými členy) trestního kolegia a dále následuje připomínkové řízení, v rámci kterého se k návrhu stanoviska

vyjadřují připomínková místa, jimiž jsou krajské a vrchní soudy, Nejvyšší státní zastupitelství, právnické fakulty univerzit, Česká advokátní komora, Ministerstvo spravedlnosti a případně podle povahy a významu řešených otázek i další orgány či instituce. Poté se návrh stanoviska projednává a schvaluje na zasedání trestního kolegia, které je usnášeníschopné, pokud se na něm zúčastní dvoutřetinová většina všech členů trestního kolegia Nejvyššího soudu. K přijetí stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu a k jeho následné publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek je nezbytný souhlas nadpoloviční většiny všech členů trestního kolegia.

Každé schválené stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

2. 2. 2. 4. Evidenční senát trestního kolegia

V trestním kolegiu Nejvyššího soudu působí též evidenční senát, který je složen z jeho předsedy a dalších osmi soudců trestního kolegia. Na jeho zasedáních se projednávají návrhy těch rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu a rozhodnutí soudů nižších stupňů v trestních věcech, jež byla doporučena ke zobecnění a k tomu, aby byla zařazena na zasedání trestního kolegia ke schválení jejich uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Evidenční senát rozhoduje, která z jím projednávaných rozhodnutí budou **postoupena do dalšího schvalovacího procesu**, tj. zaslána k připomínkám příslušným orgánům a institucím a poté předložena na zasedání trestního kolegia. K návrhu předsedy trestního kolegia nebo předsedy evidenčního senátu projed-

nává evidenční senát trestního kolegia i další materiály, zejména podněty k zaujetí stanoviska trestního kolegia.

2. 2. 2. 5. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

Z hlediska informovanosti o sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu i pro zkvalitňování právního vědomí odborné a laické veřejnosti je významnou činností Nejvyššího soudu vydávání Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (§ 24 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích). Jde o **jedinou oficiální sbírku rozhodnutí** soudů ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jejím obsahem jsou všechna stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu, dále vybraná a schválená rozhodnutí jednotlivých senátů trestního kolegia (včetně jeho velkému senátu) a rovněž vybraná a schválená rozhodnutí soudů nižších stupňů.

Poté, co rozhodnutí vybraná k případné publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek prošla posouzením v evidenčním senátě trestního kolegia Nejvyššího soudu, jsou zaslána k vyjádření připomínkovým místům, tj. krajským a vrchním soudům, právnickým fakultám univerzit, České advokátní komoře, Ministerstvu spravedlnosti, Nejvyššímu státnímu zastupitelství, popřípadě i dalším orgánům a institucím podle povahy a významu řešených otázek. Následně jsou návrhy rozhodnutí i doručené připomínky projednány na zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu, které je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů trestního kolegia. V rámci zasedání trestního kolegia jsou jednotlivá navrhovaná rozhodnutí případně upravena a následně se rozhoduje o jejich schválení k publikaci hla-

sováním všech soudců trestního kolegia přítomných na jeho zasedání. K publikaci rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců trestního kolegia.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek se vydává v jednotlivých sešitech, které vychází desetkrát ročně a obsah jejich jednotlivých sešitů je rovněž dostupný na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

2. 2. 3. Statistické údaje

2. 2. 3. 1. Přehled počtu věcí přidělených trestnímu kolegiu za rok 2016

Agenda	Nevyřízeno z minula	Nově došlé věci	Vyřízeno	Nevyřízeno
Tdo	219	1 804	1 760	263
Tcu	23	57	70	10
Tz	5	73	69	9
Td	3	78	70	11
Tvo	3	40	39	4
Tul	-	1	1	-
Zp	-	-	-	-
Pzo	4	18	20	2

2. 2. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia, publikovaných za rok 2016

2. 2. 4. 1. Některá důležitá rozhodnutí trestního kolegia publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Z významných rozhodnutí, která byla publikována v trestní části Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále ve zkratce „Sb. rozh. tr.“) ve sledovaném období, lze uvést tato:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2015, sp. zn. **3 Tdo 821/2015**, publikované pod č. 1/2016 Sb. rozh. tr., ve kterém Nejvyšší soud dospěl k závěru, že **jednočinný souběh** trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku není vyloučen. V konkrétní věci je tedy možné, aby si pachatel jednak přisvojil cizí věc, která mu byla svěřena, a jednak svým jednáním zmařil, resp. podstatně ztížil výkon rozhodnutí soudu či jiného orgánu veřejné moci tím, že odstranil věc, které se takové rozhodnutí týká.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. **3 Tdo 1115/2015**, publikované pod č. 2/2016 Sb. rozh. tr., se týká **otázky zavinění v případě pokusu** trestného činu s kvalifikovanou skutkovou podstatou. Nejvyšší soud v něm učinil závěr, že k okolnostem zvlášť přitěžujícím postačí u dokonání trestného činu zavinění z nedbalosti ve smyslu ustanovení § 17 písm. a) a b) tr. zákoníku, nestanoví-li zákon jinak. Na-

proti tomu u pokusu trestného činu se úmysl pachatele (§ 15 tr. zákoníku) musí vztahovat též k zákonným znakům kvalifikované skutkové podstaty trestného činu, tj. ke zvlášť přitěžujícím okolnostem.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. **8 Tdo 109/2014**, publikované pod č. 5/2016 Sb. rozh. tr. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud uvedl, že **odposlech a záznam telekomunikačního provozu** je zajišťovacím institutem, který je svou povahou velmi blízký operativně pátracím prostředkům podle § 158b a násl. tr. ř., a v širším smyslu tedy slouží k předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, jakož i k pátrání po skrývajících se pachatelích, pátrání po hledaných nezvěstných osobách a po věcných důkazech. Lze jej považovat za podklad pro další konání trestního řízení, v němž teprve jsou skutečnosti, které jsou v odposlechu zaznamenány, prověřovány a objasňovány. Použití záznamu telekomunikačního provozu **jako důkazu v jiné trestní věci** (§ 88 odst. 6 věta třetí tr. ř.) nebrání skutečnost, že řízení, v němž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden (§ 88 odst. 1 tr. ř.), se již nekoná (např. trestní stíhání nebylo vůbec zahájeno), nebo že právní kvalifikace skutku, která podle § 88 odst. 1 tr. ř. vedla k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, se v dalším řízení neprokázala a obviněný nebyl takovým trestným činem uznán vinným.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. **8 Tdo 575/2015**, publikované pod č. 6/2016 Sb. rozh. tr. Nejvyšší soud dospěl v označeném rozhodnutí k závěru, že pokud odvolací soud rozhodne o tom, že se věc podle § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. postoupí jinému orgánu,

jímž by mohl být čin obviněného posouzen jako přešupek nebo kárné provinění (§ 222 odst. 2 tr. ř.), mohou obviněný nebo státní zástupce proti takovému rozhodnutí podat dovolání podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Proto i po dobu, než oprávněným osobám uplyne lhůta k podání dovolání podle § 265e odst. 1 tr. ř., anebo do doby, než dovolací soud o podaném dovolání rozhodne, je stále vedeno trestní řízení ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř., jehož **doba trvání se nezapočítává do běhu lhůty pro projednání přestupku** (viz ustanovení § 20 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; od účinnosti zákona č. 209/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, tj. v odpovídající části od 1. 10. 2015, platí odkaz na ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.). Z tohoto důvodu může soud prvního stupně po rozhodnutí odvolacího soudu o postoupení věci jinému orgánu podle § 257 odst. 1 písm. b) tr. ř. tomuto orgánu předložit věc se spisem teprve tehdy, až oprávněným osobám uplyne lhůta k podání dovolání, anebo poté, co o podaném dovolání rozhodne dovolací soud. Obdobně platí, že nabylo-li rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu právní moci již před soudem prvního stupně, může tento soud věc jinému orgánu předložit se spisem až po uplynutí odvolací lhůty všem oprávněným osobám.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2015, sp. zn. **8 Tdo 469/2015**, publikované pod č. 9/2016 Sb. rozh. tr., se týká rozhodování soudu v adhezním řízení, pokud jde o **povinnost učinit výrok o náhradě škody**. Jak vyplývá z tohoto rozhodnutí, o nároku poškozeného, který byl

uplatněn včas a řádně podle § 43 odst. 3 tr. ř., je soud povinen vždy rozhodnout podle § 228 nebo § 229 tr. ř., a to ve výrokové části rozsudku. Soud nemusí učinit takový výrok jen v případě, že vydal usnesení podle § 206 odst. 3, 4 tr. ř. (nebo s analogickým použitím tohoto ustanovení), jímž vyslovil, že určitou osobu, která uplatňuje práva poškozeného, nepřipouští k hlavnímu líčení nebo že poškozený nemůže uplatňovat svůj nárok v trestním řízení. Neexistenci výroku, jímž byl soud povinen rozhodnout o uplatněném nároku poškozeného, nelze nahradit vysvětlením jen v odůvodnění rozsudku; pokud tak soud přesto učiní, jde v jeho rozhodnutí o chybějící výrok ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. **5 Tdo 335/2015**, publikované pod č. 11/2016 Sb. rozh. tr., které se věnuje otázce uložení trestu propadnutí náhradní hodnoty. Nejvyšší soud zde dospěl k závěru, že **propadnutí náhradní hodnoty** podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku není vázáno na existenci vztahu věcí, jichž se propadnutí týká, ke spáchanému trestnému činu, který se vyžaduje v případě uložení trestu propadnutí věci podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku. Uložit propadnutí náhradní hodnoty podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku lze jen ohledně věci, která náleží výlučně pachateli trestného činu (srov. přiměřeně rozhodnutí pod č. 46/1967-II. a č. 12/1969-II. Sb. rozh. tr.).

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. **3 Tdo 1253/2015**, publikované pod č. 12/2016 Sb. rozh. tr., se týká **zpětvetí již uděleného souhlasu poškozeného s trestním stíháním** obviněného pro skutek, v němž byl původně spatřován některý z trestných činů uvedených

v § 163 odst. 1 tr. ř. Podle názoru Nejvyššího soudu zpětvzetí tohoto souhlasu poškozeného nebrání orgánu činnému v trestním řízení přezkoumat a posoudit, zda s ohledem na probíhající dokazování nemohou jeho výsledky případně odůvodnit změnu právní kvalifikace posuzovaného skutku podle ustanovení o takovém trestném činu, jehož stíhání není podmíněno souhlasem poškozeného. Pokud orgán činný v trestním řízení dospěje k takovému závěru a postupuje podle § 160 odst. 6 tr. ř. (popřípadě podle § 190 odst. 2 tr. ř. nebo § 225 odst. 2 tr. ř.), lze pokračovat pro daný skutek v trestním stíhání navzdory zpětvzetí souhlasu poškozeného.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. **4 Tdo 350/2015**, publikované pod č. 14/2016 Sb. rozh. tr. Nejvyšší soud se v tomto rozhodnutí zabýval zákonným znakem překonání překážky, jejímž účelem je zabránit vniknutí do obydlí jiného, který je třeba naplnit při spáchání přečinu **porušování domovní svobody** podle § 178 odst. 2 tr. zákoníku. Přitom Nejvyšší soud uvedl, že jednání pachatele, který vnikl do obydlí jiného, k němuž neměl právo bydlení, za použití klíče, který v minulosti získal od oprávněné osoby sice legálně způsobem, ale posléze mu tato osoba vstup do obydlí zakázala a pachatel tímto porušil takový zákaz, naplňuje zmíněný zákonný znak skutkové podstaty přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 2 tr. zákoníku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2015, sp. zn. **8 Tdo 235/2015**, publikované pod č. 16/2016 Sb. rozh. tr., řeší otázku splnění podmínek ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. řádu, pokud jde o svědka, který je cizím státním občanem, má trvalý pobyt v cizině a byl vyslechnut v ci-

zím státě způsobem upraveným v jeho právním řádu a jehož výpověď je jediným nebo rozhodujícím usvědčujícím důkazem. Nejvyšší soud uvedl, že místo výsledku takového svědka lze v hlavním líčení **číst protokol o jeho výpovědi** za podmínek § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. v zásadě jen tehdy, jestliže obviněnému nebo obhájci byla v průběhu trestního řízení alespoň jednou dána možnost, aby mohl tomuto svědkovi klást otázky, a to buď v okamžiku jeho výpovědi, nebo v pozdějším stadiu. Nerespektování tohoto požadavku může způsobit, že výpověď takového svědka bude v rozporu s čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.) a že protokol o ní nebude možné použít jako důkaz o vině obviněného. Zjistí-li soud tuto vadu při předběžném projednání obžaloby, může být důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. Důvodem pro postup podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. nemůže být okolnost, že se takový svědek, žijící v členském státě Rady Evropy, ačkoliv mu bylo opakovaně doručeno předvolání soudu prostřednictvím tzv. červené mezinárodní doručky, k hlavnímu líčení nedostavil, jestliže soud současně nepostupoval podle čl. 10 Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (publikované pod č. 550/1992 Sb.) a nepožádal dožádanou stranu o doručení předvolání svědka s upozorněním, že jeho osobní účast se považuje za zvlášť důležitou, ale především nevyužil možnosti výsledku svědka orgány cizího státu podle čl. 3 a 4 této úmluvy, a to i za přítomnosti obviněného.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. **8 Tdo 388/2014**, publikované pod č. 18/2016 Sb. rozh. tr., v němž se Nejvyšší soud zabýval **trestností účastníka na trestném činu jiného** (§ 24 tr. zákoníku)

za situace, kdy trestní stíhání hlavního pachatele bylo podmíněně zastaveno postupem podle § 307 tr. řádu. Nejvyšší soud konstatoval, že trestnosti účastníka není na překážku, je-li trestní stíhání hlavního pachatele podmíněně zastaveno (§ 307 tr. ř.). Podmíněně zastavení trestního stíhání jako zvláštní způsob skončení trestního stíhání představuje procesní řešení otázek spojených s trestní odpovědností hlavního pachatele, a proto nebrání vyvození závěru o trestní odpovědnosti účastníka na trestném činu a rozhodnutí o jeho vině v odsuzujícím rozsudku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. **11 Tdo 1406/2013**, publikované pod č. 19/2016 Sb. rozh. tr. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud posuzoval znak **trestného činu podvodu** podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku spočívající ve „způsobení škody na cizím majetku“ v případě **společného jmění manželů**. Podle Nejvyššího soudu tento znak nemůže jeden z manželů naplnit podvodným zkrácením majetku ve společném jmění manželů, neboť pod pojmem „cizí majetek“ u trestného činu podvodu je třeba rozumět majetek, který nenáleží pachateli nebo nenáleží výlučně jen jemu, přičemž vzhledem k povaze institutu společného jmění manželů je každý z manželů úplným vlastníkem celého takového majetku. Není však vyloučeno, aby podvodné jednání jednoho z manželů vůči tomuto majetku spočívající v tom, že druhému z manželů zamlčel skutečnost, že vytvořil společně s další osobou fiktivní a ničím nepodložený závazek, aby tak záměrně snížil hodnotu majetku ve společném jmění manželů, které bylo provedeno v souvislosti s očekávaným rozvodovým řízením a s vypořádáním společného jmění manželů a směřovalo ke způsobení následku, který měl nastat až rozvodem manželství a vypořádáním majetku ze společného jmění manželů,

bylo posouzeno jako pokus trestného činu podvodu podle § 21 odst. 1 a § 209 tr. zákoníku. Odčerpání majetku ze společného jmění manželů tímto způsobem bylo jen mezistupněm vyplývajícím z právního stavu v době podvodného jednání, když konečným cílem pachatele bylo, aby pro případ vypořádání společného jmění manželů získal pro sebe větší podíl ze společného jmění manželů, než by nabyl bez takového podvodného jednání.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. **5 Tdo 523/2015**, publikované pod č. 20/2016 Sb. rozh. tr. V tomto rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval povinností soudu učinit tzv. negativní výrok o tom, **že se ochranné opatření neukládá**. Přitom zde rozlišil dvě základní procesní situace. V této souvislosti Nejvyšší soud konstatoval, že pokud v hlavním líčení soud prvního stupně postupem podle § 230 odst. 2 nebo 3 tr. ř. nevyhradí rozhodnutí o ochranném opatření (např. o návrhu státního zástupce na uložení zabránění věci) veřejnému zasedání, není součástí jeho rozhodnutí (rozsudku) negativní výrok, tj. že se ochranné opatření neukládá, eventuálně že se zamítá návrh státního zástupce na jeho uložení. V odůvodnění rozhodnutí však soud stručně vysvětlí úvahy, které jej vedly k nevyhovění návrhu na uložení ochranného opatření. Jiná situace nastane v případě, kdy soud v hlavním líčení podle § 230 odst. 2 nebo 3 tr. ř. vyhradí rozhodnutí o ochranném opatření veřejnému zasedání, pak po skončení dokazování ve veřejném zasedání je povinen učinit i případný negativní výrok, tj. že se ochranné opatření neukládá, nebo že se návrh státního zástupce na jeho uložení zamítá, nejsou-li splněny podmínky pro jeho uložení.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. **8 Tdo 627/2015**, publikované pod č. 23/2016 Sb. rozh. tr., je jedním z prvních rozhodnutí, které se týká trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. V konkrétní rovině šlo o **trestní odpovědnost právnické osoby** (společnosti s ručením omezeným) **za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykazání** podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Nejvyšší soud zde posuzoval několik významných otázek, které se týkaly zejména přičitatelnosti trestného činu právnické osobě a podmínek konání hlavního líčení proti této právnické osobě v případě nepřítomnosti osob, které za ni činí jednotlivé úkony. Nejvyšší soud konstatoval, že proti právní čin je spáchán v zájmu právnické osoby ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „t. o. p. o.“), má-li z něho právnická osoba buď majetkový prospěch, nebo jakýkoliv imateriální prospěch, či získá-li jakoukoliv jinou výhodu. Uvedený znak je třeba vykládat tak, že prospěch nebo výhoda právnické osoby plynoucí pro ni ze spáchaného trestného činu prostřednictvím benefitů dosažených tímto trestným činem jejími zaměstnanci či společníky musí mít takovou povahu, že benefitem zaměstnance či společníka právnické osoby jsou podmíněny prospěch nebo výhoda samotné právnické osoby. Jestliže tedy např. jediný společník právnické osoby – společnosti s ručením omezeným řídil její motorové vozidlo, jímž vykonal jízdy výlučně pro své soukromé účely a svůj osobní prospěch, ač mu byl pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudu uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, nejde o čin spáchaný v zájmu právnické osoby, a právnická osoba se jím proto nemůže dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykazání

podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. **Zavinění právnické osoby** ve vztahu k některému z trestných činů vymezených v § 7 t. o. p. o. je třeba odvozovat od zavinění fyzické osoby, která při páchání trestného činu jednala jménem právnické osoby nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti ve smyslu § 8 odst. 1 t. o. p. o., nikoliv od zavinění fyzické osoby oprávněné činit v řízení úkony za právnickou osobu, jde-li o odlišné fyzické osoby. Podmínky, za nichž lze konat hlavní líčení v nepřítomnosti osob, které činí úkony za právnickou osobu, jsou uvedeny v ustanovení § 34 odst. 7 t. o. p. o., které je speciální k ustanovení § 202 odst. 2, 4 a 5 tr. ř. (viz § 1 odst. 2 t. o. p. o.). Podle § 34 odst. 7 t. o. p. o. platí, že nedostaví-li se osoba uvedená v § 34 odst. 1 t. o. p. o., popřípadě zmocněnec obviněné právnické osoby nebo opatrovník, k hlavnímu líčení bez řádné omluvy, může soud provést hlavní líčení v jejich nepřítomnosti, byla-li obžaloba řádně doručena obviněné právnické osobě, která byla včas a řádně předvolána k hlavnímu líčení, bylo-li dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání a obviněná právnická osoba byla upozorněna na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování. Byl-li jednatel jako statutární orgán společnosti s ručením omezeným **svědkem** v projednávané trestní věci, **nemohl za ni činit úkony** v řízení nejen v hlavním líčení, v němž byl vyslechnut jako svědek, ale nemohl je činit kdykoliv do budoucna od okamžiku, kdy ho orgán činný v trestním řízení předvolal jako svědka.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. **6 Tdo 1014/2015**, publikované pod č. 25/2016 Sb. rozh. tr. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud posuzoval trestní odpovědnost za přečin **poškození cizí věci** podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku za situace, kdy pachatel usmrtil **cizí zvíře**.

Přitom se musel vypořádat s právní povahou živého zvířete ve smyslu trestněprávním ve vazbě na příslušná ustanovení nového občanského zákoníku o věcech. Nejvyšší soud zde uvedl, že citovaný přečin lze spáchat i na živém zvířeti. Při výkladu zákonného znaku „cizí věc“ se použije ustanovení § 134 tr. zákoníku, podle něhož se ustanovení trestního zákoníku o věcech vztahují i na živá zvířata. Ustanovení § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, se zde neuplatní, neboť ustanovení § 134 tr. zákoníku s ním není v kolizi, poněvadž neztotožňuje věc v právním smyslu a živé zvíře, ale pouze stanoví, že příslušná ustanovení trestního zákoníku je nutno vztáhnout i na živá zvířata.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. **8 Tdo 1449/2015**, publikované pod č. 27/2016 Sb. rozh. tr., se zabývá zákonným znakem „**napadení jiného**“ u přečinu **výtržnictví** podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Podle názoru Nejvyššího soudu tento znak představuje nejen jakýkoliv fyzický útok proti tělesné integritě osoby, ale i vulgární slovní výpady proti jinému apod. Uvedený znak může být proto naplněn i tehdy, nezařechal-li fyzický útok pachatele na těle poškozeného buď žádné, anebo jen nevýznamné zranění, které není ublížením na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 tr. zákoníku. Podle skutkových zjištění šlo v konkrétní věci o to, že pachatel po nastoupení do autobusu, v němž cestovali čtyři cestující, otevřel dveře u kabiny řidiče a za současného použití vulgárních nadávek udeřil opakovaně řidiče autobusu pěstí do hlavy, zadní části krku a pravého ramene, přičemž poškozený neutrpěl žádná zranění.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. **8 Tdo 1627/2015**, publikované pod č. 33/2016 Sb. rozh. tr., se týká přečinu **zanedbání**

povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku a Nejvyšší soud se zde vyjádřil k otázce zavinění a dalším podmínkám trestní odpovědnosti za zmíněný přečin. Přitom uvedl, že citované ustanovení obsahuje dvě samostatné základní skutkové podstaty, které se odlišují tím, zda jde o zavinění úmyslné nebo nedbalostní. Z toho plyne povinnost, aby soud v odsuzujícím rozsudku nejen výslovně uvedl v právní větě formu zavinění, ale aby i ve skutkových zjištěních dostatečně vyjádřil rozhodné okolnosti, které ji určují, a to nikoli citací zákonného textu vyjadřujícího formu zavinění, ale podstatnými konkrétními skutečnostmi, z nichž ji vyvozuje. V této souvislosti se Nejvyšší soud zabýval i tím, zda nepříznivé majetkové poměry obviněného mohou vyloučit jeho trestní odpovědnost za uvedený přečin. Jak Nejvyšší soud konstatoval, skutečnost, že se pachatel, který má zákonnou povinnost vyživovat jiného, i přes přiznané sociální dávky nebo jiné příjmy dostal na hranici životního nebo existenčního minima (viz § 2 a § 5 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů), sama o sobě nevylučuje trestní odpovědnost za neplnění této povinnosti.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. **5 Tdo 1226/2015**, publikované pod č. 34/2016 Sb. rozh. tr., v němž se Nejvyšší soud věnoval některým zákonným znakům skutkové podstaty přečinu **zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění** podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku. Přitom vyjádřil právní názor, že úmyslné nesplnění povinnosti bez zbytečného odkladu obnovit ztracené, odcizené, zničené nebo poškozené účetnictví obchodní společnosti může naplnit skutkovou podstatu citovaného přečinu, jestliže dojde k ohrožení majetkových práv jiného nebo včasného a řádného vyměření daně. Nevedením účet-

ních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku se rozumí též porušení ustanovení § 35 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2016, sp. zn. **8 Tdo 90/2016**, publikované pod č. 36/2016 Sb. rozh. tr., ve kterém se Nejvyšší soud zabýval možnostmi spáchání přečinu **těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti** podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku porušením důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce pachatele nebo uložené mu zákonem. Toho se dopustil **chovatel domácího zvířete** v souvislosti s jeho jednáním jako účastníka provozu na pozemních komunikacích. Za porušení důležité povinnosti ve smyslu citovaného ustanovení Nejvyšší soud považoval i jednání pachatele – vlastníka nebo držitele domácího zvířete (např. psa), který nezabránil jeho volnému pobíhání po pozemní komunikaci tak, aby s ním byl spojen natolik, že jej mohl ovládat (měl ho např. na vodítku), a v důsledku toho došlo ke střetu zvířete s jiným účastníkem provozu na pozemní komunikaci, jemuž tím byla způsobena těžká újma na zdraví (§ 122 odst. 2 tr. zákoníku). Příčina vzniku uvedeného následku spočívala v porušení povinnosti vymezené v ustanovení § 60 odst. 11 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, a povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích plynoucí z ustanovení § 4 písm. a) zákona o silničním provozu, neboť pachatel jako chodec [§ 2 písm. a), j) zákona o silničním provozu] na pozemní komunikaci byl povinen chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob, protože tyto povinnosti

mají zamezit neovladatelnému chování zvířat, která představují neředivatelně překážky provozu na pozemní komunikaci, jež obvykle vedou k těžkým následkům.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. **7 Tdo 1626/2015**, publikované pod č. 37/2016 Sb. rozh. tr. Nejvyšší soud se v tomto rozhodnutí vyjádřil k trestní odpovědnosti za přečin **těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti** podle § 147 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, kterého se pachatel dopustil v souvislosti s **neoprávněným prodejem pyrotechnických výrobků**. Jak zde Nejvyšší soud konstatoval, znaky zmíněného přečinu může vykazovat i jednání pachatele, který prodal poškozenému pyrotechnický výrobek – petardu, patřící do kategorie 3 zábavní pyrotechniky, aniž by v rozporu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní a střeliva, účinným v době činu [nyní jde o ustanovení § 5 odst. 1 písm. c) a § 24 odst. 1 písm. d) zákona č. 206/2015 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi a o změně některých zákonů (zákon o pyrotechnice), přičemž odpovídající je nyní kategorie zábavní pyrotechniky F3], zjistil, zda poškozený dosáhl zákonem stanoveného věku, ačkoliv pachatel muselo být na pohled zřejmé, že věk poškozeného je pod stanovenou hranici, pokud petarda následně při neopatrné manipulaci poškozeného v jeho rukou explodovala a on utrpěl zranění mající povahu těžké újmy na zdraví. Třebaže v takovém případě vedly k újmě na zdraví poškozeného minimálně dvě na sebe navazující okolnosti – protiprávní prodej pyrotechnického výrobku pachatelem a nesprávná manipulace poškozeného s tímto výrobkem, Nejvyšší soud učinil závěr, že pachatele jako prodejce to z hlediska zásady **gradace příčinné souvislosti** nezba-

vuje trestní odpovědnosti. Prodej pyrotechnického výrobku v rozporu s právními předpisy lze totiž za uvedené situace považovat za příčinu dostatečně významnou k tomu, aby poškozenému způsobila následek (účinek) v podobě těžké újmy na zdraví. Nesprávná následná manipulace poškozeného se zakoupeným výrobkem zpravidla nemá povahu výlučné příčiny jeho újmy na zdraví.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. **5 Tdo 960/2015**, publikované pod č. 39/2016 Sb. rozh. tr., se zabývá **odlišením přečinu urážky mezi vojáky** podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku od obdobného kázeňského přestupku. Jak Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí zdůraznil, trestní zákoník neobsahuje žádná kvantitativní kritéria, která by odlišovala přečin urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku od obdobného kázeňského přestupku (např. podle § 50 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů). Má-li tedy být urážka mezi vojáky kvalifikována jako trestný čin, musí tomu – s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku – odpovídat její povaha a intenzita, okolnosti, za nichž byla učiněna, popřípadě další charakteristiky urážky nebo jejího pachatele odůvodňující vyšší společenskou škodlivost daného případu (např. opakované urážlivé projevy, recidiva pachatele, vážné narušení vojenské kázně nebo kázně v bezpečnostním sboru apod.). Proto skutečnost, že se obviněný jako voják nižší hodnosti dopustil ojedinelého vulgárního výroku vůči vojáku vyšší hodnosti, nelze bez dalšího posoudit jako přečin urážky mezi vojáky, není-li z povahy urážky, její intenzity a dalších okolností zřejmé, že k účinnému postihu toho, kdo se dopustil urážky,

nepostačuje vyvodit vůči němu pouze kázeňskou odpovědnost v rámci ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2016, sp. zn. **8 Tdo 1515/2015**, publikované pod č. 42/2016 Sb. rozh. tr., se týká jednak příslušnosti soudu pro mládež, jednak podmínek **vedení společného řízení proti mladistvému a dospělému obviněnému**. K první otázce Nejvyšší soud uvedl, že námitka dospělého obviněného, že v jeho věci rozhodl soud pro mládež, ač tak měl učinit soud obecný [§ 2 odst. 2 písm. e) z. s. m.], je námitkou odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. Výkon soudnictví ve věcech mládeže je svěřen podle § 2 odst. 2 písm. d) a § 4 z. s. m. soudu pro mládež. Z těchto i z některých dalších ustanovení zákona o soudnictví ve věcech mládeže (viz např. ustanovení § 36 a § 41 odst. 2 z. s. m.) tedy vyplývá zvláštní povaha soudu pro mládež určeného k projednávání protiprávních činů mládeže, a proto je lze chápat jako vyjádření specifické věcné příslušnosti soudu (srov. i rozhodnutí pod č. 16/2006 Sb. rozh. tr.). K druhé otázce Nejvyšší soud konstatoval, že společné řízení proti mladistvému a dospělému obviněnému lze konat jen výjimečně, jestliže je to nutné pro všestranné a objektivní objasnění věci a není-li to na újmu mladistvého (§ 38 odst. 2 z. s. m.). Při posuzování, zda jsou splněny uvedené podmínky, však nelze přihlížet k tomu, jaký dopad bude mít společné řízení na dospělého obviněného, protože jeho zájmy zde zákon nijak nezohledňuje.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. **3 Tdo 813/2016**, publikované pod č. 46/2016 Sb. rozh. tr., řeší otázku **dokonání přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostřed-**

ku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku. Nejvyšší soud zde učinil závěr, že pokud si pachatel krádeží opatřil platební prostředek (nepřenositelnou platební kartu), pak dokonání tohoto přečinu nebrání okolnost, že odcizený platební prostředek byl chráněn před zneužitím neoprávněnými osobami, např. tzv. PIN kódem, který obviněný neznal. V dané věci bylo mimo jiné zjištěno, že odcizená platební karta byla platná, v rukou oprávněného držitele způsobila k použití jako platební prostředek či k výběru peněz.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. **8 Tdo 267/2016**, publikované pod č. 49/2016 Sb. rozh. tr., v němž zaujal Nejvyšší soud právní názor k trestnému činu **zpronevěry spáchanému advokátem**. Podle něj platí, že jestliže se trestného činu zpronevěry podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku dopustil advokát tím, že si přisvojil cizí finanční prostředky, které převzal do úschovy na základě smlouvy o úschově podle § 747 odst. 1, 2 obč. zák. (§ 2402 až § 2408 o. z.), spáchal tento čin jako osoba, která má **zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného** podle § 206 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, neboť smlouva o úschově zakládá konkrétní rozsah povinnosti opatrovat uschovanou věc a jejím obsahem je primárně povinnost nakládat s uschovanou věcí tak, aby nedošlo k jejímu poškození nebo zničení, a současně jde o povinnost vyplývající i z ustanovení § 56a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož je advokát povinen uvedené věci převzaté do správy (tedy i úschovy) uložit na zvláštní účet.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. **5 Tz 29/2016**, publikovaný pod č. 50/2016 Sb. rozh. tr. Z jeho závěrů vyplývá, že jestliže

celní orgán v souladu s ustanoveními § 29 až § 30a zákona č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů účinném do 31. 12. 2012 (nyní podle zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vyvíjením práv duševního vlastnictví), a § 23 odst. 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, při provádění kontroly z podnětu poškozeného ověřuje pravdivost skutečností uváděných žadatelem v žádosti o provedení dozoru nad dodržováním povinností stanovených v § 5 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele, jsou **výsledky kontroly použitelné jako důkazní prostředky** nejen ve správním řízení, ale i v případném trestním řízení (srov. přiměřeně rozhodnutí pod č. 34/2014 Sb. rozh. tr.). Takový postup nelze považovat za nepřipustné obcházení podmínek pro provedení prohlídky jiných prostor a pozemků podle § 82 odst. 2 a § 83a tr. ř., zvláště pokud celní orgán nemá před provedením kontroly žádné vlastní poznatky o spáchání trestné činnosti a ani žádné jiné náležitě ověřené skutečnosti nasvědčující odůvodněnému podezření, že v kontrolované provozovně je páchána trestná činnost.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2016, sp. zn. **4 Tdo 205/2016**, publikované pod č. 51/2016 Sb. rozh. tr. V něm Nejvyšší soud učinil právní závěr, že osvědčení o provozuschopnosti výherního hracího přístroje, jakož i výpis z takového osvědčení, vydané na základě zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů (nyní podle § 109 a § 110 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách), má povahu **veřejné listiny** podle § 131 odst. 1 tr. zákoníku.

2. 2. 4. 2. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

K řešení některých sporných otázek a za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů vydalo trestní kolegium Nejvyššího soudu níže uvedené stanovisko, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. **Tpjn 305/2014**, publikované pod č. 30/2016 Sb. rozh. tr., k postupu v případě, že **ochranná výchova uložená dítěti mladšímu patnácti let** za čin jinak trestný podle hlavy třetí zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, splnila svůj účel, a k otázce, zda a jakým postupem ji lze **přeměnit v ústavní výchovu**. Nejvyšší soud v něm dospěl k několika významným závěrům. Podle prvního z nich povaha řízení podle hlavy třetí zákona č. 218/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, která nemá speciální ustanovení o přeměně ochranné výchovy na ústavní výchovu, přičemž nejde o trestní řízení, vylučuje, aby ve věci dítěte mladšího patnácti let, jemuž byla uložena za čin jinak trestný ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m., bylo analogicky použito ustanovení § 23 odst. 1 z. s. m. Proto nelze ochrannou výchovu uloženou podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. přeměnit na ústavní výchovu. Dále Nejvyšší soud konstatoval, že pokud ochranná výchova uložená podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. již splnila svůj účel, soud pro mládež ji zruší [§ 93 odst. 11 věta druhá z. s. m. a § 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve

školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů]. Podle dalšího závěru Nejvyššího soudu obsaženého v označeném stanovisku, je soud rozhodující o zrušení ochranné výchovy uložené podle § 93 odst. 1 písm. f) z. s. m. též soudem ve věcech péče o nezletilé podle § 2 písm. t) z. ř. s. a jeho místní příslušnost se řídí ustanovením § 467 z. ř. s. Konečně Nejvyšší soud uvedl i to, že jsou-li v souvislosti s rozhodováním o zrušení ochranné výchovy splněny s ohledem na poměry dítěte mladšího patnácti let podmínky pro uložení ústavní výchovy podle § 971 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, může být toto rozhodnutí o zrušení ochranné výchovy spojeno s rozhodnutím o uložení ústavní výchovy [§ 466 písm. n) z. ř. s.], o kterém rozhodne příslušný soud pro mládež na návrh např. ředitele výchovného ústavu [§ 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb.] nebo státního zástupce [§ 8 odst. 1 písm. b), odst. 2 z. ř. s.], anebo i bez návrhu ve smyslu § 13 odst. 1 z. ř. s. (srov. § 468 odst. 1, 2 z. ř. s. a contrario). Ohledně formy rozhodnutí Nejvyšší soud konstatoval, že soud pro mládež rozhoduje o zrušení ochranné výchovy usnesením podle § 93 odst. 11 věty druhé z. s. m.; je-li však toto rozhodnutí spojeno s uložením ústavní výchovy, rozhoduje podle § 471 odst. 1 z. ř. s. rozsudkem.

2. 2. 4. 3. Rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu

Za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů přijal velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu v rozhodném období následující důležité usnesení.

Usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. **15 Tdo 944/2015**, publikované pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr. se zabývá posouzením znaku **porušení důležité povinnosti** vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce pachatele nebo uložené mu zákonem, který obsahuje kvalifikovaná skutková podstata trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku. Nejvyšší soud zde vyslovil právní názor, že porušení konkrétní povinnosti považované za důležitou musí být v souladu s principem gradace příčinné souvislosti **zásadní příčinou vzniku následku** (účinku). Přitom konstatoval, že pokud při vzniku následku spolupůsobilo více příčin (např. jednání pachatele a poškozeného), je třeba z hlediska povahy znaku „porušení důležité povinnosti“ vždy zkoumat konkrétní okolnosti skutku (srov. zhodnocení praxe pod č. 36/1984 Sb. rozh. tr.) a zvlášť hodnotit význam a důležitost každé příčiny pro vznik následku. Je-li rozhodující příčinou způsobeného následku v podobě usmrcení poškozeného např. jeho **významné spoluzavinění** při dopravní nehodě, nelze zpravidla dovodit, že pachatel spáchal trestný čin usmrcení z nedbalosti tím, že porušil důležitou povinnost, která mu byla uložena zákonem. Tím reagoval velký senát trestního kolegia zejména na argument, že nyní (za účinnosti trestního zákoníku) již nelze nepřihlížet k uvedené okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, která spočívá v porušení důležité povinnosti uložené zákonem, a to s poukazem na žádné obdobné ustanovení, jakým bylo dříve ustanovení § 88 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

2. 2. 4. 4. Některá zajímavá rozhodnutí nepublikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

V roce 2016 učinily senáty trestního kolegia i některá další zajímavá rozhodnutí, která nebyla z různých důvodů publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Z nich lze upozornit na následující.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. **8 Tdo 532/2016**, je zajímavé tím, že jím příslušný tříčlenný senát postoupil věc podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Důvodem postoupení byla skutečnost, že z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Lucky Dev proti Švédsku ze dne 27. 11. 2014, č. stížnosti 7356/10, a z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. 4 Afs 210/2015, dovodil postupující tříčlenný senát odlišné závěry na povahu **daňového penále** a rozhodnutí o jeho uložení, než jaké vyplývají z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2014, sp. zn. 5 Tdo 749/2014, a to pokud jde o překážku věci rozhodnuté s účinky „**ne bis in idem**“ ve vztahu k trestnímu postihu za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku. Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu rozhodne v této věci pod sp. zn. 15 Tdo 832/2016 počátkem roku 2017.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. **4 Tdo 1402/2015**, je prvním rozhodnutím senátu trestního kolegia, které se zabývá **podmínkami a výší odčinění nemajetkové újmy** podle § 2959 o. z. v případě

úmrtí osoby blízké v důsledku trestného činu spáchaného řízením motorového vozidla. Nejvyšší soud se zde v návaznosti na nález Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14, velmi podrobně zabýval hledisky, podle nichž se má stanovit konkrétní výše odčinění takové újmy. Trestní kolegium však zatím nerozhodovalo o uveřejnění tohoto rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, protože proti němu byla podána ústavní stížnost, o které Ústavní soud teprve rozhodne pod sp. zn. III. ÚS 2043/16.

2. 3. Zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů

Zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., je tvořen třemi soudci z Nejvyššího soudu a třemi z Nejvyššího správního soudu. Celkem šest členů a šest náhradníků jmenují předsedové Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu na tři roky. Předseda senátu se mění vždy v polovině funkčního období. Polovinu funkčního období vykonává předsednictví jeden ze soudců Nejvyššího soudu, druhou polovinu funkčního období předsedá zvláštnímu senátu soudce Nejvyššího správního soudu.

Zvláštní senát rozhoduje kladné nebo záporné kompetenční spory o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí. Stranami jsou soudy a orgány moci výkonné územní, zájmové nebo profesní samosprávy nebo soudy konající v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

V roce 2016 působili ve zvláštním senátu, zřízeném podle zákona č. 131/2002 Sb., JUDr. Roman Fiala, JUDr. Pavel Pavlík a JUDr. Pavel Simon. Pavel Simon zvláštnímu senátu předsedá od 1. 7. 2016, kdy v souladu s pravidly pro volbu předsedy zvláštního senátu nahradil JUDr. Michala Mazance z Nejvyššího správního soudu. Jmenovanými náhradníky za Nejvyšší soud byli v předmětném období JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch a JUDr. Karel Havlík.

Statistika vyřizování věcí zvláštního senátu v letech 2015 – 2016:

	Nápad	Rozhodnuto v daném roce	V % proti nápadu daného roku	Neskončené k 1. lednu 2017
2015	35	39	111 %	1
2016	28	27	96 %	20
Celkem 2003–2016	1 110			21

Proti rozhodnutí zvláštního senátu nejsou přípustné opravné prostředky. Jeho rozhodnutí je konečné a závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, stejně tak pro všechny orgány moci výkonné, orgány územní samosprávy a soudy.

2. 4. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu

JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu, přední odborník na dědické právo, byl na slavnostním galavečeru 29. ledna 2016 konaném v brněnském Bobycentru vyhlášen Právníkem roku 2015 v kategorii Občanské právo. Právník roku je prestižní celorepublikovou soutěží právníků, kterou organizuje Česká advokátní komora společně s pražskou akciovou společností EPRAVO.CZ. Záštitu nad soutěží převzali Mgr. Bohuslav Sobotka, předseda vlády České republiky a ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., který byl současně jedním ze členů odborné poroty.

Předsedkyně senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Milada Šámalová převzala v polovině června 2016 na konferenci XXIV. Karlovarské právnícké dny cenu „Pocta judikátu“, kterou obdržel senát číslo 8 trestního kolegia Nejvyššího soudu ve složení JUDr. Milada Šámalová (předsedkyně senátu), JUDr. Věra Kůrková a JUDr. Jan Bláha za rozhodnutí ze dne 26. 2. 2015 ve věci *sp. zn. 8 Tdo 1352/2014*. Judikát se týká problematiky šikanózních návrhů na zahájení insolvenčního řízení a spolu s právními větami je k dispozici nejen na webu Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, ale vyšel rovněž ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, část trestní, pod číslem 49/2015. Ocenění „Pocta judikátu“ je udělováno na základě výsledků ankety mezi odbornou právníkou veřejností. Hlasují bezmála dvě stovky odborníků.

2. 5. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu

Kromě samotné rozhodovací a sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu se jeho soudci i v roce 2016 významně podíleli též na dalších aktivitách odborného charakteru. Jde zejména o legislativní, školící a publikační činnost.

2. 5. 1. Legislativní činnost

V souladu s legislativními pravidly vlády se soudci Nejvyššího soudu aktivně podílí na připomínkování návrhů zákonů, které upravují činnost Nejvyššího soudu nebo které se dotýkají věcí náležejících do jeho působnosti. Mimo to se soudci zúčastnili na přípravě návrhů některých zákonů nebo jejich novel přímo jako tvůrci nebo spolutvůrci příslušného návrhu.

2. 5. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách

Na podkladě zákona č. 6/2002 Sb., o sodech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, přispívají soudci Nejvyššího soudu k odborné přípravě a vzdělávání soudců, státních zástupců, justičních čekatelů a dalších zaměstnanců justice v rámci akcí organizovaných zejména Justiční akademií České republiky, Ministerstvem spravedlnosti, soudy nebo i státními zastupitelstvími. Mimo to se soudci podílejí rovněž na od-

borné přípravě advokátů a advokátních koncipientů, kterou organizuje Česká advokátní komora. Část soudců působí i jako externí členové pedagogického sboru na Justiční akademii Slovenské republiky.

Někteří soudci Nejvyššího soudu se rovněž angažují při výuce studentů právnických fakult univerzit či jiných vysokých škol, a to jako interní nebo externí vyučující. Někteří soudci jsou též členy vědeckých rad fakult vysokých škol či samotných vysokých škol. Stranou působení soudců Nejvyššího soudu nezůstává ani jejich účast při odborných právnických zkouškách, zejména pak odborných justičních a advokátních zkouškách.

Někteří soudci trestního kolegia se rovněž angažují při výuce studentů právnických fakult univerzit či jiných vysokých škol, a to jako interní nebo externí vyučující. Někteří soudci jsou též členy vědeckých rad fakult vysokých škol či samotných vysokých škol. Stranou působení soudců trestního kolegia Nejvyššího soudu nezůstává ani jejich účast při odborných právnických zkouškách, zejména pak odborných justičních a advokátních zkouškách.

2. 5. 3. Publikační činnost

Soudci Nejvyššího soudu se podíleli rovněž na publikační činnosti zejména v podobě zpracovávání odborných článků v časopisech či sbornících, komentářů, učebnic, a někteří jsou členy redakčních rad odborných časopisů.

3. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY

3. 1. Zpráva o činnostech v rámci projektu ECLI (Evropský identifikátor judikatury), resp. Building on ECLI (Dále jen: “BO-ECLI“) za rok 2016

Cílem projektu ECLI, dle závěrů Rady o ECLI (2011/C 127/01), je zejména:

- Rozšiřování informací o jednotlivých právních systémech v rámci EU, včetně fungování vnitrostátní judikatury s návazností na právo EU (v kontextu řízení o předběžné otázce, řízení, které mu předchází a jak se postupuje poté)
- Řešení problémů s nejednotností identifikátorů judikatury jednotlivých států
- Sjednocení pravidel pro tvorbu metadat, která jsou používána k popisu judikatury (minimální soubor jednotných metadat)
- Společný systém pro identifikaci, citace a metadata judikatury
- Vytvoření standardního identifikátoru

Stěžejním cílem projektu ECLI je tvorba metadat z dokumentů, které jsou vytvářeny na soudech všech stupňů. Po získání těchto metadat je

vytvořen záznam o jejich umístění, jež je k dispozici Evropské komisi. Komise je následně zapracuje do svého vyhledávače. Metadata se na Nejvyšším soudu generují od roku 2014. Projekt BO-ECLI je projektem Evropské Komise, který navazuje na projekt ECLI, jeho cílem je v určitých oblastech jej rozvinout.

V průběhu roku 2016 byl členům týmu předložen dokument týkající se právního rámce publikování soudních rozhodnutí členských států Evropské Unie a dotaz související s výběrem verze webové stránky BO-ECLI, jež by nejlépe vystihovala potřeby projektu. Následně Nejvyšší soud obdržel návrh dokumentu – Linking data: analysis and existing problems – tedy dokument pojednávající o současném stavu a obecné problematice vzájemného odkazování v rámci judikatury. Další významnou činností v průběhu roku 2016 byla diskuse o podobě dokumentu „vzájemného citování judikatury“. Nejvyšší soud řešil stav projektu vzhledem k následujícím výstupům:

- Zapojení 10 krajských/vrchních soudů (resp. jejich rozhodnutí) do projektu
- Poskytnutí 3.500 rozhodnutí krajských a vrchních soudů

V současné době je v databázi připraveno cca 4.000 rozhodnutí soudů v naší databázi a postupně pracuje na jejich implementaci pro účely projektu. Každý měsíc je pak databáze doplňována o další nová rozhodnutí.

S generováním metadat z rozhodnutí vrchních a krajských soudů, které tyto jednotlivé soudy poskytují, bylo započato v roce 2016. Také se podařilo vyřešit problém s tvorbou identifikátoru ECLI u Nejvyššího soudu u stanovisek CPJN a TPJN. Poté se začala automaticky generovat metadata a stejně jako v případě rozhodnutí VKS jsou od roku 2016 pro systém vyhledávání ECLI viditelné i tyto dokumenty. Dále podle specifikace problému uvedeného ve směrnici „*ECLI Technical analysis report and implementation modelbod 4.1.1.3.3 Delete a document*“, bylo v interním systému Nejvyššího soudu LotusNotes naprogramováno generování příslušných dat v případě provedení změn v dokumentech, resp. dojde-li ke smazání celého dokumentu. Nejdůležitějšími úkoly do následujícího období je zpřístupnění dokumentů dalších soudů, zpřístupnění zbývajících dokumentů VKS, a poté úprava generátoru metadat v interním systému Nejvyššího soudu Lotus Notes tak, aby pracoval i s těmito dokumenty.

3. 2. Činnost Oddělení analytiky a srovnávacího práva

Oddělení analytiky a srovnávacího práva se již od svého vzniku zabývá zejména analytickou činností pro potřeby Nejvyššího soudu i soudů nižších, a to především v oblasti evropského a srovnávacího práva. Tato aktivita zahrnuje v prvé řadě vypracovávání analýz pro rozhodovací činnost, ať již v oblasti judikatury Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva či legislativní a rozhodovací praxe v jiných členských i nečlenských státech Evropské unie. Činnost oddělení se však nevyčerpává analytickou prací, nýbrž zahrnuje širokou agendu související s mezinárodní problematikou, právní pomocí či úzkým kontaktem se zahraničními soudy.

V uplynulém roce prošlo Oddělení analytiky a srovnávacího práva, zejména z důvodů studijních či rodinných, dílčí personální obměnou. I přes tyto změny je oddělení, jež se po odborné stránce neustále rozvíjí, schopné plnit své zadané úkoly lépe než kdy dříve. Jeho pracovníci se zaměřují na průběžné doplňování znalostí v klíčových oblastech své činnosti, aby mohli poskytovat co nejrelevantnější informace v oblastech působnosti oddělení a dále tak efektivně naplňovat jeho poslání.

3. 2. 1. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku

Nejvyšší soud, coby vrcholný orgán soustavy obecných soudů v České republice, je členem řady mezinárodních uskupení, jež umožňují účinně

realizovat rovněž jeho roli vrcholného soudu členského státu Evropské unie.

Zmínit je třeba v první řadě Síť předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie, která vytváří fungující platformu pro posilování spolupráce mezi nejvyššími soudy Evropské unie a všestranně obohacující výměnu informací a zkušeností z justiční praxe.

Na půdě tohoto uskupení vznikla i Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku (Comparative Law Liasons Group), jejíž součástí je prostřednictvím Oddělení analytiky a srovnávacího práva také Nejvyšší soud České republiky. Dalšími členy této exkluzivní mezinárodní skupiny jsou nejvyšší soudy Německa, Francie, Velké Británie, Belgie, Nizozemska a Finska.

Snahou Mezinárodní skupiny pro právní komparatistiku je snazší spolupráce při výměně právních informací, zejména o obsahu právních předpisů a judikatury v otázkách, které jsou předmětem rozhodovací činnosti některého z nejvyšších soudů. Výstupem je analytický materiál, který soudcům nejvyšších soudů představí, jak ke konkrétním právním otázkám přistupují spolupracující nejvyšší soudy ve své judikatuře.

V uplynulém roce Oddělení analytiky a srovnávacího práva odpovídalo v rámci Mezinárodní skupiny pro právní komparatistiku na dotazy zahraničních kolegů týkající se problematiky pašování drog, nelegálního přistěhovalectví, stíhání za trestné činy šíření HIV, sexuálního zneužívání dětí prostřednictvím internetu či výběru rozhodce třetí stranou.

Mezi další oblasti zájmu skupiny v loňském roce patřily otázky efektivnější práce se soudním spisem a jeho vedením (case management), výklad Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), vztah Úmluvy o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě (Montrealská úmluva) a unijního nařízení o odpovědnosti leteckého dopravce v případě nehod, výklad článku 220 Úmluvy OSN o mořském právu a jiné.

Ve dnech 30. 8. 2016 až 2. 9. 2016 se uskutečnilo již třetí setkání Mezinárodní skupiny pro právní komparatistiku v prostorách Nejvyššího soudu Finska v Helsinkách. Na tomto setkání reprezentovali Nejvyšší soud Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Dušan Sulitka a Mgr. Ing. Libor Havelka, Ph.D. Setkání se zaměřilo na aktuální otázky spojené s činností komparativní skupiny, stejně jako na vybrané problémy vnitrostátní rozhodovací praxe v některých dílčích oblastech. Účastníci se zabývali analytickými výstupy skupiny a dále vnitřním fungováním samotné komunikační platformy, která spolupráci umožňuje.

Ke konkrétním otázkám, kterým byl věnován větší prostor, patřila Úmluva o právech dítěte a čl. 24 Listiny základních práv Evropské unie ve spojení s návaznou rozhodovací praxí na vnitrostátní úrovni. Setkání se podrobněji zabývalo rovněž problematikou teroristických trestných činů, jak na úrovni legislativní, tak praktické v podobě justiční rozhodovací praxe a aktuálních řízení, která jsou s touto problematikou spojena. Setkání v neposlední řadě představovalo platformu nejen pro diskusi nad ryze odbornými tématy, ale bylo i příležitostí k posílení osobních vazeb mezi účastníky, jež se jistě zúročí v ještě účinnější budoucí spolupráci.

3. 2. 2. Přednáškové turné

Oddělení analytiky a srovnávacího práva pořádalo vloni již čtvrté kolo odborných přednášek zaměřených na problematiku aplikace unijního práva českými soudy. Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Alžběta Králová, Mgr. Ing. Libor Havelka, Ph.D. a Mgr. Ivona Večerková navštívili krajské a vrchní soudy konkrétně s přednáškou na téma „*Unijní právo v aplikační praxi českých soudů*“, které předcházelo dlouhodobé mapování vlivu unijního práva na rozhodovací praxi českých soudů.

Nejvyšší soud se prostřednictvím Oddělení analytiky a srovnávacího práva již dlouhodobě věnuje systematickému sledování rozhodovací činnosti českých soudů při aplikaci unijního práva. Přednáškové turné tak svým obsahem navázalo na sběr a následnou analýzu mnoha stovek rozhodnutí s evropským prvkem zaslaných nižšími soudy. Především se zaměřovala na rozbor nejčastějších aplikačních problémů, a to zejména v oblasti spotřebitelského práva, určování mezinárodní příslušnosti, vybraných problémů rodinného práva s mezinárodním prvkem, resp. oblasti doručování nebo insolvence.

3. 2. 3. Analytická činnost

Stěžejní činnost Oddělení analytiky a srovnávacího práva představuje příprava podkladových materiálů, rešerší a analýz v souvislosti s rozhodovací činností Nejvyššího soudu. Analýzy oddělení se orientují především na otázky výkladu Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod včetně správné aplikace příslušné judikatury Evropského soudu pro

lidská práva, dále na vybrané problémy unijního práva spolu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie.

Oddělení analytiky v roce 2016 zpracovalo studie v trestní oblasti zejména se zaměřením na témata zákazu sebeobviňování v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, komparaci týkající se trestněprávní povahy překladu projevů či jiného díla a myšlenek nacistických ideologů, ale také analýzu vybraných otázek souvisejících s právem na rozšiřování počítačového softwaru.

Oddělení se také naskytl možnost zpracovat přehled judikatury Evropského soudu pro lidská práva k problematice domovních prohlídek prostor, v nichž je vykonávána činnost advokáta, či uchopit problematiku odpovědnosti dětí a mládeže za protiprávní činy z komparativní perspektivy.

V souvislosti s interpretací ustanovení nového občanského zákoníku oddělení vyhotovilo komparativní analýzu pojednávající o postupitelnosti nároku na náhradu nemajetkové újmy.

Opomenuta nezůstala ani problematika rozhodčího řízení, v rámci jehož zkoumání se Oddělení analytiky a srovnávacího práva zaměřilo jak na způsob určení rozhodce třetí osobou, tak na aplikaci zásady *exequatur sur exequatur ne vaut*, či otázka diskriminace, kde se pozornost oddělení soustředila na pracovníprávní vztahy.

Drobnou zmínku si zajisté zaslouží i analýza týkající se svobody projevu soudců či srovnání právní úpravy dovolacího řízení ve Francii, Německu a Rakousku.

3. 2. 4. Sbírka rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Oddělení analytiky a srovnávacího práva se dlouhodobě podílí prostřednictvím překladů rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva na procesu tvorby Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – Výběru důležitých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi z pohledu Nejvyššího soudu (tzv. modrá sbírka).

Tato sbírka obsahuje překlady významných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, která mohou být dle názoru Nejvyššího soudu přínosem i pro českou vnitrostátní rozhodovací praxi. V poslední době se oddělení podílelo např. na překladu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva o stížnosti č. 17502/07 ve věci *Avotiņš proti Lotyšsku*.

3. 2. 5. Zelená kniha justice

Oddělení analytiky a srovnávacího práva se v uplynulém roce podílelo na tvorbě tzv. zelené knihy justice, a to zejména komparativní analytickou činností. Zelená kniha justice je dokumentem přispívajícím k racionální debatě o možných podobách plánované reformy justice ve vzájemné spolupráci justičních institucí i Ministerstva spravedlnosti.

Dokument se zabývá některými zásadními tématy, jako je např. úprava soudních map či otázka zřízení orgánu typu nejvyšší rady soudnictví. Upozorňuje na různé modely, ze kterých je možné si vzít při reformě českého soudnictví příklad v zahraničí.

3. 2. 6. Anotace judikatury Evropského soudu pro lidská práva

Členové oddělení analytiky a srovnávacího práva se společně s Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva a s analytickými útvary Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv podílí na přípravě anotací rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, které jsou zveřejňovány na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti na adrese eslp.justice.cz.

Nejvyšší soud touto činností přispívá k postupnému naplňování veřejně dostupné databáze vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva čítající nyní již přes osm stovek anotací a napomáhá tak popularizaci a zvyšování povědomí široké veřejnosti o judikatuře tohoto soudu.

3. 2. 7. Bulletin

K pravidelnému informování širší veřejnosti o novinkách v oblasti evropského práva, zejména v oblasti rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a vnitrostátních

nejvyšších soudů, slouží rovněž Bulletin Oddělení analytiky a srovnávacího práva, jenž vychází v elektronické podobě čtyřikrát ročně.

Oddělení analytiky a srovnávacího práva prostřednictvím svého Bulletinu již sedmým rokem pravidelně informuje o novinkách z oblasti evropského práva. Bulletin poskytuje dnes již v graficky lehce pozměněné podobě přehled o nových legislativních předpisech unijního práva, o judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie, přičemž nechybí ani výběr nejzajímavějších rozhodnutí nejvyšších soudů ostatních evropských zemí aplikujících evropské právo. Pravidelný čtvrtletník referuje vedle aktualit z mezinárodních a zahraničních soudů samozřejmě i o rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu s evropským prvkem.

3. 2. 8. Šíření povědomí o evropském právu a síť kontaktních osob

Nepostradatelnou součástí činnosti oddělení je tradičně pořádání seminářů zaměřených na témata spojená s aktuálními otázkami evropského práva. V roce 2016 uspořádali Aleš Pavel, Alžbeta Králová, Libor Havelka a Ivona Večerková sérii přednášek na půdě Nejvyššího soudu i vybraných krajských soudů zaměřených na aplikaci evropského práva českými soudy a obvyklé problémy s tím spojené. Akce se setkala s příznivou odezvou ze strany adresátů a jistě tak přispěla nejen k popularizaci správné aplikace evropského práva, ale i k propagaci oddělení, které je svými službami otevřené soudům všech stupňů.

Dále lze zmínit, že Oddělení analytiky a srovnávacího práva nadále udržuje síť kontaktních osob na krajských a vrchních soudech, jejímž účelem je zprostředkovávat možnost konzultací a poskytování odborné pomoci v oblasti evropského a srovnávacího práva.

3. 2. 9. Další mezinárodní spolupráce

Nejvyšší soud participuje rovněž na činnosti dalších mezinárodních uskupení, jako je Evropská asociace soudců pracovně právních soudů, jež sdružuje soudce příslušného zaměření, či Evropského právního institutu, jež má za úkol především vědeckou a výzkumnou činnost s praktickým dopadem, tvorbu doporučujících stanovisek apod.

Evropský právní institut svou činnost vyvíjí v různorodých odvětvích práva. Podílí se rovněž na poradenské činnosti pro potřeby Evropské komise či Evropského parlamentu pro potřeby unijní normotvorby i normotvorby na úrovni vnitrostátní. Institut udržuje rovněž kontakt s obdobnými uskupeními v jiných částech světa. Dokladem je např. jeho spolupráce s Americkým právním institutem se sídlem v Philadelphii či s Mezinárodním ústavem pro sjednocení soukromého práva v Římě (UNIDROIT). Výběr otázek, které jsou v rámci Evropského právního institutu řešeny, je prováděn Radou a jejich realizace probíhá v úzké spolupráci s odborníky z řad akademiků i praktiků. Výstupy projektů jsou se souhlasem Rady a Valného shromáždění následně publikovány jako oficiální prohlášení či alternativně formou reakcí na aktuální vývoj (tzv. ELI Statements). Konečným cílem Institutu je v prvé řadě zlepšování úrovně unijní a vnitrostátní legislativy i jejich aplikace.

3. 2. 10. Výroční konference Evropského právního institutu ve Ferrare

Ve dnech 7. až 9. 9. 2016 se na půdě právnické fakulty v italském městě Ferrara uskutečnila výroční konference Evropského právního institutu. Akce se zúčastnilo celkem 350 právních expertů z celé Evropy, mezi nimiž nechyběli ani soudci nejvyšších evropských soudů a taktéž významní právní akademici. Nejvyšší soud na konferenci zastupoval vedoucí Oddělení analytiky a srovnávacího práva Dušan Sulitka.

Z významných účastníků konference lze zmínit Martu Cartabii, místopředsedkyni italského Ústavního soudu či Koena Lenaertse, předsedu Soudního dvora Evropské Unie. V průběhu 10 panelů byly účastníkům prezentovány projekty, na jejichž přípravě se Evropský právní institut podílí. Konkrétně se tyto projekty zaměřují na otázky předcházení a řešení konfliktů mezinárodní příslušnosti v trestním právu, tvorbu evropského občanského soudního řádu či digitální nástroje ve službách justice.

Marta Cartabia ve svém příspěvku poukázala na kooperaci italského Ústavního soudu a Soudního dvora Evropské unie. V kontextu debaty o tzv. Multi-level Governance s odkazy na četné evropské akademiky vyslovila tezi o překonání Kelsenovského pojetí hierarchicky uspořádaného právního řádu a existenci nejvyšší normy. Uvedla, že aktuální stav, kdy vedle sebe existuje mnoho institucí bez konkrétně vymezené vzájemné hierarchie vede k tomu, že v současném systému unijního

a vnitrostátního práva nelze identifikovat přesný žebříček právních norm. Normotvorba je proto dána spíše kooperací, vzájemnou spoluprací a dialogem rozhodujících aktérů.

Koen Lenaerts ve své přednášce pojednal o způsobu rozhodování a odůvodňování soudních rozhodnutí Soudním dvorem Evropské unie ve věcech, na jejichž řešení neexistuje celoevropský konsensus s ohledem na jejich morální, náboženskou či etickou citlivost. Konkrétně byly za příklad uváděné případy týkající se tzv. surrogate motherhood, nošení náboženských symbolů (zejména muslimských šátků), manželských svazků osob stejného pohlaví či otázka počátku lidského života. Předseda Soudního dvora zdůraznil, že vždy, když tento soud rozhoduje obdobné otázky, formuluje odpovědi na předběžné otázky způsobem, kterým dává najevo, že vyslovené řešení nelze považovat za konečné a všeobecné platné. Vždy se jedná o výklad podaný pouze v kontextu pojmu užívaného konkrétní směrnici či nařízením a nelze ho vztahovat na celou množinu obdobných případů.

3. 3. Účast předsedy Nejvyššího soudu a místopředsedy Nejvyššího soudu na tuzemských a zahraničních konferencích

Součástí odborných a pracovních povinností předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu jsou tradičně též zahraniční cesty, které směřují k posilování přeshraničních vztahů mezi Nejvyšším soudem a zahraničními soudy i jinými významnými institucemi či výměně odborných informací. V uplynulém roce bylo v tomto ohledu mimořádně významné zejména kolokvium Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie, stranou pozornosti vedení Nejvyššího soudu však nezůstaly ani jiné akce.

3. 3. 1. Předseda Nejvyššího soudu

Kolokvium Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie se konalo ve dnech 20. až 21. 10. 2016 v Madridu. Za Nejvyšší soud České republiky se jednání zúčastnil jeho předseda prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.

Smyslem existence Sítě předsedů Nejvyšších soudů členských států Evropské unie je zejména posilování vzájemných vazeb a spolupráce a výměna užitečných poznatků mezi jejími členy, jimiž jsou nejvyšší soudy všech členských států Evropské unie. Předsedové lichtenštejnského Nejvyššího soudu, norského Nejvyššího soudu a Nejvyššího soudu Černé Hory mají status pozorovatelů.

Cílem posledního setkání nejvyšších představitelů vrcholných soudních instancí členských států Evropské unie byla v prvé řadě odborná diskuze nad vybranými otázkami právní praxe v oblasti alternativního řešení sporů a role nejvyšších soudů při rozvoji práva, v neposlední řadě též neformální výměna poznatků a další posilování vzájemných přátelských vazeb mezi jednotlivými justičními představiteli.

V rámci odborné části programu, který se zabýval alternativním řešením sporů a který svou souhrnnou zprávou uvedla předsedkyně německého Spolkového soudního dvora Bettina Limperg, vystoupil předseda českého Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D. se svým příspěvkem, zaměřujícím se na téma alternativního řešení sporů a mediace zejména v trestním řízení. V tomto ohledu vyzdvihl skutečnost, že ačkoliv je mediace často vnímána především v kontextu civilního práva, česká právní úprava v tomto ohledu uplatnila relativně novátorský přístup k mediaci coby trestněprávnímu institutu. To se projevilo zejména v jejím inovativním zahrnutí do zákona o probační a mediální službě ještě před legislativní úpravou mediace v oblasti civilních sporů. Předseda Nejvyššího soudu mimo jiné uvedl, že možnost uplatnění mediace v oblasti trestního práva se již stala důležitou součástí restorativní justice v zájmu řešení vztahu mezi pachatelem trestného činu a jeho obětí a jako taková má potenciál širokého uplatnění v řešení důsledků trestné činnosti.

Druhou klíčovou částí odborného programu byla role nejvyšších soudů v rozvoji práva. Úvodní poznámky zde přednesl předseda Nejvyššího soudu Nizozemska Maarten Feteris. V tomto kontextu předseda čes-

kého Nejvyššího soudu uvedl, že ačkoliv jsou meze právo-
tvorné činnosti Nejvyššího soudu určeny úkolem soudní moci v rámci systému
dělbí moci i skutečností, že je Česká republika součástí kontinentál-
ního právního systému, rozhodovací praxe musí procházet průběžným
vývojem. V rámci toho může judikaturu ovlivňovat, resp. měnit apli-
kaci práva i v případě, že nedojde k legislativní změně právní úpravy.
V rámci změny rozhodovací praxe je nicméně třeba vždy postupovat
poměrně citlivě, což Nejvyšší soud rovněž činí, aby nedošlo k nežádou-
címu zásahu do předvídatelnosti soudního rozhodování. Rovněž ostatní
účastníci kolokvia vyjádřili přesvědčení, že obecně dochází k růstu
vlivu nejvyšších soudů při dotváření práva v jejich státech.

3. 3. 2. Místopředseda Nejvyššího soudu

Místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala se v uplynulém
roce zúčastnil celkem tří oficiálních zahraničních cest. Tyto cesty zahr-
novaly jak akce čistě odborného charakteru, tak i charakteru částečně
reprezentačního. Jednalo se o setkání k aktuálním aplikačním zkuše-
nostem s dědickým řízením na Slovensku, konferenci předsedů nejvyš-
ších soudů v Černé Hoře a společné setkání soudců civilních kolegií
českého a slovenského Nejvyššího soudu na Slovensku.

Setkání ve věci dědického práva se konalo ve dnech 8. a 9. 2. 2016
v Omšeni – Trenčianských Teplicích ve Slovenské republice. Meziná-
rodní akce, jíž se zúčastnili význační odborníci v dané právní oblasti,
přinesla cennou příležitost k výměně názorů a zkušeností. Kromě po-
skytnutí odborného fóra pro fundovanou diskuzi o problematice, jež

je mimořádně aktuální zejména v České republice v kontextu nedáv-
né dílčí reformy civilního procesu v oblasti dědického řízení, byla akce
rovněž vítanou příležitostí k neformálnímu setkání odborníků na dě-
dické právo.

Ve dnech 16. až 22. 9. 2016 se místopředseda Nejvyššího soudu
JUDr. Roman Fiala v roli zástupce předsedy Nejvyššího soudu účastnil
mezinárodní konference nejvyšších soudů kandidátských a členských
států Evropské unie s názvem „Conference of Supreme Courts of the
Member States of European Union and EU Candidate Countries“ s pod-
titulem „Nezbytné reformní procesy, které musí proběhnout v rámci re-
formy soudního systému na cestě k přijetí do EU a zkušenosti s výročí
10 let od obnovení nezávislosti Černé Hory“, která se konala v Budvě.
Akce byla organizována Nejvyšším soudem Černé Hory ve spoluprá-
ci s ambasádou Spojených států amerických. Konference se zabývala
v první řadě úlohami nejvyšších soudů a zvyšováním důvěry veřejnosti
v soudnictví zejména optikou srovnávacího práva v rámci zemí Bal-
kánského poloostrova. Akce se účastnili jak představitelé nejvyšších
soudních institucí členských států Evropské unie, tak i kandidátských
zemí. Nicméně, vzhledem k účasti soudců z USA, se konference te-
maticky dotkla i amerického soudního systému. Konference se konala
na podkladě snahy Černé Hory o vstup do Evropské unie. Žádost byla
z její strany podána v roce 2008, v roce 2010 se stala kandidátským
státem a návazná jednání o přistoupení probíhají od roku 2012. Vzhle-
dem ke skutečnosti, že jedním z klíčových problémů je v tomto ohledu
relativně vysoká míra korupce v Černé Hoře, byla v rámci konference
akcentována rovněž antikorupční problematika.

Od 10. do 12. 10. 2016 se místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Ro-
man Fiala zúčastnil společného pracovního jednání občanskoprávního
a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky a občansko-
právního kolegia Nejvyššího soudu Slovenské republiky, pořádaného
v rámci výjezdního zasedání na Štrbské pleso. Se svými odbornými pří-
spěvky zde za Nejvyšší soud vystoupili JUDr. Petr Vojtek, JUDr. Ing. Pa-
vel Horák a JUDr. Zdeněk Krčmář. Toto tradiční mezinárodní setkání je
zaměřeno nejen na odbornou stránku spolupráce obou soudů, ale rov-
něž na posilování setrvalých oboustranně přátelských vazeb. JUDr. Fi-
ala v rámci své úvodní řeči zejména uvedl, že i přes trvající rozdělení
obou států nedošlo v posledních deseti letech k dramatickým změnám
v obou právních úpravách, a tudíž vzájemná výměna zkušeností má
nadále značnou hodnotu. Sami účastníci hodnotili setkání jako vel-
mi obohacující po odborné stránce a toto setkání bezesporu přispělo
i k dalšímu utužování vztahů soudců českého a slovenského Nejvyšší-
ho soudu. O kvalitní mezinárodní spolupráci v této oblasti svědčí i uza-
vření smlouvy o soudní spolupráci mezi Českou a Slovenskou repub-
likou.

3. 4. Zahraniční pracovní cesty soudců

Také soudkyně a soudci Nejvyššího soudu se v roce 2016 zúčastnili
řady zahraničních odborných seminářů, konferencí a pracovních se-
tekání, které představovaly jedinečnou příležitost pro výměnu informa-
cí, zkušeností a seznámení se s aktuálním vývojem v oblasti trestního
i civilního práva v mezinárodním kontextu. Představitelé Nejvyššího
soudu se rovněž aktivně účastnili významných zahraničních konferencí
jako přednášející a sdílením svých zkušeností na těchto fórech přispěli
k jejich úspěšnému průběhu.

Předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Jin-
dřich Urbánek se v dubnu 2016 zúčastnil 11. mezinárodního sympo-
zia pořádaného Univerzitou v Pasově. Na sympoziu byly diskutová-
ny otázky obchodních modelů na internetu a možnosti jejich využití
v podnicích, tzv. Big Data, posuzování dat jako hospodářského stat-
ku, zprostředkování osobních dat třetím státům a otázky ochrany dat
v Evropské unii a USA. Mezi přednášejícími byli významní odborníci
z Německa, Rakouska a Švýcarska.

Evropská síť pro justiční vzdělávání zorganizovala v květnu 2016 první
seminář na téma sportovní právo, kterého se zúčastnil předseda senátu
občanskoprávního a obchodního kolegia Mgr. Michal Králík, Ph.D. Cí-
lem semináře bylo poukázat v základních oblastech civilního práva na
problematické vztahy mezi sportem a právem, které se začínají v ev-
ropském kontextu stále častěji prosazovat. Vzhledem k tomu, že se jed-

ná o dlouhodobě o opomíjenou oblast práva, byla výměna zkušeností účastníků jednotlivých zemí velmi přínosná pro českou soudní praxi.

Zahraniční pracovní cestu do Itálie, při níž proběhla jednání s předsedou Nejvyššího kasačního soudu Italské republiky, jeho soudci a státními zástupci milánské prokuratury, vykonali v květnu 2016 předseda trestního kolegia JUDr. František Púry, Ph.D., předsedkyně a předsedové senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Blanka Roušalová, JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Robert Waltr, JUDr. Petr Vojtek i další zástupci Nejvyššího soudu a lektori Justiční akademie. Zásadním přínosem této cesty bylo získání aktuálních informací o ekonomické kriminalitě, o úpadkových trestných činech, problematice zajišťování majetku a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a rozhodování soudů o náhradě nemajetkové újmy při škodách na zdraví.

Mezinárodní setkání soudců z celého světa uspořádala v červnu 2016 Papežská akademie společenských věd. Konalo se v Letohrádku Pia IV. ve Vatikánu. Delegace z České republiky byla tvořena předsedou senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Michalem Miklášem, místopředsedou Ústavního soudu prof. JUDr. Jaroslavem Fenykem a velvyslancem České republiky při Svatém stolci JUDr. Pavlem Vošalíkem. Setkání se zúčastnilo přes 80 soudců z celého světa, státní zástupci, resp. prokurátoři, jak z evropských zemí, tak z Japonska, USA a států Jižní Ameriky, a rovněž členové diplomatického sboru z Vatikánu. Cílem této významné události bylo vzájemné sdílení zkušeností k tématu obchodování s lidmi a organizovaného zločinu vyvolaného vzrůstajícím trendem tzv. „moderního otroctví“. Papež František osobně pronesl projev k projednávaným

otázkám, v němž zdůraznil, že obchodování s lidmi a nové formy otroctví jako nucené práce, prostituce, obchod s lidskými orgány, jsou zločiny proti lidskosti ve vlastním slova smyslu a jako takové musí být klasifikovány a trestány vnitrostátními i mezinárodními zákony. Zástupci České republiky poskytli rozhovor Vatikánskému rozhlasu, v němž vyslovili uznání Svatému otci za svolání takto mimořádné schůzky. Dvoudenní summit byl zakončen podpisem deklarace.

JUDr. Michal Mikláš se v červnu 2016 dále zúčastnil zasedání pracovní skupiny Rady k e-justici jako soudce z praxe. Primárním cílem této platformy je zavedení elektronické komunikace i v přeshraničních věcech a její další rozvoj. Tomuto cíli má sloužit e-Justice Portal, přístupný všem soudům v členských státech Evropské unie. Mezi další důležité činnosti e-Justice patří tzv. pilotní projekty využitelné nejen pro práci soudů, ale také pro zpřístupnění justice občanům, jak v civilních věcech (Civil Law Pilots), tak v trestních věcech (Criminal Law Pilots). Zástupce Nejvyššího soudu na zasedání této pracovní skupiny získal zajímavé informace o současném stavu elektronizace justice v Evropské Unii a o dalších cílech v této oblasti.

V červnu 2016 byl předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Jindřich Urbánek vyslán jako zástupce Nejvyššího soudu na VI. konferenci předsedů nejvyšších soudů zemí střední a východní Evropy do Bělehradu. Konference byla uspořádána za účelem prohloubení spolupráce nejvyšších soudů a jejím stěžejním tématem byla kvalita justice, která je významným fenoménem politiky právního státu a dodržování lidských práv. Konference byla věnována také Protokolu

č. 16 k Úmluvě o ochraně lidských práv a rovněž problematice vzdělávání soudců i jiných pracovníků soudu v jednotlivých státech.

Každoroční kongres členů Evropské asociace pracovních právních soudů, jehož se pravidelně účastní JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., předseda senátu občanskoprávního obchodního kolegia, se konal v červnu 2016 v Amsterdamu a byl zaměřen na otázku pracovních podmínek. Ve třech sekcích byly projednávány obecné otázky ochrany zdraví a bezpečnosti práce na pracovišti, otázky věku zaměstnanců s ohledem na zdraví, bezpečnost a pracovní prostředí a účasti starších pracovníků na trhu práce.

V září 2016 se v Záhřebu konala konference týkající se evropského mezinárodního civilního procesního práva, které se aktivně zúčastnila předsedkyně senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Miroslava Jirmanová, Ph.D. Soudci nejvyšších soudů z několika zemí Evropské Unie na konferenci diskutovali o možnosti vytvoření databáze zahrnující nejdůležitější rozhodnutí v této oblasti. Přednášející vystoupili se svými příspěvky týkajícími se uznání a výkonu cizích rozhodnutí, výhrady veřejného pořádku, dalšího rozvoje mezinárodního práva soukromého a možných důsledků, souvisejících s vystoupením Velké Británie z EU v této oblasti.

Na konferenci „Československé právnícké dny“ pořádané v září 2016 Justiční akademií Slovenské republiky se zaměřením na téma *Princip spravedlnosti v trestním a správním soudním řízení* vystoupil předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. František Púry, Ph.D.

3. 5. Významné návštěvy u Nejvyššího soudu

V březnu 2016 navštívila Nejvyšší soud slovenská delegace v čele s předsedkyní Nejvyššího soudu Slovenské republiky JUDr. Danielou Švecovou. Ta přijela do České republiky na pozvání předsedy Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D.

Zástupcům českého Nejvyššího soudu byly předány zajímavé informace o slovenské antiteroristické legislativě, která zásadním způsobem změnila řadu právních předpisů, včetně Ústavy. Slovenská delegace se v souvislosti s přijetím nové slovenské úpravy, zakotvující velké senáty na Nejvyšším soudě zajímala o zkušenosti českého Nejvyššího soudu ve vztahu ke kompetencím velkých senátů a jednotlivých kolegií. Místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala dále podrobně informoval slovenskou stranu o metodice způsobu určování odškodnění za nemajetkovou újmu vytvořenou občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu, která se stala významnou pomůckou pro soudy po celé České republice.

Při diskuzi k této problematice člen občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu Slovenské republiky JUDr. Ján Šikuta, Ph.D. poukázal na to, že určování přiměřené míry odškodnění je problémem v celé Evropě a pozitivně hodnotil kroky přijaté českým Nejvyšším soudem. Pracovní setkání zástupců nejvyšších soudních instancí v České a Slovenské republice představovalo jedinečnou příležitost k výměně vzájemných zkušeností a bylo oběma stranami hodnoceno jako inspirativní a velmi

přínosné pro další rozvoj diskutovaných otázek ve vnitrostátní legislativě a soudní praxi.

Dne 5. 12. 2016 navštívila Nejvyšší soud místopředsedkyně Nejvyššího kasačního soudu Bulharské republiky Dariya Prodanova, kterou doprovázeli také další soudci této vrcholné bulharské justiční instituce. Nejvyšší kasační soud Bulharské republiky je obdobou Nejvyššího soudu, jeho činnost je přitom rozložena do třech kolegií. Kromě kolegia trestního je to dále kolegium občanskoprávní a třetím kolegiem je samostatné kolegium obchodní. Právě obchodnímu kolegiu zároveň Dariya Prodanova předsedá. Za Nejvyšší soud jednali s bulharskými hosty místopředseda JUDr. Roman Fiala, předseda občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Vladimír Kůrka, předseda trestního kolegia JUDr. František Púry, Ph.D. a předseda Soudcovské rady JUDr. Petr Gemmel. Hosté se rovněž zajímali o problematiku stanovování odškodného za nemajetkovou újmu, o které je informovali předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia JUDr. Petr Vojtek společně s JUDr. Petrou Polišenskou, vedoucí oddělení dokumentace a analytiky judikatury ČR.

4. ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ SOUDCŮ, ASISTENTŮ SOUDCŮ A ZAMĚSTNANCŮ

4. 1. Odborný seminář k vlivu evropského práva na aplikační praxi

Dne 4. 5. 2016 Nejvyšší soud zorganizoval seminář na téma „Mezinárodní a unijní vlivy na aplikaci českého trestního práva“, který byl zaměřen na aktuální otázku dopadů judikatury Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva na českou aplikační praxi v oblasti trestního práva. Semináře se zúčastnila více než stovka účastníků, mezi jinými soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu a představitelé dalších vrcholných soudních institucí, státního zastupitelství nebo Kanceláře veřejného ochránce práv. Úvodní slovo přednesl předseda Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D. a předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. František Púry, Ph.D. Se svými příspěvky dále vystoupili doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D., advokát působící na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Mgr. Lukáš Starý, národní člen v Eurojustu, JUDr. Martin Smolek, Ph. D., LL.M., vládní zmocněnec pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie a JUDr. Vít A. Schorm, vládní zmocněnec pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva.

4. 2. Další právnické, ekonomické a obecné semináře

Kromě výše uvedeného semináře Mezinárodní a unijní vlivy na aplikaci českého trestního práva pořádaného předsedou Nejvyššího soudu ve spolupráci s Justiční akademií zrealizoval úsek místopředsedy ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži v roce 2016 celkem 24 seminářů zaměřených k právnickým, ekonomickým i obecným tématům.

Právnické semináře

28. 1. 2016	Příjem elektronických podání
23. 2. 2016	Metodika odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění podle NOZ
17. 3. 2016	Katastr nemovitostí a katastrální zákon
19. 4. 2016	Výkon rozhodnutí a exekuce
11. 5. 2016	Domácí násilí
22. – 24. 6. 2016	Seminář k dědickému právu 2016 – spolupráce s organizací semináře

23. 6. 2016	Informační zákon
22. 9. 2016	Vady civilního řízení
28. 11. 2016	Psychologie výslechu dospělých

Ekonomické semináře

16. 2. 2016	Identifikace příjmů fyzických osob pro opatrovnické účely
8. 3. 2016	Základy a dopady NOZ do oblasti daně z příjmů a účetnictví
26. 4. 2016	Podnikající fyzické osoby z daňového hlediska
24. 5. 2016	Veřejné zakázky a koncese
31. 5. 2016	Úvěrová, finanční a kybernetická kriminalita
11. 10. 2016	Stavební práce, jejich nedostatky a ceny
8. 11. 2016	Typologie úvěrů
15. 11. 2016	Nový zákon o zadávání veřejných zakázek

Obecné semináře

18. 2. 2016	Seminář k informačnímu systému LOTUS NOTES
19. 2. 2016	Seminář k informačnímu systému LOTUS NOTES
18. 5. 2016	Seminář k informačnímu systému LOTUS NOTES
5. 10. 2016	Seminář k informačnímu systému LOTUS NOTES
3. 11. 2016	Videokonference v resortu justice
25. 11. 2016	MS WORD 2010 pro mírně pokročilé
2. 12.2016	MS WORD 2010 pro mírně pokročilé

5. HOSPODAŘENÍ

Rozpočtové výdaje Nejvyššího soudu jsou z větší části složeny z výdajů na platy soudců a zaměstnanců soudu. Objem prostředků na platy představuje cca 90% výdajů.

Provozní prostředky Nejvyššího soudu jsou využívány zejména na opravy památkově chráněné budovy sídla Nejvyššího soudu. Z důvodu nedostatku pracovních míst ve stávající budově je Nejvyšší soud nucen pronajímat detašovaná pracoviště, kde platba nájemného ve výši cca 1,3 mil. Kč rovněž tvoří významnou položkou rozpočtu.

V období roku 2016 Nejvyšší soud ve zvýšené míře investoval do obnovy IT vybavení, které se pohybovalo na hranici životnosti. Pro rozpočet Nejvyššího soudu byla částka 4,1 mil. Kč investovaná do této obnovy jednou z nejnámennějších. V oblasti zajištění odborné způsobilosti soudců a zaměstnanců jsou jednou z významných položek výdaje na pořízení odborných publikací do knihovny Nejvyššího soudu, která je zároveň odbornou veřejnou knihovnou nabízející právnickou literaturu pro odbornou justiční veřejnost.

Hospodaření Nejvyššího soudu se vždy řídí základními principy hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti při vynakládání prostředků státního

rozpočtu. V procesu finančních operací Nejvyššího soudu je implementována vnitřní řídicí kontrola zajišťující kontrolu a schvalování od přípravy operací až do jejich úplného schválení a vypořádání, a to i včetně hodnocení výsledků a správnosti hospodaření.

	rok 2014	rok 2015	rok 2016
schválený rozpočet	219 417	214 445	219 967
upravený rozpočet	293 573	297 229	324 065
skutečnost	263 155	331 312	307 156

(údaje jsou vyjádřeny v tisících korun českých)

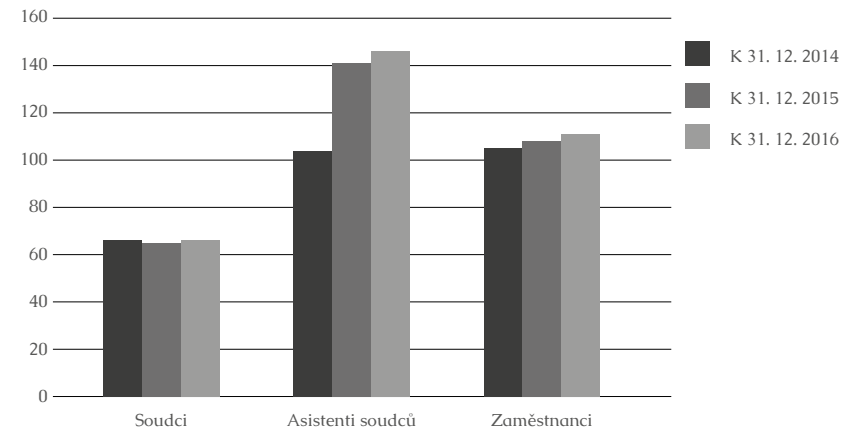
6. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ

Nejvyšší soud v roce 2016 pokračoval se zvyšováním počtu asistentů, kteří pomáhají vyřizovat kontinuálně narůstající agendu obou kolegií. Oproti předchozímu období mírně vzrostl rovněž počet ostatních zaměstnanců Nejvyššího soudu.

Tabulka vývoje počtu soudců, asistentů a zaměstnanců Nejvyššího soudu v letech 2014 až 2016:

	K 31. 12. 2014	K 31. 12. 2015	K 31. 12. 2016
Soudci	66	65	66
Asistenti soudců	104	141	146
Zaměstnanci	105	108	111

Dne 26. 12. 2016 zemřel předseda senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Jindřich Urbánek, který u Nejvyššího soudu působil jako soudce od roku 1995.

Dne 1. února 2016 nastoupil k Nejvyššímu soudu soudce občansko-právního a obchodního kolegia Mgr. Vít Bičák. K 1. říjnu 2016 se soudcem občanskoprávního a obchodního kolegia stal také JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M., který působil od října 2015 do září 2016 u Nejvyššího soudu jako soudce stážista.

7. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

7. 1. Informační kancelář

Oddělení styku s veřejností, které poskytuje účastníkům řízení, jejich advokátům, případně novinářům, základní informace o stavu řízení, vyřizovalo v roce 2016 denně od 60 do 80 telefonických, písemných nebo osobně podaných dotazů. Od 1. 3. 2016 poskytují tyto informace 2 referentky, došlo k posílení informační kanceláře.

Informační kancelář je kompetentní ke sdělování informací o stavu řízení, tedy zda bylo v konkrétním řízení již rozhodnuto či nikoliv. V jaké fázi je vypracování odůvodnění rozhodnutí, případně zda bylo rozhodnutí spolu se spisem již odesláno na soud prvního stupně. Informační kancelář neinformuje o výsledcích řízení. Účastníci a jejich právní zástupci získávají informace o výsledku řízení až na výjimky prostřednictvím prvoinstančního soudu. Novinářům tyto informace poskytuje tiskový mluvčí, poté, co jsou rozhodnutí řádně doručena všem účastníkům řízení.

Informační kancelář není kompetentní k poskytování právních rad, tazatele v takovém případě odkazuje na advokáty registrované Českou advokátní komorou.

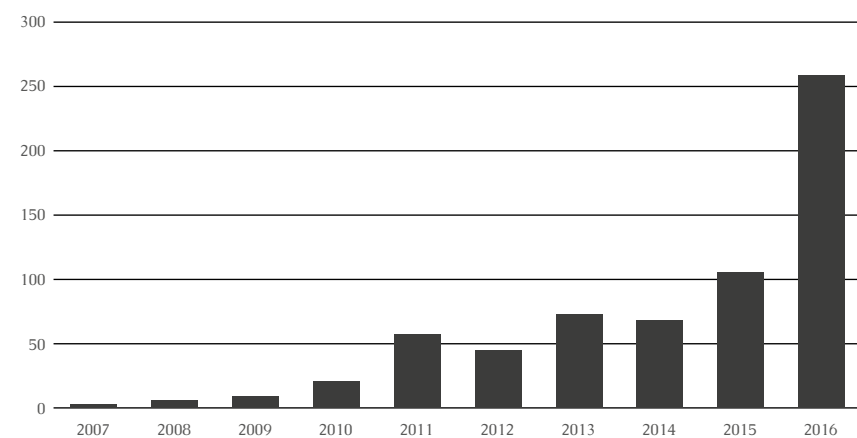
7. 2. Tiskový mluvčí

Tiskový mluvčí Mgr. Petr Tomíček je současně vedoucím oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu. Hlavními povinnostmi tiskového mluvčího jsou mimo jiné komunikace s médii, obsahově dohlíží na webové stránky Nejvyššího soudu, edituje obsah v roce 2016 zřízených profilů Nejvyššího soudu na sociálních sítích Twitter a LinkedIn, zodpovídá za rozsáhlou agendu žádostí o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

V roce 2016 vydal tiskový mluvčí celkem 37 tiskových zpráv, oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu uspořádalo 2 tiskové konference ke sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu směrem k soudům nižších instancí (tisková konference k nutnosti sjednotit postupy rejstříkových soudů po novele občanského zákoníku, tisková konference k častějšímu navrhování a udělování peněžitých trestů v trestním řízení). Dále tiskový mluvčí zodpověděl na více než 2.000 různých dotazů z řad novinářů, popř. veřejnosti, k medializovaným kauzám a vyřídil 259 žádostí o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb.

7. 2. 1. Informace podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím

Nejvyšší soud obdržel v období od 1. ledna do 31. prosince 2016 celkem 259 písemných žádostí o poskytnutí informace podle informačního zákona. Z toho bylo 238 žádostí od fyzických a 21 žádostí od právnických osob. Oproti roku 2015 tak předmětná agenda zaznamenala nárůst na 247 %. Statistiku výrazně ovlivnilo celkem 62 identických žádostí, zaslaných na sklonku roku 2016 individuálně 62 různými fyzickými osobami, které se domáhaly naprosto totožných informací.

Počet žádostí o poskytnutí informací k období 1. 1. – 31. 12.

V jednom případě, z celkového počtu 259 žádostí, vzal žadatel svoji žádost zpět, u dvou žádostí žadatelé nereagovali na výzvu ze strany povinného subjektu k upřesnění původní žádosti, proto byly následně, po uplynutí zákonné lhůty, tyto žádosti odmítnuty. Všem ostatním žadatelům (256) byly zaslány informace, popř. rozhodnutí o odmítnutí či částečném odmítnutí žádosti nebo sdělení o odložení žádosti, a to vždy v zákonem stanovené lhůtě pro vyřízení či odložení žádosti.

Jako celek bylo odloženo 5 žádostí, další 4 žádosti byly odloženy částečně. V jednom z případů odložení žádosti obdržel povinný subjekt následně stížnost, na jejímž základě svůj původní postup přehodnotil a v rámci autoremedury požadované informace poskytl, aniž by bylo potřeba tuto stížnost předložit nadřízenému orgánu k rozhodnutí.

Nejčastějším důvodem pro odložení žádosti byl podle § 2 odst. 1 informačního zákona požadavek na poskytnutí informace, která se nevztahovala k působnosti povinného subjektu, v dalších případech žadatelé nereagovali na výzvu k úhradě nákladů, vyčíslených jako nutné výdaje za mimořádně rozsáhlé vyhledání informace. Jedna z žadatelek aktuálně brojí proti vyčíslené úhradě za poskytnutí informace, jejíž výši potvrdil i nadřízený orgán v rámci řízení o stížnosti, správní žalobou u Krajského soudu v Brně.

Na způsob vyřízení žádosti o poskytnutí informace, resp. na samotnou formu, obsah či rozsah poskytnuté informace, si v roce 2016 stěžovalo 65 žadatelů. V 62 případech, tedy u všech výše zmíněných žádostí totožného obsahu, nadřízený orgán potvrdil postup orgánu prvního stupně po-

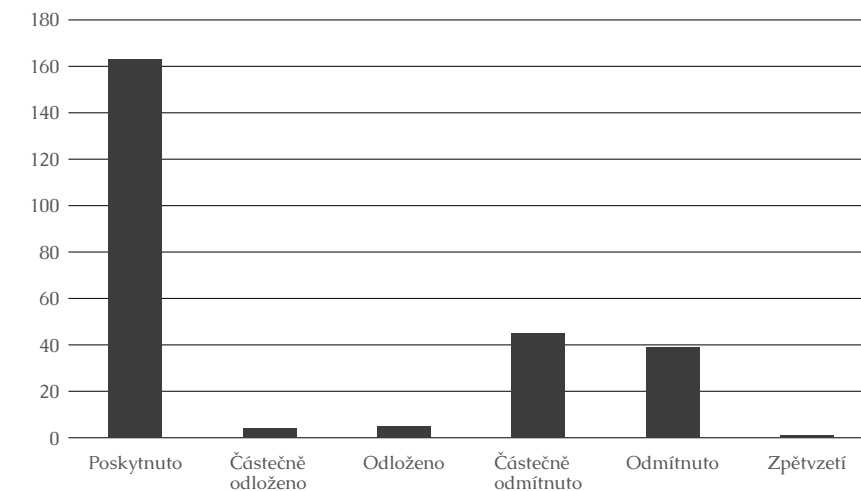
vinného subjektu a tyto stížnosti označil za nedůvodné. Stejně tak učinil i v jednom dalším případě. Jednu stížnost vyhodnotil nadřízený orgán jako nepřijatelnou. Jedné stížnosti odvolací orgán částečně vyhověl z důvodu procesního pochybení orgánu prvního stupně, přestože se jinak ztotožnil s jeho závěry. Toto procesní pochybení bylo orgánem prvního stupně povinného subjektu vzápětí napraveno vydáním rozhodnutí v dané věci.

Povinný subjekt, vyjma výše uvedených dvou odmítnutých neupřesněných žádostí, odmítl dalších 39 žádostí jako celek a 45 žádostí odmítl částečně. Nejčastějším důvodem pro odmítnutí celé žádosti bylo ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona, neboť žadatelé se často domáhali právních rad nebo názorů povinného subjektu. Opakovaně došlo rovněž k odmítnutí podle § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, kdy se žadatelé domáhali informací o rozhodovací činnosti soudu. Nejčastějším důvodem pro částečné odmítnutí žádosti pak byla skutečnost, že povinný subjekt chránil v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, osobní údaje účastníků řízení, přičemž žádosti o informace částečně odmítal právě v rozsahu osobních údajů.

Proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popř. o částečném odmítnutí žádosti, bylo podáno 9 odvolání. Nadřízený orgán druhého stupně povinného subjektu 6 z těchto odvolání zamítl, ve třech případech původní rozhodnutí zrušil a přikázal orgánu prvního stupně znovu věc projednat.

V souladu s § 5 odst. 4 informačního zákona Nejvyšší soud v řádné lhůtě zveřejnil všechny odpovědi na žádosti o poskytnutí informace na

svých webových stránkách www.nsoud.cz, tzn. způsobem umožňujícím dálkový přístup. Informace zveřejnil většinou v anonymizované, avšak nezkrácené podobě. U některých obsáhlejších odpovědí však využil také zákonné možnosti informovat o poskytnuté informaci zveřejněním doprovodné informace, vyjadřující její obsah.

8. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 6/2002 SB., O SOUDECH A SOUDCÍCH

Podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, se mohou fyzické a právnické osoby obracet se na orgány státní správy soudů se stížnostmi na průtahy v řízení, nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení před soudem.

V roce 2016 bylo k Nejvyššímu soudu podáno celkem 12 stížností, z toho 11 z nich se týkalo údajných průtahů v řízení. Z těchto stížností bylo devět klasifikováno jako nedůvodných a, jedna jako částečně důvodná. Jedna ze stížností na průtahy řízení byla zaslána Nejvyššímu soudu, který však v tomto případě nebyl věcně příslušný a tak byla stížnost postoupena jinému orgánu státní správy. Dále byla podána jedna stížnost na nevhodné chování soudních osob, ta však byla posouzena jako nedůvodná. Proti vyřízení stížností se žádný ze stěžovatelů neohradil.

I přes téměř neměnný počet soudců a stále narůstající nápad věcí, se Nejvyšší soud snaží o splnění veškerých podmínek spravedlivého procesu včetně délky jeho trvání.

9. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR

V průběhu roku 2016 oddělení dokumentace a analytiky judikatury ČR zpracovalo v oblasti civilního i trestního práva mimo standardních pracovních činností, jež nejsou předmětem této výroční zprávy, následující materiály, analýzy a kompilace:

Výstupy k Analýze rozhodování v adhezním řízení o nárocích na náhradu nemajetkové újmy, způsobené trestnou činností.

Příprava podkladů a realizace sborníků rozhodnutí okresních, krajských a vrchních soudů uveřejněných v databázi ASPI z pohledu Judikatura („Soubor rozhodnutí soudů ČR nižších stupňů dle občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích“ – Sborník č. 1, 2, 3, 4)

Kompilace judikatury k o. z. – Spoluvlastnictví

Kompilace „Judikatura Ústavního soudu k zásadě práva na zákonného soudce ve vztahu ke způsobu určování soudců k rozhodování konkrétní věci“

Zpracování analýzy „Problematika spotřebitelského úvěru v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu“

Kompilace judikatury k o. z. – Fyzické osoby

Zpracování Analýzy judikatury k principu státu jako posledního dlužníka podle zákona č. 82/1998 Sb., zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

Kompilace judikatury k o. z. – Právnické osoby

Kompilace judikatury k o. z. – Závazky z deliktů

Prvotní výstupy Analýzy k ukládání peněžitých trestů soudy v České republice a využití tzv. procesních alternativ

10. ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Personální zajištění oddělení informačních a komunikačních technologií prošlo v roce 2016 obměnou a zároveň bylo posíleno o jednoho zaměstnance. Činností čtyřčlenného oddělení je zabezpečení každodenního provozu počítačové sítě, systémů, telefonů a výpočetní techniky na Nejvyšším soudu. Na základě možností finančních prostředků, přidělených ze státního rozpočtu, je také jeho snahou průběžná obnova a zvyšování úrovně HW a SW.

V roce 2016 došlo k významné obnově v oblasti HW a to hlavně výměnou počítačů, notebooků a doplnění tiskáren pro menší pracovní skupiny. Pořízení těchto tiskáren byl pilotním projektem Ministerstva spravedlnosti. Výsledek, kterým jsou hlavně informace z provozu a využití zařízení, se také stal podkladem části výběrového řízení nákupu tiskáren pro celý resort justice.

Dále došlo v roce 2016 k virtualizaci některých částí informačního systému. V souvislosti s tímto postupem bylo možné částečně optimalizovat HW. Došlo rovněž k výměně diskového pole. Díky tomuto kroku se výrazně rozšířila kapacita prostoru pro plynulé zpracování stále narůstajícího objemu dat a to hlavně vzhledem ke zvýšenému počtu zaměstnanců Nejvyššího soudu.

Během uplynulého období došlo také k realizaci projektu Ministerstva spravedlnosti “Zavedení videokonferencí do resortu justice“. Jedná se o projekt, který v rámci celého justičního resortu, díky využití moderních technologií, umožní urychlení soudních jednání, anonymitu utajovaných svědků nebo také snížení celkových nákladů na soudní jednání. Videokonferenční spojení slouží jak k vnitrostátní, tak zahraniční komunikaci. Finance pro tento projekt pocházejí z Norských fondů.

V neposlední řadě je třeba uvést, že na základě vydané instrukce Ministerstva spravedlnosti o zajištění bezpečnosti informací v prostředí informačních a komunikačních technologií v resortu justice byla přijata nová opatření, která se týkají především zabezpečení chodu informačních systémů. Jde o opatření vyžadující každodenní kontrolu a dále pak činnosti navazující, které jsou periodicky revidovány podle přesně stanovených termínů.

11. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Knihovna Nejvyššího soudu slouží především soudcům, asistentům, poradcům a dalším zaměstnancům Nejvyššího soudu. Vzhledem k tomu, že informace a prezenční výpůjčky literatury jsou poskytovány také odborníkům z řad veřejnosti, je knihovna Nejvyššího soudu od roku 2002 registrována na Ministerstvu kultury ČR jako specializovaná veřejná knihovna. Katalog knihovny je přístupný na webových stránkách Nejvyššího soudu (www.nsoud.cz).

Kromě katalogu knihovny jsou pro odpovědi na dotazy uživatelů využívány také specializované databáze s právníkou literaturou, jako jsou databáze společnosti ASPI, Beck on-line a další databáze z oblasti práva, přístupné na internetu.

Knížní fond aktuálně tvoří přibližně 30.000 svazků knih, svázaných ročníků časopisů a dalších tištěných dokumentů. I když se většinou jedná o odbornou právníkou literaturu a judikaturu, k dispozici jsou také publikace z filozofie, psychologie, politologie, dějin, atd. I když, ty jen v omezeném počtu.

V roce 2016 byl fond obohacen o téměř 500 nových publikací a dokumentů. Navýšil se rovněž počet návštěvníků knihovny. Jejich služeb

využilo téměř 1.800 čtenářů, pracovnice knihovny přitom odpověděly bezmála na 1.000 dotazů.

Od ledna roku 2016 probíhala v knihovně Nejvyššího soudu rozsáhlá revize knižního fondu. Ještě v průběhu roku 2016 byla dokončena její podstatná část, a to revize těch knih, které se fyzicky nacházely v knihovně, jazykové učebně, skladu a dále také knih zapůjčených soudci Nejvyššího soudu. Revize knih, které mají zapůjčeny asistenti soudců Nejvyššího soudu, pokračuje v 2017.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Pár slov na závěr...

Ročenka, kterou právě čtete, představuje shrnutí všech významných činností Nejvyššího soudu za uplynulý rok, jejím cílem je poskytnout přehledný a ucelený soubor informací o aktivitách této instituce.

Obsah publikace by měl být jasným odrazem postavení Nejvyššího soudu jako vrcholného orgánu české justice ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení.

Je naším přáním, aby z publikace i jednotlivých textů bylo zřejmé, že kroky, které Nejvyšší soud činí, jsou vedeny snahou o naplnění úkolů, jež na něj klade především Ústava a zákon o soudech a soudcích, stejně tak jako plynou z jeho role sjednocovací a zajišťující zákonnost rozhodování českých soudů.

JUDr. Roman Fiala
místopředseda Nejvyššího soudu

JUDr. Roman Fiala
místopředseda Nejvyššího soudu

Ročenka Nejvyššího soudu 2016

Vydavatel:

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Editor: Mgr. Petr Tomíček

Grafická úprava a DTP: studio KUTULULU, Brno

Tisk: Z STUDIO, spol. s r. o., Zlín

1. vydání, květen 2017